

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Historický ústav

Šlechtické znaky na stavebních památkách v okrese Jičín

Bakalářská práce

Autorka: Štěpánka Jarešová

Studijní program: B7105 Historické vědy

Studijní obor: Prezentace a ochrana kulturního dědictví

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.

Hradec králové, 2019

Zadání bakalářské práce

Autor: Štěpánka Jarešová

Studium: F16BP0224

Studijní program: B7105 Historické vědy

Studijní obor: Prezentace a ochrana kulturního dědictví

Název bakalářské práce: **Šlechtické znaky na stavebních památkách v okrese Jičín**

Název bakalářské práce AJ: Aristocratic's Coat - of - Arms of the Sights in the Jičín

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se bude zabývat průzkumem a inventarizací šlechtických znaků dochovaných na stavebních památkách v okrese Jičín. Práce se bude věnovat heraldickým, genealogickým a historickým souvislostem výskytů znaků. Studium bude vycházet z poznatků získaných průzkumem památek na Jičínsku a ze studia literatury a pramenů.

HALADA, Jan, Lexikon české šlechty, svazek I., Praha 1994. HALADA, Jan, Lexikon české šlechty, svazek II., Praha 1994. HALADA, Jan, Lexikon české šlechty, svazek III., Praha 1999. MAŠEK, Petr, Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory až do současnosti, Praha 2008. PELANT, Jan, Erby české, moravské a slezské šlechty, Praha 2013. SEDLÁČEK, August, Hrady, zámky a tvrze Království českého X., Praha 1997.

Garantující pracoviště: Historický ústav,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.

Oponent: PhDr. Zdeněk Beran, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 13.11.2017

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 28. 4. 2019

Štěpánka Jarešová

Poděkování:

Mé poděkování a srdečné díky patří prof. PhDr. Ondřeji Felcmanovi, Csc. za odborné vedení, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích v průběhu zpracování mé bakalářské práce. Nadále bych chtěla poděkovat obcím ve zmíněném okrese za pomoc při získávání údajů pro výzkumnou část práce.

Anotace

JAREŠOVÁ ŠTĚPÁNKA, Šlechtické znaky na stavebních památkách v okrese Jičín: Filozofická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2019, 162s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se bude zabývat průzkumem, inventarizací a analýzou šlechtických znaků dochovaných na stavebních památkách v okrese Jičín. Práce se bude věnovat heraldickým, genealogickým a historickým souvislostem výskytů znaků. Studium bude vycházet z poznatků získaných průzkumem památek na Jičínsku a ze studia odborné literatury.

Klíčová slova: šlechtické rody, znaky, historie, stavební památky, Jičínsko.

Annotacion

JAREŠOVÁ ŠTĚPÁNKA, Aristocratic's Coat - of - Arms of the Sights in the Jičín: Filozofická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2019, 162s. Thesis.

The aim of the bachelor thesis is to make a complete list of all the aristocratic coats of arms preserved on historical buildings in Jičín district. This work is devoted heraldic, genealogical and historic context of the occurrence of signs. The study is based on my own finding acquired when searching for monuments in Jičín district as well as on study of professional literature.

Key words: aristocratic, coats of arms, history, building monuments, Jičín district.

OBSAH

ÚVOD.....	11
1. CEREKVICE NAD BYSTRĚICÍ.....	14
1.1 Znak rodu Girtlerů z Kleebornu na soše sv. Jana Nepomuckého v Cerekvici nad Bystřicí	15
2. ČERVENÁ TŘEMEŠNÁ	16
2.1 Znak rodu z Bergenthalu na kostele sv. Jakuba Většího v Cerekvici nad Bystřicí.....	17
2.2 Znak svobodného pána ze Simbschen – švagra Hynka Václava Falgeho (matka Marie Klára Falge von Bergenthal) na kostele sv. Jakuba Většího v Cerekvici nad Bystřicí.....	18
2.3 Znak Jindřicha Wolfganga z Albeku na kostele sv. Jakuba Většího v Cerekvici nad Bystřicí	19
3. DĚTENICE.....	20
3.1 Znak rodu Othenia Lichnovského z Werdenberka na zámku v Dětenicích.....	21
3.2 Alianční znaky rodů Karla Batthyaniho a manželky Marie Terezie Strattman na sýpce v Osenicích.....	22
3.3 Znak rodu Oktaviána z Valdštejna na procesním oltáři sv. Salvatora v Osenicích	24
4. HOLOVOUSY	25
4.1 Znak rodu Leveneurů z Grunwallu na zámku v Holovousích	26
4.2 Znak rodu Lamottů z Frientropu na soše sv. Jana Nepomuckého v Holovousích	27
4.3 Alianční znaky rodů Jana Václava Lamotte z Frientropu a jeho manželky na kostele sv. Bartoloměje v Chodovicích	28
4.4 Znak rodu Jana Karlíka z Nežetic na kostele sv. Bartoloměje v Chodovicích	29
4.5 Znak rodu Karlíka z Nežetic na kostele sv. Bartoloměje v Chodovicích	29
5. HOŘICE	30
5.1 Znak rodu Jakuba Strozziho na zámku v Hořicích	31
5.2 Znak rodu Jezberovských z Olivové hory na kostele narození P. Marie v Hořicích	32
6. CHOTEČ	33

6.1	Znak rodu Kateřiny Mateřovské z Chotče na kostele sv. Mikuláše v Chotči..	34
6.2	Znak rodu z Miletína na kostele sv. Mikuláše v Chotči	34
7.	JEŘICE	36
7.1	Alianční znaky rodů Marie Magdaleny a Jana Hillpranda na zámku v Jeřicích.....	37
7.2	Znak rodu Paarů na hřbitovní zdi kostela sv. Máří Magdaleny v Jeřicích	38
7.3	Alianční znaky rodů Jana Hillpranda a Pausta z Libštátu na kostele sv. Máří Magdaleny v Jeřicích	39
8.	JIČÍN.....	40
8.1	Znak rodu Trčků z Lípy na Valdické bráně v Jičíně.....	41
8.2	Alianční znaky rodů Jeronýma Bukovského z Neudorfu a Marty Šponárové z Blindsdorfu na domě č. p. 2 v Jičíně.....	43
8.3	Znaky rodu Trauttmansdorff na zámku v Jičíně	44
8.4	Znak rodu Tobiáše Kloboučníka na zdi městského parku v Jičíně.....	45
9.	JIČÍNĚVES	46
9.1	Znak hrabat Šliků na zámku v Jičíněvsi	47
9.2	Znak hrabat Krakovských z Kolovrat na zámku v Jičíněvsi	48
10.	KONECCHLUMÍ.....	49
10.1	Alianční znaky rodů Trautmannsdorf a Althann na zámku v Kamenici	50
11.	KOPIDLNO	51
11.1	Znak hrabat Šliků na zámku v Kopidlně	52
12.	LÁZNĚ BĚLOHRAD	53
12.1	Znak rodu Schaftgotschů na zámku v Lázních Bělohrad	54
12.2	Znak rodu Schaftgotschů na hospodářské budově v Lázních Bělohrad	54
13.	LUŽANY	55
13.1	Znak hrabat Kinských na hospodářské budově v Lužanech.....	56
14.	MILETÍN	57
14.1	Alianční znaky rodů Bartoloměje z Valdštejna a jeho manželky Magdaleny roz. Bohdanecké z Hodkova	58
14.2	Znak rodu Radeckých z Radče na zvonici v Miletíně	59
	Znak rodu Zárubů z Hustířan.....	59
14.3	Znak rodu Zárubů z Hustířan na zvonici v Miletíně.....	59
14.4	Upravený znak Josefa Falge na soše sv. Gotharda v Miletíně.....	60

14.5	Upravený znak Josefa Falge na soše sv. Notburgy v Miletíně	61
14.6	Upravený znak Josefa Falge na soše sv. Floriana v Miletíně	61
15.	MLÁZOVICE	62
15.1	Znak rodu Mateřovských z Mateřova na soše sv. Jana Nepomuckého v Mlázovicích	62
16.	OSEK	64
16.1	Znak rodu Černínů z Chudenic na kostele Nanebevzetí Panny Marie v Oseku	65
17.	OSTRUŽNO	66
17.1	Alianční znaky rodu Ungnad z Weissenwolfu a ze Suneku na kostele Povýšení sv. Kříže v Ostružnu	67
17.2	Alianční znaky rodů Šliků a Krakovských z Kolovrat na faře v Ostružnu.....	68
18.	PODHRADÍ	69
18.1	Alianční znaky rodů hrabat Šliků a Kinských na Loretě v Hlásné Lhotě.....	69
18.2	Alianční znaky hraběte Františka Jindřicha Šlika a jeho ženy Markéty Julie Thun-Castelfondo na zámku ve Vokšicích	71
19.	SBĚŘ	72
19.1	Alianční znaky rodů Dohalských z Dohalic a Mladotů ze Solopysk na kostele Nanebevzetí Panny Marie ve Velešicích	73
20.	SLATINY	74
20.1	Alianční znaky rodů Šliků a Krakovských z Kolovrat na kostele Nanebevzetí Panny Marie ve Slatinách	74
20.2	Alianční znaky rodů hrabat Šliků a Krakovských z Kolovrat na soše sv. Jana Nepomuckého ve Slatinách.....	75
20.3	Alianční znaky rodů hrabat Althannů a Nostitz-Rienecků na zámku v Milíčevsi.	76
21.	SOBOTKA	78
21.1	Alianční znaky rodů Hasištejnských z Lobkovic a pánů z Hradce na kostele sv. Máří Magdaleny v Sobotce.....	79
22.	STARÉ HRADY	81
22.1	Znak rodu Pruskovských z Pruskova na zámku ve Starých Hradech.....	82
22.2	Znak hrabat Šliků na zámku ve Starých Hradech.....	83
22.3	Znak rodu Jiříka Pruskovského z Pruskova na zámku ve Starých Hradech....	83
22.4	Znak rodu Uršuly z Lobkovic na zámku ve Starých Hradech	84

23.	STŘEVACĚ	85
23.1	Znak hrabat Šliků na špýcharu ve Střevači.....	85
23.2	Znak hrabat Kinských na špýcharu ve Střevači.....	85
23.3	Znak rodu Petra Stránika z Kopidlna na hřbitovní zdi kostela sv. Prokopa v Nadslavi	86
24.	SVATOJANSKÝ ÚJEZD	87
24.1	Alianční znaky rodů Kleistů a z Assenburgu na kostele sv. Jana Křtitele ve Svatojanském Újezdu	88
25.	TETÍN	89
25.1	Upravené alianční znaky Josefa Falge na soše sv. Donáta v Tetíně.....	89
25.2	Upravený znak na soše sv. Donáta v Tetíně	90
26.	TŘEBNOUŠEVES	91
26.1	Alianční znaky rodů Sosnovců z Vlkánova a Králů z Dobré vody na soše sv. Vavřince v Třebnouševsi	92
27.	VALDICE	93
27.1	Znak Ferdinanda II. na Kartouze ve Valdicích.....	94
28.	VELIŠ	95
28.1	Alianční znaky rodů Krakovských z Kolovrat a Šliků na kostele sv. Václava na Veliši	95
29.	VYSOKÉ VESELÍ	97
29.1	Alianční znaky rodů Paarů a Šternberků na zámku ve Vysokém Veselí.....	98
29.2	Alianční znaky rodů Jana Bořka Dohalského a Barbory ze Solopysk na zdi před zámkem ve Vysokém Veselí.....	99
	ZÁVĚR.....	100
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	102
	SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH	105
	SEZNAM TABULEK	108
	SEZNAM MAP	108
	OBRAZOVÉ PŘÍLOHY	109

ÚVOD

Inventarizace šlechtických znaků patří k poutavým a neustále se vracejícím badatelským tématům. V českých zemích se od 10. do 12. století budoval základ feudální společnosti, k němuž přispělo rozrůstání družin bojovníků a dvořanů a tudíž nárůst jejich pozemkového majetku (držba půdy), který přisloužil k přetváření celé společnosti.¹ V tomto období lze proto hovořit o počátku českých šlechtických rodů v Čechách a na Moravě. A s tím neodkladně souvisel vznik prvních znaků, které se objevily mezi lety 1135–1155 v západní a jižní Evropě (Anglie, Francie, Německo, Španělsko, Itálie). Zhruba o sto let mladší je nejstarší doložený erb v Čechách, zobrazený na pečeti Vítka z Prčic z roku 1250.² Podmínkou je, aby se znaky dochovaly, jedině tak lze jedince zařadit ke šlechtě a šlechtickému rodu. Jelikož se jedná o velice rozsáhlou problematiku, kdy se v každém větším sídle dochovalo značné množství znaků na stavebních památkách, soustředí se tato práce na památky zachované na území jednoho českého okresu, kterým je Jičín.

Jejím cílem je zdokumentovat všechny šlechtické znaky na stavebních kulturních památkách v okrese Jičín a dále jejich rozbor. Znaky jsou řazeny abecedně podle lokalit, v nichž se dochovaly, a v samostatných kapitolách jsou následně popsány a analyzovány. Fotografická dokumentace je uložena v přílohách za textem. Práce zahrnuje všechny obce v okrese Jičín, v níž se na veřejně přístupných kulturních památkách objevují šlechtické znaky. Mapy s přesnou polohou každé obce jsou umístěny u jednotlivých kapitol v obrazových přílohách. Každá subkapitola obsahuje stručný historický vývoj obce a dotyčné památky, základní charakteristiku šlechtického rodu, jemuž znak náležel, a všechny podstatné informace o dataci dochovaného znaku, materiálu, z něhož je zhotoven, o jeho umístění na objektu a jeho celkové podobě (tvar, barevnost, apod.).

Hlavním záměrem výzkumu pro napsání bakalářské práce byly:

¹ Josef JANÁČEK – Jiří LOUDA, *České erby*, Praha 1974, str. 5.

² Milan BUBEN, *Encyklopedie heraldiky*, Praha 1997, str.10–12.

- Průzkum exteriéru stavebních památek – hradů, zámků, kostelů, kaplí, hřbitovních zdí, městských domů, plotů zámeckých zahrad, zemědělských budov, soch apod. ve všech obcích okresu Jičín;
- inventarizace těch kulturních památek, na nichž se dochovaly šlechtické znaky;
- inventarizace dochovaných šlechtických znaků a rozbor jejich kulturně historického vývoje (včetně datace, umístění a povahy materiálu) a
- vytvoření souboru rodů, jejichž erby se objevily a zachovaly na památkách v jičínském okrese.

Okres Jičín se nachází v severovýchodních Čechách v Královéhradeckém kraji s rozlohou 887 km². Jičínsko sousedí s pěti dalšími okresy, jimiž jsou na východě Trutnov, na jihu Hradec Králové, na jihozápadě Nymburk, na západě Mladá Boleslav a na severu Semily. V okrese Jičín se nachází 10 měst, 3 městyse a 98 obcí, tudíž bylo prozkoumáno 111 samostatných obcí.³

Zajímavou charakteristikou okresu je značné kolísání nadmořské výšky, která se v jižní části pohybuje kolem 208 m. n. m. a v severní části až 608 m. n. m.⁴ Okolí Jičina bylo využíváno pro svoje strategická místa, mnoho kopců a vyvýšenin bylo opatřeno hrady a hrádky, které sice neměly dostatečné podmínky pro hospodářské zázemí, ale kompenzovaly to působivým vzhledem a poutavou krajinnou siluetou. Jednou z těchto zajímavostí jsou právě Prachovské skály rozkládající se i v sousedních okresech s několika skalními hrádky a pevnůstkami, na kterých se však znaky nedochovaly.

Kraj Královéhradecký, pod který okres Jičín spadá, je dědicem bývalého Hradeckého kraje. Od novověku byl tvořen několika rozsáhlými dominii, jako Smiřice, Chlumecko nad Cidlinou, Veliš, Kumburk, Broumov, Náchod a Opočno. Od počátku 17. století patřilo do kraje i velké poděbradské panství. K panství střední velikosti lze zařadit ještě Lomnici nad Popelkou, Brannou, Jilemnicí, Vrchlábí, Hostinné, Vlčice, Trutnov a Žacléř, ale žádné z těchto panství nedosáhlo takové velikosti, jako výše zmíněné. Okolí Jičina spadalo pod velišské dominium, ale jak je zmíněno již v Berní rule: „*Veliš i*

³ Český statistický úřad, *Demografický, sociální a ekonomický vývoj Královéhradeckého kraje v letech 2000–2004*. Hradec Králové, Hradec Králové 2005, str. 16,112,130.

⁴ *Tamtéž*.

*Kopidlno vyrůstaly za své dlouholeté historie ve stínu největšího západohradeckého dominia, Kumburku“.*⁵

Pro okres Jičín ještě nevznikla žádná jiná publikace věnovaná šlechtickým znakům. Práce však navazuje na soubor bakalářských prací zpracovaných v semináři prof. Felcmana pro další okresy. Některé práce posloužily jako inspirace, např. práce o znacích na Královédvorsku⁶ a na Blanensku⁷. Průvodní knihou do začátku výzkumu byly *Umělecké památky Čech*⁸ a rovněž stejnojmenná kniha od Emanuela Pocheho,⁹ protože poskytují základní informace o kulturních památkách v abecedním pořadí obcí. Pro historický přehled o zmiňovaných obcích velice dobře posloužila ediční řada publikací připravených pod vedením Aloise Jiráka – *Čechy*.¹⁰ Informace o zámcích poskytla *Ilustrovaná encyklopedie Českých zámků*.¹¹ Nadále šlo o vlastní výzkum a fotodokumentaci a v neposlední řadě rozbor samostatných znaků s využitím značně rozmanité literatury historické, umělecko-historické, místopisné, genealogické a heraldické. Pro popis znaků byly z velké části využívány Pelantovy *Erby české, moravské a slezské šlechty*,¹² následně pro větší počet rodů Myslivečkův *Velký erbovník*.¹³ Pro seznámení se se správným blasonováním, tj. popisem znaků, posloužila Bubnova *Encyklopedie heraldiky*.¹⁴ Využita byla řada dalších dílčích publikací zaměřených na historii jednotlivých obcí, nebo pojednávajících o stavebních památkách či erbech. V jejich případě odkazují pro jejich značný rozsah na seznam literatury.

⁵ Václav PEŠÁK, *Berní rula. Kraj Hradecký*, II. díl, Praha 1954, str. 7.

⁶ Kristýna MITISKOVÁ, *Šlechtické erby na stavebních památkách Královédvorska*, Hradec Králové 2012.

⁷ Adéla TOMÁŠKOVÁ, *Šlechtické znaky na kulturních památkách v okresu Blansko*, Hradec Králové 2017.

⁸ Zdeněk WIRTH – Antonín BARTUŠEK, *Umělecké památky Čech*, Praha 1957.

⁹ Emanuel POCHE a kol., *Umělecké památky Čech*, díly I–IV, Praha, 1977–1982.

¹⁰ Alois JIRÁSEK, *Čechy. XIV. Severní Čechy I a II.*, Praha 1908.

¹¹ Pavel VLČEK, *Ilustrovaná encyklopedie Českých zámků*, Praha 2001.

¹² Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013.

¹³ Milan MYSLIVEČEK, *Velký erbovník 1*, Plzeň 2005 nebo M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník II.*, Plzeň 2006.

¹⁴ M. BUBEN, *Encyklopedie*.

1. CEREKVICE NAD BYSTŘICÍ

Obec se nachází na jihovýchodě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 3. částí: Cerekvice nad Bystřicí, Čenic a Třebovetic.

Historický vývoj obce

Písemná zpráva od faráře z roku 1357 je první doloženou zmínkou k obci. Bratři Vojslav, Štěpán a Petr z Cerekvice byli prvními připomínanými majiteli (k r. 1368). Počátkem 16. století jsou doklady svázány s Holovouskými z Holovous, kteří tvrz prodali roku 1530, Janu Litobořskému z Chlumu. O tři roky později získal tvrz Jiří Vlk z Kvítkova, následoval Zdislav z Dobřenic a Zdeněk Záruba z Hustířan (před 1541–1726). Poté panství koupil hrabě Ulises Maxmilián, po němž ho zdědil Filip Brown. Na malou chvíli byla ves ve vlastnictví Kolovratů, kteří ji prodali Girtletům z Kleebornu (1832).¹⁵

| Historický vývoj zámku v Cerekvici nad Bystřicí

Zámek vznikl pravděpodobně za působení Jana Litobořského z Chlumu kolem roku 1530, a to postupným rozšiřováním středověké tvrze. Dalšími změnami prošel renesanční zámek před rokem 1683, když byl ve vlastnictví Václava Záruby z Hustířan. V tu dobu byla zbořena původní věž tvrze a následovala výstavba dnešního středního křídla. Kolem roku 1719 byl postaven zámecký kostel se západní věží, i když se polemizuje, kdo byl autorem, jestli K. I. Dientzenhofer nebo Santini. Každopádně přítomnost významných architektů poukazuje na finanční zabezpečení majitelů zámku. Po roce 1729 byl již zámek v rukách polního maršála Maxmiliána Ulysses, hraběte Browna. Načež roku 1935, kdy v zámku vypukl požár, byl změněn na školu.¹⁶ Před zámkem je umístěna socha sv. Jana Nepomuckého, kde je na podstavci vyobrazen znak rodu Girtletů z Kleebornu. Na budově zámku se však žádné znaky nevyskytují.

Rod Girtletů z Kleebornu

Rod známý z druhé poloviny 18. století proslavil Josef Alexij, který byl za záslužné působení na dvoře Marie Kristýny (dcery Marie Terezie¹⁷) a vévody Albrechta Sasko-Těšínského v roce 1795 nobilitován. Do rytířského stavu byl rod vyzdvižen roku 1816

¹⁵ Tomáš ŠIMEK, *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Východní Čechy*, Praha 1989, str. 63.

¹⁶ P. VLČEK, *Ilustrovaná encyklopedie*, s. 190–191.

¹⁷ Jiří HANIBAL, *Marie Kristýna, nejmilejší dcera Marie Terezie*. Praha 2016, str. 7.

císařem Františkem I. Členové rodu se nakonec usadili na statku Filipov u Čáslavi, kde žil poslední příslušník rodu až do konce druhé světové války.¹⁸

Znak rodu Girtlerů z Kleebornu

Podle Myslivečkova *Erbovníku*¹⁹ je znak vyobrazen jako štít s kosmým břevnem modré²⁰ barvy, po obou jeho stranách se nachází zelený lístek. Nad štítem jsou dvě přilby s klenoty. Pravý klenot tvoří dvě složená modrá orlí křídla, levý tři pštrosí pera – modré, stříbrné a modré, přikryvadla jsou modro-stříbrná.

1.1 Znak rodu Girtlerů z Kleebornu na soše sv. Jana Nepomuckého v Cerekvici nad Bystřicí

Obrázek znaku: obr. 2

Umístění: Na přední straně podstavce sochy sv. Jana Nepomuckého v Cerekvici nad Bystřicí (obr. 1)

Datace: 1837²¹

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Jedná se o kamenný znak posazený na kruhové desce. Štít je dělený pokosem a v každém poli se objevuje jeden lístek. Nad renesančním štítem jsou umístěny dvě korunované přilby, z nichž splývají přikryvadla. V pravém klenotu jsou složená orlí křídla, v levém tři pštrosí pera. Znak je zachovalý a dobře čitelný.

¹⁸ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník I*, s. 209.

¹⁹ *Tamtéž*.

²⁰ M. BUBEN, *Encyklopedie*, s. 15 – v knize je popsána šrafura, kterou je vyplněn znak v Erbovníku.

²¹ E. POCHE a kol., *Umělecké památky*, díl A–J, s. 161.

2. ČERVENÁ TŘEMEŠNÁ

Obec se nachází na východě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 1. části: Červené Třemešné.

Historický vývoj obce

Obec byla zmíněna prvně roku 1238, kdy její území obývali Němečtí rytíři. Následně se k obci nevážou žádné prameny až do počátku 17. století. Do roku 1626 byla Červená Třemešná ve vlastnictví pánů z Miletínka, nadále po smrti Petra Škopka měla též pány jako nedaleký Miletín (Albrecht Smiřický, Jiří z Vadštejna). V Miletíně působil farář, kterému byl přidělen kostel v Červené Třemešné, jménem Bartomej z Valdštejna, který po sobě zanechal čtyři syny – Hannibal, Jan Kryštof, Jiří Adam a Albrecht Bertold. Obec Červenou Třemešnou, Miletín, ale i Pecku, Svatojanský Újezd, Červené Poličany a Velehrádek skoupil Albrecht z Valdštejna. Po smrti posledního Valdštejna zdědila obce Barbora Terezie Josefa a provdala se za Fridricha hraběte z Oppersdorfu, pána z Dubu a Frýdštejna. Další pán, který vyženil panství, byl Jeroným Liebštejnský z Kolovrat, ale již roku 1754 se o panství staral Ferdinand z Morzinu, 1766 Josef Jan Sosnovec z Vlkánova a následoval Ignác Falke. Roku 1855 bylo prodáno hraběnce Marii Thun-Hohenstein.²²

| Historický vývoj kostela sv. Jakuba Většího v Červené Třemešné

Jedna zmínka o kostelu pochází z roku 1358, ale do 15. století, kdy byl zprvu opraven, další informace nemáme (krom zápisu z pražské diecéze, že v letech 1344–1350 patřil k hradeckému arcijáhenství²³). Druhá přestavba proběhla v 16. století a krom věže přistavěné roku 1862 má kostel stálou podobu.²⁴ Na jižní zdi kostela se nacházejí tři znaky zasazené do kamenné desky, která zde byla umístěna při zřízení hrobky (roku 1862 – při stavbě věže), do níž byly umístěny pozůstatky Hynka Václava Falgeho, otce Hynka Josefa, matky Marie Kláry (dcera rytíře Bergera von Bergenthal²⁵), sestry

²² Věra TRYBENEKROVÁ – BÍČIŠŤOVÁ, *Obec Červená Třemešná: Historie rodného kraje se zaměřením*, dostupné online: (<http://www.cervenatremesna.cz/cervena-tremesna-historie.pdf>).

²³ *Tamtéž.*

²⁴ E. POCHÉ a kol., *Umělecké památky*, díl A–J, s. 191.

²⁵ Miloš ŘEZNÍK, *Desková držba v severovýchodních Čechách od konce 18. do poloviny 19. století – mezi konkurencí a kompromisem statkářských elit?*, in: *Šlechtic podnikatelem podnikatel šlechticem*, edd. Jiří Brňovják – Aleš Zářický, Ostrava 2008, str. 119. dostupné online: https://www.researchgate.net/profile/Jiri_Brnovjak/publication/

Jindřišky Albžběty, švagra svobodného pána ze Simbschen a synovce Jindřicha Wolfganga z Albeku.²⁶

Rod Berger z Bergenthalu

Podnikatel a obchodník Jan Václav, byl za své dobré skutky při podpoře chudých roku 1811 povýšen do šlechtického stavu. Berger pobýval v Hostinném, Studenci a na zámku Fořt.²⁷

Znak rodu Berger z Bergenthalu

V prvním díle *Erbovníku*²⁸ je znak rodu zobrazen jako dělený štít. V jeho dolním modrém poli zakončeném stříbrnými hradbami je v patě zlatá trojhora. V horní červené polovině štítu je zobrazen stříbrný lev provázený z každé strany šesticípou hvězdou stejné barvy. Nad znakem je korunovaná přilba, z níž vyrůstá stříbrný lev s červeným vyplazeným jazykem.

2.1 Znak rodu z Bergenthalu na kostele sv. Jakuba Většího v Cerekvicci nad Bystřicí

Obrázek znaku: obr. 5

Umístění: Na kamenné desce umístěné na jižní zdi kostela sv. Jakuba Většího – vpravo²⁹ (obr. 3 a 4)

Datace: 1862

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Ve štítu děleném v patě je v horní části vyobrazen lev hledící doprava. Pata štítu je prázdná. Nad renesančním štítem jsou dvě korunované přilby s klenoty. V pravém klenotu je vyobrazen lev, v levém gryf, dívající se proti sobě. Jedná se o zchovalý a dobře čitelný znak, který však upouští od původní podoby znaku rodu z Bergenthalu. To je zapříčiněno dědičností znaku a jeho následnou úpravou. Po analýze všech souvislostí se s největší pravděpodobností jedná o znak dcery Bergera, nebo se jedná o společný rodový erb rodiny Falgových s odkazem matky k šlechtickému rodu Bergenthal.

²⁶ V. TRYBENEKROVÁ – BIČIŠŤOVÁ, *Obec Červená Třemešná*, s. 1–27

²⁷ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník 1*, s. 104.

²⁸ *Tamtéž*.

²⁹ Umístění je v celé práci popisováno heraldicky.

2.2 Znak svobodného pána ze Simbschen – švagra Hynka Václava Falgeho (matka Marie Klára Falge von Bergenthal) na kostele sv. Jakuba Většího v Cerekvici nad Bystřicí

Obrázek znaku: obr. 6

Umístění: Na kamenné desce umístěné na jižní zdi kostela sv. Jakuba Většího – uprostřed (obr. 3 a 4)

Datace: 1862

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Renesanční čtvrcený štít obsahuje v prvním poli dvě šesticípé hvězdy, ve čtvrtém čtyři a druhé a třetí pole je prázdné. Na znaku je špatně čitelný srdeční štítek, v kterém je nejspíše vyobrazen lev. Štít je doplněn štítonoši, jimiž jsou po pravé straně jednorožec a po straně levé lev s odvráceným pohledem od erbu. Odvrácený pohled může v tomto případě znamenat odkaz k původnímu erbu rodu Bergenthal. Nad štítem je barokní korunka.³⁰ Znak je zachovalý a dobře čitelný.

Rod von Albeck

Roku 1698 v Eggenbergu, Johann Seyfridt udělil Johannu Casparovi Albekovi šlechtický stav, erb a predikát von.³¹

Znak rodu von Albeck

Na erbu Johanna Kaspara von Albecka z roku 1698 je zobrazen čtvrcený štít, kde v prvním a čtvrtém poli je do středu obrácený stříbrný gryf na červeném poli. Ve druhém a třetím poli do středu obrácená otevřená přilba s chocholem červených per prostřelená šípem. V srdečním štítku je na černém poli stříbrná gryfí noha. Nad štítem se nachází korunovaná přilba, pod kterou se ovíjí černo-stříbrná a černo-zlatá přikryvadla. V klenotu je stříbrná korunovaná orlice, jak drží v pravé tlapě úhoře a v levé přilbu ze štítu.³²

³⁰ M. BUBEN, *Encyklopedie*, s. 215.

³¹ Jan ŽUPANIČ – Michal FIALA – Pavel KOBLASA, *Šlechtický archiv c. k. ministerstva vnitra. Erbovní listiny*, Praha 2014, str. 618.

³² *Tamtéž*, s. 619.

2.3 Znak Jindřicha Wolfganga z Albeku na kostele sv. Jakuba Většího v Cerekvici nad Bystřicí

Obrázek znaku: obr. 7

Umístění: Na kamenné desce umístěné na jižní zdi kostela sv. Jakuba Většího – vlevo (obr. 3 a 4)

Datace: 1862

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Renesanční znak se čtvrceným štítem, kde v prvním a čtvrtém poli je zobrazen gryf. Ve druhém a třetím do středu obrácená otevřená přilba s chocholem per prostřelená šípem. V srdečním štítku je gryfí noha. Nad štítem je přilba, z níž jako klenot vylézá korunovaná orlice držící ve spáru úhoře a přilbu. Znak je v dobrém stavu a dobře čitelný.

3. DĚTENICE

Obec se nachází na jihozápadě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 3. částí: Dětenic, Brodku a Osenic.

Historický vývoj obce

První zmínka o obci pochází z roku 1052, kdy byla v držení staroboleslavského kostela. O století později patřila z části pražskému biskupství, ale více informací není písemně doloženo. Z roku 1295, pochází záznam o usídlení pána Beneše z Dětenic, následující léta se na panství vystřídalo několik různých majitelů. Až roku 1493 se Dětenic ujal rod Křineckých z Ronova, který však v důsledku pobělohorské konfiskace o majetek přišel a správcem panství, se tak roku 1622 stal Albrecht z Vladštejna. Po vévodově smrti obec připadla vdově po Jiřím Křineckém,³³ ale již po roce 1672 byla opět ve vlastnictví rodu z Valdštejna. Oktavián Ladislav z Valdštejna spravoval panství do své smrti a odkázal ho svému zeti Karlu Batthyani, který ho roku 1760 prodal Janu Kristiánu Clam-Gallasovi.³⁴ V roce 1808 koupil zámek i panství Jan Filip z rodu Wessenberg, ale když o několik let později zemřel, daroval majetek řádu maltézských rytířů (Othenius Lichnovský z Werdenberka jejich převorem). Dalším majitelem se stal díky své podnikavosti Jakub Wimmer z bavorského rodu z Wiemmersberka.³⁵

| Historický vývoj zámku v Dětenicích

Renesanční zámek přestavěný koncem 16. století Křineckými z Ronova vznikl z původní tvrze pocházející z roku 1404. Po konfiskacích dostal zámek rod z Valdštejna a tak se stal majetkem pro Oktaviána Ladislava Valdštejna. Nejvýraznější úpravy přišly až v roce 1760, kdy došlo ke koupi Janem Kristiánem hrabětem Clam-Gallasem. V tomto období byl zámek barokně přestavěn a mezi lety 1762–1765 mu byl určen dnešní půdorysný rozsah. Kolem roku 1808 byl zámek prodán tajnému radovi Johannu Filipu von Wesenburg zu Ampringen, který celý zámek zvýšil na 2 patra (do této doby byla vyvýšená jen střední část). Pozdější stavební úpravy přinesly jen mírné změny v podobě portikusu s terasou v patře za maltézských rytířů mezi lety 1878–1881.³⁶ Nad vchodem do zámku je vyobrazen znak rodu Lichnovských z Voštic.

³³ A. JIRÁSEK, *Severní Čechy I.*, s. 36–37.

³⁴ Rudolf ANDĚL, *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Severní Čechy*, Praha 1984, str. 88.

³⁵ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník 1*, s. 209.

³⁶ P. VLČEK, *Ilustrovaná encyklopedie*, s. 216–217.

Rod Lichnovských z Voštic

Slezský vladýcký rod patřil od 14. století k předním šlechtickým rodům krnovského knížectví. Mezi 16. a 17. stoletím získal statky v Čechách a na Moravě, např. Zábřeh nebo zámek Odry. Roku 1702 byl rodu potvrzen panský stav, v kterém se rozrostl do několika větví. Již roku 1727 získala jedna z nich hraběcí stav, v roce 1733 říšský hraběcí titul vzniklý na základě sňatku Karla Františka Leopolda Lichnovského s Marií Barborou Kajetánou z Werdenbergu (v roce 1715). Další povýšení přišla později – roku 1773 knížecí titul v Prusku a roku 1846 knížecí titul v Rakousku. Po roce 1945 Lichnovští přesídlili do Brazílie.³⁷

Znak rodu Lichnovských z Voštic

Původní erb tvořil červený štít, v kterém byly dvě vzhůru postavené vinné révy s modrými hrozny a zelenými stonky. Přikryvadla byla červeno-stříbrná a nad nimi se tyčily vinné révy v podobě klenotu. Od roku 1733, kdy si Lichnovští vyženili říšský titul z Verdenberka, si erb půlili s erbem jejich hrabství. Převážně se jednalo o polcený štít v jedné půli s vinnou révou a v druhé stříbrnou korouhví, anebo v jedné půli vinnou révou a v druhé čtvrcené polovině byla v prvním a třetím poli orlice a druhém a čtvrtém poli zlato-červené pruhy. Uprostřed byl srdeční štítek se stříbrnou korouhví.³⁸

3.1 Znak rodu Othenia Lichnovského z Werdenberka na zámku v Dětenicích

Obrázek: obr. 9

Umístění: Nad vchodem do zámku v Dětenicích (obr. 8)

Datace: 1878–1881³⁹

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Znak obsahuje polcený štít, kde se v pravém poli objevují dvě vinné révy a v levém poli korouhev. Nad štítem se vztyčuje helmovní korunka⁴⁰ ovitá přikryvadly. Zůstává zde gotický tvar štítu. Štít je zachovalý a velice dobře čitelný.

| Historický vývoj špýcharu v Osenicích

Jednopatrová obdélníková budova původně sloužící jako sýpka byla postavena kolem roku 1720 v barokním slohu.⁴¹ Na středním rizalitu je vyobrazen rozeklaný štít s aliančními znaky rodů Batthyani a Strattman (manžel a manželka).

³⁷ J. PELANT, *Erby*, s. 255–256.

³⁸ *Tamtéž*.

³⁹ Doba přestavby zámku, kdy na něm působil Othenius Lichnovský z Werdenberka jako převor maltézských rytířů.

⁴⁰ M. BUBEN, *Encyklopedie*, s. 142.

Rod Batthyani

Rod původem z Uherska byl roku 1630 povýšen do říšského hraběcího stavu. Ze 17. století se dochovaly doklady o jejich působení na panství Bánov. K známějším osobám rodu patří Karel Josef (významné boje proti Turkům), který se stal nejvyšším hofmistrem císaře Josefa II. Do knížecího stavu byli povýšeni roku 1764 a někteří potomci se dožili ještě 20. století v Rakousku.⁴²

Znak rodu Batthyani

V erbu se objevují typické figury pro uherskou heraldiku. V *Erbovníku*⁴³ je vykreslený jako oválný štít v kartuši, kde se nachází hora s jeskyní. Uvnitř je zobrazena horní polovina lva vystupující z vody a držící v tlamě meč. Na hoře je posazena bílá labuť sklánějící hlavu k mláďatům.⁴⁴

Rod Strattman

Dánský rod, který později žil v Porýní a ve Slezsku dostal roku 1691 český inkolát s hraběcím stavem i přesto, že se v místě dnešních Čech příliš nepohyboval. Poslední členka rodu zemřela roku 1760, když byla provdána do rodu Batthyani.⁴⁵

Znak rodu Strattman

V *Erbovníku*⁴⁶ je znak zobrazen jako půlený, kde první pole je modré s vrchní polovinou černého kozla a červenými rohy. Druhé pole je modré. Nad erbem je hraběcí koruna bez přilby a přikryvadel.⁴⁷

3.2 Alianční znaky rodů Karla Batthyaniho a manželky Marie Terezie Strattman na sýpce v Osenicích

Obrázek znaků: obr. 11

Umístění: Nad hlavní jižní římsou v rokokovém rámci sýpky v Osenicích (obr. 10)

Datace: 1720⁴⁸

Materiál: Kámen

Podoba znaků: Alianční erby obsahují dva oválné štíty v kartuši, nad nimiž je šlechtická koruna. V pravém znaku je zobrazena labuť se sklopenou hlavou

⁴¹ E. POCHE a kol., *Umělecké památky*, díl K–O, s. 553.

⁴² M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník I*, s. 96.

⁴³ *Tamtéž*.

⁴⁴ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník I*, s. 96.

⁴⁵ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník II*, s. 229.

⁴⁶ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník I*, s. 96.

⁴⁷ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník II*, s. 229.

⁴⁸ Doba stavby sýpky.

a roztaženými křídly stojící na půlměsíci s cípy dolů (zobrazující horu s jeskyní). Ve spodní části je zobrazen lev vylézající z vody. Levý znak je čtvrcený, kdy v prvním a čtvrtém poli je vyobrazena vždy jedna polovina orlice, ve druhém je koruna posazená na vodorovné břevno a ve třetím poli je pes ve skoku. Srdečním štítek je kosmo dělený, kde horní polovina není čitelná a spodní tvoří neurčenou šrafuru. Erby i kartuš nesou známky poškození, načež navazuje zhoršená čitelnost znaků.

| Historický vývoj procesního oltáře v Osenicích

Socha vyjadřuje obraz Salvatora Chrudimského a pochází z roku 1713.⁴⁹ Na podstavci je umístěný znak Valdštejnů. V souvislosti s dobou výstavby a znakem lze soudit, že byla postavena na příkaz Octaviána z Valdštejna.

Rod Valdštejnů

Rod pochází původně z rodu Markvarticů, z kterého pocházel i Jaroslav z Hruštic. Jeden z jeho synů vybudoval v druhé polovině 16. století hrad Valdštejn, po kterém byla nová větev pánů z Valdštejna pojmenována. Rozrod tohoto rodu byl velice mohutný, získávali i ztráceli mnoho statků, jako panství Hrubá Skála, Lomnice nad Popelkou, Miletín, Mnichovo Hrdiště nebo Duchcov. Mezi nejznámější členy rodu patřil Adam, nastřádal mnoho majetků, s kterými se nakonec obohatil Albrecht z Valdštejna. Druhou odnoží byla duchcovská linie, kde Jan Bedřich vytvořil fideikomisní panství ze statků Duchcov a Litvínov. Tato linie rodu z Valdštejna vymřela v roce 1901, zatímco někteří potomci hrabat z Waldsteina se ještě koncem 20. století vraceli z ciziny do Čech jako podnikatelé.⁵⁰

Znak rodu Valdštejnů

Původní erb zobrazoval modrého lva na zlatém štítu (odvozený od Markvarticů). V průběhu 16. století se štít začal měnit. Zprvu na čtvrcený štít modrých a zlatých polí, kde se ve střídavých barvách zobrazovali lvi s pohledem do středu (početné větve Valdštejnů) štítu a dvěma modro-zlatými křídly v podobě klenotu. U moravské větve rodu z Valdštejna koukali lvi stejným směrem a jejich část pánů Brtnických z Valdštejna si ponechala dosud nekorunované lvy. Zatímco zbytek rodů jim již přidal na hlavy zlaté korunky. Podle privilegia Ferdinanda II. (z roku 1621) měl mít erb podobu čtvrceného štítu, kdy první a čtvrté pole bylo modré, a druhé a třetí zlaté se lvy opačných barev. Uprostřed znaku, byla přidána stříbrná kartuše rámovaná zeleným

⁴⁹ E. POCHE a kol., *Umělecké památky Čech*, díl K–O, s. 258.

⁵⁰ J. PELANT, *Erby*, s. 496–497.

věncem, uprostřed s černým orlem, zlatou kotvou, palmovou ratolestí a zlatou korunou s iniciály F II. Dalším privilegiem Marie Terezie z 1758 bylo dáno, že erb se může používat po svých vymřelých příbuzných a používat titul „hrabě z Waldsteina, hrabě z Wartenbergu“ a proto byly do erbu přidány dva oválné štítky s erbem pánu z Wartenbergu a obráceny barvy štítu. Klenot se skládal ze dvou křídel, lva a loďky s veslařem, doplněným o dva štítonoše v podobě modrého a zlatého lva. Tento znak se dostal roku 1568 i do znaku města Miletína.⁵¹

3.3 Znak rodu Oktaviána z Valdštejna na procesním oltáři sv. Salvatora v Osenicích

Obrázek znaku: obr. 13

Umístění: Na přední straně podstavce procesního oltáře sv. Salvatora v Osenicích (obr. 12)

Datace: 1713⁵²

Materiál: Pískovec

Podoba znaku: Jedná se o čtvrcený štít, kde je v každém poli zobrazen lev směřující pohled do středu. Nad erbem je pouze koruna bez klenotu nebo přilby. Znak je značně poškozený přírodními podmínkami a horní část je tedy hůře čitelná.

⁵¹ J. PELANT, *Erby*, s. 496–497.

⁵² Doba stavby sochy, když vlastnil panství Oktavián z Valdštejna.

4. HOLOVOUSY

Obec se nachází na jihovýchodě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem ze 4. částí: Holovous, Dolního Mezihoří, Chloumku a Chodovic.

Historický vývoj obce

Z pohledu písemných pramenů se o vesnici dozvídáme prvně roku 1260. Ve 14. a 15. století byly vlastníky drobní šlechtici, kteří používali přídomek „z Holovous“. Součástí panství tvořili i Mlázovice, Chodovice, Mezihoří a Chloumek. Následně celé toto zboží vlastnil v 16. století rod Karlíků z Nežetic, kteří ho roku 1592 prodali Albrechtu Smiřickému. Ten všechny vsi připojil k většímu celku Hořicím. Hořice, ale mezitím získal Albrecht z Valdštejna a Holovousy opět odpojil, použil je jako splátku pro Alžbětu Stošovou ze Stropčic. Po její smrti převedly dcery celé panství do rodu Rašínů z Rýzemburka, kteří panství prodali posledním majitelům Libštejnským z Kolovrat, sídlící zde do roku 1728.⁵³

| Historický vývoj zámku v Holovousích

Předtím, než byl roku 1594 zámek prodán Vladislavu Smiřickému ze Smiřic, nacházela se zde tvrz, která byla roku 1433 přestavěna na zámek. V rukách Smiřických spadalo již renesanční, ale nikdy nedokončené panství k Hořicím. Dalším majitelem se stal Albrecht z Valdštejna, po jehož smrti připadlo panství Libštejnským z Kolovrat. Po roce 1728 byl zámek koupen rodem Lamottů z Frientropu, který se na panství udržel pouze rok a statek prodal rodu Leveneurů z Grunwallu. Zámek prošel větší secesní přestavbou až po roce 1906.⁵⁴ Nad oknem při vstupu do zámku je vsazen znak rodu Leveneurů z Grunwallu.

Rod Leveneurů z Grunwallu

Rod u nás proslavili Jindřich a Jan, pocházející z Lucemburského rodu, kteří se zasloužili o získání inkolátu roku 1683. Tyto bratři byli roku 1705 přijati do rytířského stavu Království českého (mezi lety 1683–1689 bojoval Jan s Turky a 3 zajatce odevzdal Jičínským jezuitům na křesťanskou převýchovu). Roku 1727 jim byl udělen titul svobodných pánů, přičemž drželi ve vlastnictví Hubojedy a Drštěkryje. Přibližně o padesát let později rod držel ve vlastnictví zámky ve Štěpánově u Chotěboře a Holovousy. Poslední zmínky se dochovaly do poloviny 19. století.⁵⁵

⁵³ Eva ULRYCHOVÁ, *Od nejstarších dob*, in: Holovousy: Dějiny obce, Holovousy 1999, str. 5–8.

⁵⁴ P. VLČEK, *Ilustrovaná encyklopedie*, s. 247–248.

⁵⁵ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník 1*, s. 368.

Znak rodu Leveneurů z Grunwallu

V Myslivečkově *Erbovníku*⁵⁶ je erb zobrazen jako čtvrcený štít, kde první modré pole obsahuje stříbrnou špici, v níž je umístěn červený kroužek. Druhé červené pole má v sobě umístěnou obrněnou paži, třetí pole stejné barvy zobrazuje trubku a čtvrté zelené barvy obsahuje psa s obojkem. Nad štítem je korunovaná přilba, v níž splývají modro-stříbrná a červeno-stříbrná přikryvadla. Jako klenot je zlato-modrá sedmicípá hvězda.⁵⁷

4.1 Znak rodu Leveneurů z Grunwallu na zámku v Holovousích

Obrázek znaku: obr. 15

Umístění: Nad oknem vpravo od hlavní brány zámku v Holovousích (obr. 14)

Datace: 1729⁵⁸

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Znak se šlechtickou korunou a čtvrceným štítem obsahuje čtyři různá pole. V prvním je špice s jedním kroužkem uprostřed, v druhém je obrněná paže, v třetím trubka a ve čtvrtém jsou tři jeleni ve skoku. Uprostřed pod štítem je zavěšen kříž jako řádová dekorace. Erb je zachovalý a dobře čitelný.

| Historický vývoj sochy sv. Jana Nepomuckého v Holovousích

Socha pochází z roku 1732 (uváděno podle chronogramu na podstavci) a zobrazuje klasické provedení světce. Kvůli bezpečnosti byla přesunuta do zámecké zahrady v Holovousích.⁵⁹ Na podstavci této sochy je vytesán erb rodu Lamotte z Frientropu.

Rod Lamotte z Frientropu

Tento vojenský francouzský rod spojuje s Čechy proslulý Albrecht z Valdštejna. Rod sem přichází na počátku 17. století právě kvůli daru zmíněného vévody a to hradu Návárov. Roku 1657 byl povýšen do rytířského stavu. Po usídlení získal další rozlehlá panství a to v okolí Jesenného, Albrechtic, Sychrova a Hořic, kde se právě mezi lety 1728–1786 umístila část rodu na statku v Holovousích. Mezi důležitá jména rodu řadíme Jana Václava Lamotte, hejtmana pro Kradec Králové a Nový Bydžov, jež byl roku 1756 povýšen do stavu svobodných pánů.⁶⁰

⁵⁶ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník 1*, s. 368.

⁵⁷ *Tamtéž.*

⁵⁸ Doba příchodu rodu Leveneurů z Grunwallu na zámek.

⁵⁹ Tomáš PETRÁČEK, *Od prvních písemných zmínek*, in: Holovousy: Dějiny obce, Holovousy 1999, str. 44.

⁶⁰ J. PELANT, *Erby*, s. 247.

Znak rodu Lamotte z Frientroppu

Původní erb, byl čtvrcený štít se srdečním štítkem. Štítek obsahoval stříbrnou lebku se zkříženými hnáty na černém poli. První červené a čtvrté zlaté pole bylo prázdné a druhé a třetí pole bylo stříbrné s černou kotvou. Nad červeno-stříbrnými a černo-zlatými přikryvadly byly zobrazovány tři klenoty, které představovaly dvě křídla a kotvu, přilbu položenou na krunýři a černou orlici mezi dvěma rohy.⁶¹

4.2 Znak rodu Lamottů z Frientroppu na soše sv. Jana Nepomuckého v Holovousích

Obrázek znaku: obr. 17

Umístění: Na přední straně podstavce sochy sv. Jana Nepomuckého v Holovousích (obr. 16).

Datace: 1732⁶²

Materiál: Pískovec (korunka na přilbě falešně pozlacena)

Podoba znaku: Barokní erb se skládá z čtvrceného štítu. První a čtvrté pole je prázdné, zatímco v druhém a třetím poli je kotva. Ve středu štítu je zobrazena lebka se zkříženými hnáty. Nad přikryvadly jsou dva klenoty, kterými jsou dvě pozlacená křídla a mezi nimi kotva umístěná na přilbě a krunýři.

| Historický vývoj kostela sv. Bartoloměje v Chodovicích

Gotický kostel postavený nejspíše již v 11. nebo 12. století nemá dochované podklady o své stavbě nebo rekonstrukci až do 16. století (krom toho, že ho od 14. století využívali utrakvisté a poté sloužil rodu Karlíků z Nežetic jako rodinná hrobka), kdy ho nechal rod Karlíků z Nežetic přestavět. Dnešní podobu kostel dostal při opravě v druhé polovině 18. století, která nejspíše připadá k souboru oprav rodu Lamotte z Frientroppu v roce 1756.⁶³ Nad vstupem do kostela jsou zavěšeny alianční znaky manželů z rodu Lamotte z Frientroppu a po obou stranách vstupu do kostela je zazděn jeden náhrobník Karlíků z Nežetic.

Rod Lamotte z Frientroppu

Viz. HOLOVOUSY – socha sv. Jana Nepomuckého

⁶¹ J. PELANT, *Erby*, s. 247.

⁶² T. PETRÁČEK, *Od prvních písemných zmínek*, s. 44. | Rod Lamottů na zámku působil v rozmezí let 1728–1729, přesto jsou s obcí svázáni i o několik let později.

⁶³ *Tamtéž*, s. 46–47.

Znak rodu Lamotte z Frientroppu

Viz. HOLOVOUSY – socha sv. Jana Nepomuckého

4.3 Alianční znaky rodů Jana Václava Lamotte z Frientroppu a jeho manželky na kostele sv. Bartoloměje v Chodovicích

Obrázek znaků: obr. 20

Umístění: Nad hlavním vchodem do kostela sv. Bartoloměje v Chodovicích v kartuši společně s erbem manželky (obr. 18 a 19)

Datace: 1756⁶⁴

Materiál: Pískovec

Podoba znaků: Alianční erby v kartuši zobrazují manželův, tj. pravý znak a manželčin, tj. levý. Oba znaky mají podobu čtvercového štítu se srdečním štítkem. U pravého znaku je první a čtvrté pole prázdné, v druhém a třetím poli je kotva a srdeční štítek tvoří lebka se zkříženými hnáty. Nad štítem se nachází tři přílby ovinuté přikryvadly, nad kterými jsou v klenotech zobrazeny zprava dvě křídla s kotvou, černá orlice, a krunýř mezi dvěma rohy a na něm přílba. U druhého (manželčina) znaku je v prvním poli zobrazen muž, v druhém koruna, ve třetím čtyři vodorovná břevna a v čtvrtém orlice s roztaženými křídly. Srdeční štítek je korunovaný s vyobrazením velblouda. Celý štít je pod korunou a po stranách jsou zobrazeni štítonoši. Erby i celá kartuše je špatně čitelná kvůli opotřebením a znečištění přírodními podmínkami.

Rod Karlíků z Nežetic

Za zakladatele rodu jsou považováni Jan, Zachař a Vaněk, kteří v polovině 14. století obývali ves Nežetice u Trhova. Potomci těchto tří rozdělili rod do dvou větví a to na vlastníky Holovous, Mlázovic a okolí, a druhé větve sídlící ve Slatiňanech a Rabštejnku. Mikuláš starší ve zmíněných Holovousích sídlil přibližně od roku 1525.⁶⁵

Znak rodu Karlíků z Nežetic

V *Erbovníku*⁶⁶ je znak vykreslen jako modrý štít, na kterém je zobrazen muž v červeno-bílé košili s červenou čepicí s bílou stuhou. Stojí na žluté loďce s pádlem v ruce. Nad štítem je korunovaná přílba s modro-bílými přikryvadly a v klenotu je zobrazen stejný symbol jako v erbu, ale zrcadlově převrácen.

⁶⁴ Vytesaný nápis na klenáku.

⁶⁵ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník 1*, s. 297.

⁶⁶ *Tamtéž*.

4.4 Znak rodu Jana Karlíka z Nežetic na kostele sv. Bartoloměje v Chodovicích

Obrázek znaku: obr. 21

Umístění: Na desce zazděné vpravo od hlavního vchodu do kostela sv. Bartoloměje (obr. 18 a 19)

Datace: 1550⁶⁷

Materiál: Pískovec

Podoba znaku: V tomto případě se nejedná o klasické zobrazení erbu. Znak zdobí celou plochu náhrobní desky, kde je samostatný štít prázdný, a nejvýraznější je přilba s klenotem. V klenotu je stojící pana v loďce, držící v pravé ruce meč. Přikryvadla lemují celý znak. Na této desce je vyryt nápis s letopočtem úmrtí Jana Karlíka z Nežetic.

Rod Karlíků z Nežetic

Viz. HOLOVOUSY – kostel

Znak rodu Karlíků z Nežetic

Viz. HOLOVOUSY – kostel

4.5 Znak rodu Karlíka z Nežetic na kostele sv. Bartoloměje v Chodovicích

Obrázek: obr. 22

Umístění: Ve věnci na spodní části náhrobní desky vlevo od hlavního vchodu do kostela sv. Bartoloměje (obr. 18 a 19)

Datace: 1593⁶⁸

Materiál: Pískovec

Podoba znaku: Znak je vytesaný ve spodní části desky ve věnci na čtvercovém podkladu, jehož rohy jsou vyplněny hlavami andělů s křídly. Stejně jako u předchozího znaku tvoří dominantu erbu přilba a klenot. V tomto případě je ve štítu zobrazena korunovaná stojící panna v loďce, držící v pravé ruce věnec. Stejný symbol je i v klenotu obehnaný přikryvadly. V horní polovině desky je nápis gotickou minuskulou, kde je zaznamenáno, že na místě odpočívá Karlík z Nežetic, léta páně 1593. Celá deska je poškozená přírodními podmínkami, hlavně ve spodní části a tím i hůře čitelná.

⁶⁷ Antonín CECHNER, *Soupis památek historických a uměleckých v království českém. Od pravěku do počátku XIX. Století. Politický okres Novopacký*, Praha 1909, str. 62.

⁶⁸ *Tamtéž.*

5. HOŘICE

Město se nachází na jihovýchodě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem ze 7. částí: Hořic, Březovic, Doubravy, Chlumu, Chvaliny, Libonic a Svatogothardské Lhoty.

Historický vývoj města

Podle písemných dokladů se první zmínka o obci zachovala z poloviny 12. století v zakládací listině premonstrátského kláštera v Praze na Strahově. V ní se uvádí, jak pražský biskup daroval novému premonstrátskému řádu své statky. Z této listiny vydané v letech 1143–1144 tedy vyplývá, že řád premonstrátů byl prvním majitelem vsi Hořice. Roku 1267 je jako držitel vsi zapsán vladyka Marek z neznámého rodu a skoro o sto let déle roku 1365 jsou Hořice uváděny jako město rozdělené mezi 4 majitele, z nichž známe jen Jakše z Hořic a jeho 2 syny – Svatomíra a Hynka. Počátkem 15. století si vrch Gothard, který je uváděn, jako první osídlená část budoucích Hořic osvojil Jan Žižka, jako strategické místo proti tažení Čenka z Vartemberka a oslavoval zde své vítězství. Dalším právoplatným majitelem města se stal roku 1491 Jan Rašín z Rýzmburka. Následně do roku 1540, kdy jsou Hořice odkoupeny Zikmundem Smiřickým ze Smiřic, se zde vystřídalo mnoho krátkodobých majitelů. Po ěře rodu Smiřických, kdy prošlo město rozkvětem, odkoupil město Albrecht z Valdštejna, jako další součást svého Frýdlantského vévodství. Po Albrechtově smrti připadl majetek císaři a ten je rozděloval mezi své příznivce z řad cizí šlechty. Prvním se stal roku 1635 Ital Jakub Strozzi, který o rok později zemřel. Majetek by připadl jeho dvěma nedospělým synům, proto byl předán vdově Oktavii. Když jeden ze synů Oktavián brzy zemřel, zdědil celý majetek po nabytí dospělosti prvorozený syn Petr, který ho vlastnil až do své smrti v roce 1664. Panství poté spravovala vdova po Petrovi Marie Kateřina, a to až do své smrti v roce 1714. Následně bylo město pronajato na 5 let rytíři Josefu Bertoldu Sosnovci z Vlkánova. Nájem byl však prodlužován, a tak roku 1757 byl správcem i jeho syn Josef Jan. Roku 1774 o nájem na panství pro svůj nevázaný život přišel. Hořice tehdy zažily hospodářský úpadek, ke kterému nemálo přispěla tehdejší nevolnická povstání.⁶⁹

| Historický vývoj zámku

Zámecká budova vyrostla kolem zděné části původně gotické tvrze z konce 15. století (stojící dodnes). Do počátku 17. století patřil renesanční zámek Smiřickým ze Smiřic a

⁶⁹ Oldřiška TOMÍČKOVÁ – Václav BUKAČ, *Hořice*, Praha 2011, str. 8–13.

poté připadl k majetku rodu Strozzi. Z popisu z roku 1628 víme, že k zámku patřila zbrojnice, kovárna, sýpka, ale i pivovar, chlévy a sklady. Toto nemalé panství Petr Strozzi po své smrti v roce 1664 odkázal pražskému arcibiskupství ke zřízení nadace pro invalidní důstojníky a vojáky.⁷⁰ Při vstupu do zámku je umístěn nad hlavní branou znak rodu Strozzi.

Rod Strozzi

Rod pocházející z Itálie se do Čech dostal kvůli kominíkovi Ferdinanda III., Jakubovi. Ten od císaře dostal majetek po padlém Albrechtu z Valdštejna a tak mu roku 1635 připadly Hořice. O rok později dostal inkolát, zatímco jeho syn bojoval s Turky a v závěti sepsal, že touží o zřízení invalidovny pro zraněné vojáky a důstojníky (tato invalidovna měla být zřízena v Hořicích, ale nakonec byla vystavěna v Karlíně u Prahy.) Znak Strozziho a jeho manželky můžeme vidět krom zámku nad hlavním oltářním obrazem mariánského kostela v Hořicích.⁷¹

Znak rodu Strozzi

Zlatý štít s vodorovným červeným břevnem, v němž jsou umístěny tři stříbrné půlměsíce s cípy doleva. Nad štítem je zlatá šlechtická koruna, pod kterou je umístěn zlatý štítek s černým písmenem S. Erb je zahalen do rádu zlatého rouna.⁷²

5.1 Znak rodu Jakuba Strozziho na zámku v Hořicích

Obrázek znaku: obr. 24

Umístění: Nad vchodem do zámku v Hořicích (obr. 23)

Datace: 1635⁷³

Materiál: Litinový štít v kamenné kartuši

Podoba znaku: Štít obsahuje červené břevno s třemi stříbrnými půlměsíci. Nad štítem je šlechtická koruna, pod kterou je umístěno písmeno S.

| Historický vývoj kostela Narození P. Marie v Hořicích

První zmínka zaznamenávající existenci kostela pochází z roku 1270, ale jeho následující vývoj není nikde zaznamenán. Jednalo se však o gotický jednolodní kamenný kostel, kde na severozápadní straně stála věž spojená s kostelem a vlastním vchodem. V kostele se nachází dva původní renesanční náhrobky a cínová křtitelnice,

⁷⁰ P. VLČEK, *Ilustrovaná encyklopedie*, s. 254–255.

⁷¹ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník II*, s. 231.

⁷² *Tamtéž*.

⁷³ Doba vlády Jakuba Strozziho na panství.

sloužící jako doklad o původním kostele. Celý kostel byl součástí středověkého opevnění, avšak v roce 1738 vypukl v Hořicích velký požár a celý kostel shořel. Proto byl mezi lety 1738–1748 vybudován na téže místě právě stojící barokní kostel dle plánů významného architekta Kiliána Ignáce Dientzenhofera. Kostel má křížový půdorys, pět oltářů a baroko-klasicistní vybavení.⁷⁴ Vedle hlavních dveří kostela je vyobrazen nekorunovaný znak rodu Jezberovských z Olivové hory.

Rod Jezberovských z Olivové hory

První erb získal právník Jan Jezbera roku 1610. O dvacet let později byl povýšen do rytířského stavu, v kterém se roku 1631 stal císařským radou a místo-purkrabím Pražského hradu. Vlastnil statek Choteč a jeho potomci se pohybovali v okolí Jičina. Poslední žijící Jezbera žil v první třetině 18. století na Moravě.⁷⁵

Znak rodu Jezberovských z Olivové Hory

Původní erb byl tvořen červeným štítem, který zobrazoval krácejícího leoparda držící meč. Stoupal po příkré skále a hleděl vstříc pozorovateli se zlatou korunou na hlavě a vyplazeným jazykem. Nad štítem byla červeno-stříbrná přikryvadla, z nichž vyrůstal jako klenot stejný leopard jako ve štítu.⁷⁶

5.2 Znak rodu Jezberovských z Olivové hory na kostele narození P. Marie v Hořicích

Obrázek znaku: obr. 26

Umístění: Na kamenné desce na zdi vpravo od hlavních dveří kostela Narození Panny Marie (obr. 25)

Datace: 17. století⁷⁷

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Štít je položen na kartuši bez korunky a přikryvadel. Zobrazuje leoparda s přímým pohledem držící meč. Kartuše je posazena na desce, která je lemována špatně čitelným nápisem. Znak není dobře viditelný a nijak chráněný, přesto zachovalý.

⁷⁴ O. TOMÍČKOVÁ – V. BUKAČ, *Hořice*, s. 17–18.

⁷⁵ J. PELANT, *Erby*, s. 189.

⁷⁶ *Tamtéž*.

⁷⁷ Roku 1624 vlastnil Jan Jezbera Choteč, proto je usouzeno, že se jedná o znak z téhož století. (Znak se dochoval ještě z doby původního kostela.)

6. CHOTEČ

Obec se nachází na východě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 1. části: Chotče.

Historický vývoj obce

Roku 1562, na místě stávající tvrže (z roku 1396) vladyků z Vojic, nechal Mikuláš Kule na Chotči vybudovat tvrz novou společně s nedalekým kostelem. Vladykové z Chotče jsou s obcí svázáni až do roku 1592, kdy byl téměř celý majetek prodán Elišce Hofmanové z Donína (provdána za Jana Černohauzu, který následně přenechal Choteč bratrovi). Roku 1624 připadl statek Albrechtovi z Valdštejna, ale ještě téhož roku ho prodal Jezberovi z Olivové Hory. O dvacet let později celé panství koupil Rudolf z Tiefenbachu a daroval ho řádu paulánů. Ti se již v kamenném kostele sv. Mikuláše usadili a nechali ho přestavět.⁷⁸

| Historický vývoj kostela sv. Mikuláše v Chotči

Nedaleko bývalé tvrže byl okolo roku 1357 postaven farní kostel. Mezi lety 1749–1750 byl přestavěn novopackými paulány a do dnes zůstal jednolodní s věží v západním průčelí a pravoúhlým presbytářem.⁷⁹ Na zdi kostela jsou dva znakové náhrobníky rodů Kulů z Chotče a z Miletínka.

Rod Kulů z Chotče

Vladycký rod pochází z Chotče a je zmiňován pouze v rozmezí od konce 14. století do roku 1592. Roku 1602 vymřel po meči.⁸⁰

Znak rodu Kulů z Chotče

Mysliveček v *Erbovníku*⁸¹ uvádí přímo kresbu náhrobníku Kateřiny Mateřovské z Chotče. Jelikož se jedná o rod s poměrně malou historií, neprošel znak mnoha úpravami, jako znaky jiných rodů. Jednalo se tedy o polcený štít, jehož pravá polovina byla vyplněna šachovnicí (černo-bílou) a polovina levá byla černá. Nad štítem byla přilba, z které se vinuly černo-bílá přikryvadla. V klenotu byla zobrazena šachovaná hlava kozla.

⁷⁸ A. JIRÁSEK, *Čechy. XIV. Severní Čechy II*, s. 120. a T. ŠIMEK, *Hrady, zámky. Východní Čechy*, s. 161.

⁷⁹ E. POCHÉ a kol., *Umělecké památky*, díl A–J, s. 526.

⁸⁰ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník 1*, s. 345.

⁸¹ *Tamtéž*.

6.1 Znak rodu Kateřiny Mateřovské z Chotče na kostele sv. Mikuláše v Chotči

Obrázek znaku: obr. 28

Umístění: Vytesán na kamenné desce, která je vložena do zdi kostela sv. Mikuláše v Chotči (obr. 27).

Datace: 1583⁸²

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Jedná se o náhrobník Kateřiny Mateřovské,⁸³ kde je vyobrazen polcený štít ve tvaru štenýře.⁸⁴ Jeho pravé pole obsahuje šachovnici a levé je vyplněno damaskováním. V klenotu je hlava kozla, též vyplněna šachovnicí. Erb je zachovalý a dobře čitelný.

Rod z Miletínka

Diviš, jako předchůdce rodu se v Čechách objevil záhy po 2. polovině 14. století, kdy koupil tvrz Miletínek. Mezi nejznámější postavy rodu se zapsal Diviš Bořek z Miletínka, jako spoluzakladatel orebitského kláštera, hejtman orebitů a vojevůdce při dobití opatovického kláštera, který mu zajistil Kunětickou horu a s tím i majetek. Za odměnu při úspěších v bitvě u Lipan se stal purkrabím Pražského hradu a vlastníkem velkého majetku a tím mimo jiné i Pardubic. Majetek se nadále snažil udržet jeho syn, ale nakonec byl prodán Pernštejnům. Jeho rod vymírá po meči roku 1563.⁸⁵

Znak rodu z Miletínka

Původní erb vladyků měl podobu polceného štítu, jehož pravé pole bylo zlaté a levé mělo zlato-černé šachování. Nad štítem se nacházela černo-zlatá přikryvadla a nad nimi černo-zlatá točenice, z níž vylézala černá panna. Soběslav z Miletínka používal čtvrcený štít, kde se ve druhém a třetím poli objevila orlice a vedle ní žebřík.⁸⁶

6.2 Znak rodu z Miletína na kostele sv. Mikuláše v Chotči

Obrázek znaku: obr. 29

Umístění: Vytesán na kamenné desce, která je vložena do zdi kostela sv. Mikuláše v Chotči (obr. 27).

Datace: 1549⁸⁷

⁸² E. POCHE a kol., *Umělecké památky*, díl A–J, s. 526.

⁸³ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník I*, s. 345.

⁸⁴ M. BUBEN, *Encyklopedie*, s. 414.

⁸⁵ J. PELANT, *Erby české*, s. 287–288.

⁸⁶ *Tamtéž*, str. 287.

⁸⁷ E. POCHE a kol., *Umělecké památky*, díl A–J, s. 526.

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Na tomto znaku můžeme vidět velké známky opotřebení, ale přesto se dochovaly rozpoznatelné prvky jako polcený štít, jehož pravá strana je prázdná a levá je šachovaná. V klenotu vidíme pannu mouřenínku. V této podobě se tedy jedná o původní erb vladyků z Miletínka.⁸⁸

⁸⁸ J. PELANT, *Erby*, s. 287.

7. JEŘICE

Obec se nachází na jihovýchodě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 2. částí: Jeřic a Dolních Černůtek.

Historický vývoj obce

První zmínky o vsi se pojí s osídlením původní tvrze pány z Jeřic a z Mžan. Dalšími majiteli byli koncem 16. století páni ze Sloupna. Počátkem 17. století vlastnil panství Jetřich Myška ze Žlunic, avšak po Bílé hoře byly dědičky nuceny Jeřice prodat pánu Frýdlantskému, který je nikdy nezaplatil a tak byly odebrány královskou komorou.⁸⁹

| Historický vývoj zámku v Jeřicích

Původní tvrz pocházející z roku 1522 byla rozšířena na renesanční zámek na konci 16. století. Nevíme, ale jestli za vlastníka Václava Kordule ze Sloupna nebo Jiřího st. Vratislava z Mitrovic. Na krátkou dobu po roce 1620 byl vlastníkem Albrecht z Valdštejna, který zámek prodal, a následně se na panství vystřídalo mnoho majitelů. Roku 1665 se stala vlastníkem Marie Magdalena Hillprandová, při které došlo k barokním úpravám. Posledním šlechtickým rodem na zámku byl rod Paarů, který v rozmezí let 1760–1780 provedl několik pozdně barokních renovací. V roce 1887 zámek vyhořel a byl novorenesančně opraven pro průmyslníka Josefa Hanaye.⁹⁰ Roku 1945 přešel zámek do státního vlastnictví, v jehož prostorech bylo zřízeno učiliště a následně okresní archiv (1967). Nyní je zámek v soukromém vlastnictví.⁹¹ Nad dveřmi zámku jsou zobrazeny v kartuši alianční erby Marie Magdaleny Hillprandové a Jana Hillpranda pocházející z rodu Pausta z Libštátu (foto z archivu majitele).

Rod Pausta z Libštátu

Rod připomínaný zejména v severních Čechách má erb od roku 1604. Roku 1605 je zaznamenána koupě Velké Bukoviny Jonášem (nejspíše zakladatelem rodu), který byl pět let na to přijat do rytířského stavu. Následně roku 1613 koupil zámek v Benešově nad Ploučnicí. Potomci Jonášovi jsou připomínány do poloviny 17. století.

⁸⁹ A. JIRÁSEK, *Čechy. XIV. Severní Čechy II.*, s. 141.

⁹⁰ P. VLČEK, *Ilustrovaná encyklopedie Českých*, s. 282–283.

⁹¹ Jaroslav FIKKER – Lenka ŠOLTYSOVÁ, *Chráněná území a zámecké parky okresu Jičín*, Jičín 1995, str. 42.

Znak rodu Pausta z Libštátu

V *Erbovníku*⁹² je znak vykreslen jako půlený štít, v jehož horním červeném poli je zobrazený vyskakující dvouocasý lev. Ve spodním modrém poli je muž držící zlatý trojzubec s ploutví na místo nohou. Nad štítem je korunovaná přilba s modro-červenými příkryvadly a v klenotu dvouocasý stříbrný lev mezi dvěma červeno-modrými křídly.⁹³

7.1 Alianční znaky rodů Marie Magdaleny a Jana Hillpranda na zámku v Jeřicích

Obrázek znaku: obr. 31

Umístění: Nad vedlejším vchodem do zámku v Jeřicích (obr. 30)

Datace: 1667⁹⁴

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Jedná se o alianční znaky, tedy zobrazení dvou erbů pod jednou korunou. Pravý znak je čtvrcený, kde první pole zobrazuje stojícího korunovaného lva s pohledem do středu držící šíp s hrotem u nohou. Druhé a třetí pole tvoří pět šikmých břeven. V posledním čtvrtém poli je korunovaná orlice s roztaženými křídly. Levý znak je polcený, v jehož horní polovině je zobrazen vyskakující dvouocasý lev, ve spodní části muž s ocasem mořské panny na místo nohou, držící trojzubec v jedné ruce a věnec v druhé (Paust z Libštátu). V tomto případě se jedná o rodový erb Hilbrandů spojený s rodem Paustů z Libštátu. Totožný znak je vytesán na náhrobním kameni rytíře Hilbranda Johana Ferdinanda Leopolda Genanda na nedalekém kostele. Znak je velice zachovalý a perfektně čitelný.

| Historický vývoj kostela sv. Máří Magdaleny

Farní kostel z 14. století přebírá nynější podobu od roku 1787. Cihelná omítaná stavba se skládá z nízké lodi navazující na kněžiště, které se rozprostírá do dvou přístavků přiléhajícím k presbytáři.⁹⁵

Rod Paarů

Lombardský knížecí rod se do Českých zemí dostal roku 1623, kdy koupil úřad nejvyššího dvorského poštmistra. Roku 1636 se říšský hrabě Karel oženil s Františkou

⁹² M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník II*, Plzeň 2006, str. 92.

⁹³ *Tamtéž*, str. 92.

⁹⁴ Datace je uvedena na epitafu na kostele sv. Máří Magdaleny (též v Jeřicích), kde je zobrazen stejný erb. | V popisu rodu je zmíněno, že potomci rodu jsou připomínáni do poloviny 17. století – zde se jedná již o druhou polovinu. (Nejspíše se bude jednat o rozrod do neznámé větve Hilbrandů, kde je původ právě u Pausta a proto tvoří alianční znak.)

⁹⁵ A. CECHNER, *Soupis. Politický okres Novopacký*, s. 65.

Polyxenou ze Švamberka. Tímto dostal do držení Kestřany a zároveň roku 1652 obdržel v Čechách inkolát. O dva roky později získal český hraběcí stav. Od roku 1665 se ve znaku rodu Paarů objevovala v srdečním štítku švamberská labuť. Společně se ženským pokolením Švamberků získali na začátku 18. století Bechyni, Smiřice a Vysoké Veselí. Mezitím roku 1769 získali knížecí titul. Členové rodu byli oceněni za války s Turky a jako většina přeživších přišla roku 1948 o majetek, který byl posléze alespoň v menší míře navrácen po roce 1989.⁹⁶

Znak rodu Paarů

Do 16. století byl erb poměrně jednodušší. Tvořil ho dělený štít, kde v horní polovině byl červený býk na stříbrném poli a v dolní tři modré kosmé pruhy na zlatém poli. V klenotu byl rostoucí červený býk. Od roku 1559 se původní znak objevil v prvním a čtvrtém poli a druhé a třetí pole tvořila černá korunovaná orlice. Roku 1623 došlo k další úpravě znaku, kdy byl celý štít položen na hrud' dvouhlavého říšského orla. Štít byl teď čtvrcený, jehož první a čtvrté pole bylo zlaté s třemi pruhy modré barvy. Druhé a třetí pole bylo též zlaté s černou orlicí. Srdeční štítek zobrazoval horní polovinu červeného býka se zlatými rohy. Po roce 1665 byl znak rozšířen kvůli švamberskému a rožmberskému dědictví tak, že srdeční štítek byl polcen. Pravá polovina byla dělená, přičemž v horním stříbrném poli byla položena rožmberská růže, a v dolním černém poli byly tři kosmé stříbrné pruhy. V levé polovině stála na zeleném pahorku švamberská stříbrná labuť. Poslední úprava erbu proběhla při příležitosti povýšení do knížecího stavu v roce 1769. Do srdečního štítku byl přidán červeno-modře dělený kůl se čtyřmi zlatými korunkami a přibyla ještě knížecí koruna.⁹⁷

7.2 Znak rodu Paarů na hřbitovní zdi kostela sv. Máří Magdaleny v Jeřicích

Obrázek znaku: obr. 33

Umístění: Na kamenné desce vložené do hřbitovní zdi kostela sv. Máří Magdaleny (obr. 32)

Datace: 1760–1780⁹⁸

Materiál: Pískovec

Podoba znaku: Jedná se o čtvrcený štít položený na hrudi dvouhlavé orlice. První a čtvrté pole zobrazuje tři kosmá břevna, druhé a třetí orlici s roztaženými křídly.

⁹⁶ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník II*, s. 83.

⁹⁷ J. PELANT, *Erby*, s. 320.

⁹⁸ Doba usídlení rodu Paarů na Jeřickém zámku.

V srdečním štítku je též čtvrcený štít, jehož první a čtvrté pole tvoří růže a druhé a třetí pole kosmá břevna. Nad štítem je koruna a nad ní nápis. Znak je zachovalý a dobře čitelný.

Rod Pausta z Libštátu

Viz. JEŘICE – zámek

Znak rodu Pausta z Libštátu

Viz. JEŘICE – zámek

7.3 Alianční znaky rodů Jana Hillpranda a Pausta z Libštátu na kostele sv.

Máří Magdaleny v Jeřicích

Obrázek znaků: obr. 34

Umístění: Na pískovcovém epitafu zazděném v jižní zdi kostela sv. Máří Magdaleny (obr. 32)

Datace: 1667⁹⁹

Materiál: Pískovec

Podoba znaků: Alianční erby ve věnci jsou totožné s těmi na zámku v Jeřicích. Jedná se tedy o vodorovně půlený štít, kde v horním poli je vyobrazen poloviční dvouocasý lev a v poli spodním je mořská panna s trojzubcem v levé ruce. Pravý znak je čtvrcený, v jeho prvním a čtvrtém poli je orlice, zatím co v druhém a třetím poli je po pěti příčných břevnech. Kolem věnce jsou v rozích umístěny reliéfy – vpravo nahoře to jsou sutky, vlevo nahoře lebka, vpravo dole rýč a lopata a vlevo dole dvě zkřížené pochodně. V tomto případě se jedná o znak z pískovce, a tudíž netvoří části erbu přesné hrany (jako u erbu na zámku), proto můžeme naleznout rozdíly v jinak totožných erbech.

⁹⁹ Vryto na epitafu.

8. JIČÍN

Město se nachází ve středu okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 12. částí: Jičina, Dvorčí, Holínského Předměstí, Moravčic, Nového Města, Popovic, Pražského Předměstí, Robous, Sedliček, Soudné, Starého Města a Valdického Předměstí.

Historický vývoj města

První dochovanou a relevantní zmínkou o Jičíně je výčet statků královny Guty Habsburské z roku 1293. Z dalších pramenů a logických sledů vyplývá, že Jičín byl povýšen na město v rozmezí let 1297, kdy umírá Guta Habsburská a jedenáctým listopadem 1304, kdy král postupuje do zástavy již zmíněné město Jičín Lévovi z Konecchlumí. Koncem sedmdesátých nebo začátkem osmdesátých let patnáctého století získal Jičín Samuel z Hrádku a Valečova, který vlastnil Jičín téměř do své smrti v roce 1488. Těsně před tím prodal město Mikuláši staršímu Trčkovi z Lípy a na Vlašimi, jehož rod se podílel na rozvoji města a s tím spojenou opravou Valdické brány, na které se zachoval jejich rodový znak. Z této doby pochází i náhrobník se znakem Tobiáše Kloboučníka ve zdi městského parku. Trčkům město patřilo do 9. 5. 1607, kdy je prodáno Zikmundu Smiřickému ze Smiřic, jejichž vrchní správce panství Jeroným sídlil v domě č. p. 2 na Jičínském náměstí. Nad vchodem tohoto domu se zachovaly alianční znaky jeho i manželky. Smiřičtí Jičín nevlastnili dlouho, protože již v březnu roku 1621 získal toto panství Albrecht z Valdštejna, který z města udělal hlavní sídlo jeho Frýdlantského vévodství. Hned po Valdštejnově smrti přichází nový majitel Rudolf z Tiefenbachu. Tiefenbachové vlastnili město od roku 1635 a již 1686 ho předali Janu Josefu ze Štenberka. Štenberkové se v městě také nijak nezdrželi, načež roku 1710 získal město Jan Josef z Trattmansdorfu, jehož rod vlastnil město až do roku 1859 a tím se stal i posledním držitelem města Jičina.¹⁰⁰ Jejich znaky se dochovaly v tympanonech zámku.

| Historický vývoj Valdické brány

Na konci 70. let 15. století se stávají vlastníky města Trčkové z Lípy. Díky tomuto rodu a jejich přispěním na ekonomickém vývoji, ale i na nespočtu požárů, které se v dobu jejich vládnutí odehrávaly, se Jičín změnil ve zděné renesanční město. V této etapě rozvoje Jičina, se jako součást městského opevnění staví 3 brány – Velišská, Holínská a

¹⁰⁰ Jindřich FRANCEK, *Dějiny Jičina*, Praha 2010, str. 26–203.

hlavní a doteď jediná stojící Valdická.¹⁰¹ Brána je původně renesanční památkou postavenou v rozmezí let 1568–1578. O přesném datu svědčí letopočet 1568 na vnitřní zdi brány a naopak na vnější zdi se nalézá znak Trčků z Lípy. O datu dokončení nás přesvědčuje datum nalezen na svorníku dvojité křížové klenby (již gotické) v průjezdu. Brána prošla několika rekonstrukcemi a navýšení a roku 1840 s návrhem architekta Josefa Oppozlera dostala svůj dosavadní vzhled.¹⁰² Poslední úprava se stala roku 1883 J. Stuchlíkem, který na bráně nechal vytesat znak města Jičína nad znakem stavitelů brány a to Trčků z Lípy.

Rod Trčků z Lípy

Rod pocházející od vsi Lípa datuje své začátky do 15. století, kdy Mikuláš Trčka z Lípy koupil hrad Homoli. K jeho dalším majetkům patřil hrad Lipnice nad Sázavou, dále Vlašim, církevní majetky v Posázaví, takže byl před svou smrtí jedním z nejbohatších šlechticů v zemi. Jeho pokračovatelé byli Mikuláš a Burian, všichni se zaslouhovali o pozice v Čáslavském kraji a rozšířili své majetky o Lichnici nad Sázavou a tvrz Střítěž. V 15. a 16. století se rod rozrostl do dvou větví – k vlašimské náležel Vilém Trčka, který sídlil v Opočně. K druhé Mikuláš mladší Trčka se statky na Chrudimsku a Čáslavsku. V 16. století vlastnili Trčkové 28 panství a statků, z nichž např.: Veliš, Vlašim, Opočno, Smiřice, Kumburk, Polná a Lipnice nad Sázavou. Do panského stavu byli povýšeni roku 1562, do říšského hraběcího stavu roku 1629 a do českého roku 1630. Adam Erdman Trčka patřil k nejbližším velitelům vévody Albrechta z Valdštejna a byl s ním také v Chebu v únoru 1634 zavražděn. Patřil s otcem a matkou k nejbohatším šlechticům v zemi, rod vymřel po meči jeho otcem Janem Rudolfem v témže roce.¹⁰³

Znak rodu Trčků z Lípy

Jednoduchý erb tvořený z třídílného štítu od spodu – červený stříbrný a černý. Na přilbě byla červeno-stříbrná přikryvadla a v klenotu dva rohy, pravý většinou červený a levý byl stříbrný a na každém z nich 6 korouhví opět střídající červenou a stříbrnou.¹⁰⁴

8.1 Znak rodu Trčků z Lípy na Valdické bráně v Jičíně

Obrázek znaku: obr. 36

¹⁰¹ J. FRANCEK, *Dějiny Jičína*, s. 67–70.

¹⁰² *Tamtéž*, s. 214–215.

¹⁰³ J. PELANT, *Erby*, s. 483–484.

¹⁰⁴ *Tamtéž*, s. 483.

Umístění: Nad gotickým průchodem Valdické brány (obr. 35)

Datace: 1568¹⁰⁵

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Barokní štít je dělený na tři části. Přilba je ovinuta přikryvadly a v klenotu jsou dva rohy, kde z každého vystupuje šest korouhví. Nad znakem je vytesán rok 1568. Znak je zachovalý, ale přesto vykazuje známky opotřebení.

| Historický vývoj domu č. p. 2 – Regentský

Menší dům Jeho milosti, jak je též nazýván dům na Valdštejnově náměstí vlastnil koncem 16. stol. Jan Rudolf Trčka. Po čase ho daroval své manželce, která se nezdráhala a dům prodala Janu Hradeckému, od něhož dům získal Jeroným Bukovský z Neudorfu a poté se stal i součástí jeho majetku. Před jeho soukromím vlastnictvím stál za domem obecní pivovar. Neočekávaně se v domě zachoval renesanční pilíř schodiště, ale i sklepní portály a ostění.¹⁰⁶ Nad vstupem do domu byl zachován znak manželů – Jeronýma Bukovského z Neudorfu a Marty Šponárové z Blinsdorfu.

Rod Náchodských z Neudorfu

Rod Náchodských získal erb císařským majestátem a stejný erb s predikátem z Neudorfu získali krom Jeronýma Bukovského i Adam Náchodský, Václav Semilský a Jan Florián. Členové rodu nepatřili k nejbohatším a vlastnili jen menší statky v okolí Hořic a Chocně. Rod zde žil až do počátku 20. století sloužící převážně v armádě nebo ve službách duchovních úředníků. Jeroným Bukovský se začlenil do šlechtických stavů, když byl vrchním správcem panství rodu Smiřických a k domu v Jičíně se dostal, tak že byl regentem komorních panství Albrechta z Valdštejna. Do vladyckého stavu byl povýšen roku 1612.¹⁰⁷

Znak rodu Náchodských z Neudorfu

Skládá se z polceného štítu, jehož pravou částí je zlatá dubová větev se třemi vztyčenými zlatými žaludy a zlatým listem na modrém podkladu a levou částí složenou ze tří zlatých břevien. Nad štítem byla zlatá koruna s modro-zlatými přikryvadly a na nich tři prohnutá pera (dvě modrá a prostřední zlaté).¹⁰⁸

¹⁰⁵ Vryto přímo na znaku.

¹⁰⁶ J. FRANCEK, *Dějiny Jičína*, s. 121.

¹⁰⁷ J. PELANT, *Erby*, s. 303.

¹⁰⁸ *Tamtéž*.

8.2 Alianční znaky rodů Jeronýma Bukovského z Neudorfu a Marty Šponárové z Blinsdorfu na domě č. p. 2 v Jičíně

Obrázek znaků: obr. 38

Umístění: Nad vchodem domu č. p. 2 (obr. 37)

Datace: počátek 17. století¹⁰⁹

Materiál: Barvený kámen

Podoba znaků: Alianční znaky na kamenné desce, kde první pravý erb tvoří polcený štít, jehož pravá půle je červená s bílou dubovou větví, levá půle je též červená a na ní jsou tři bílá břevna. Nad tímto znakem se nachází přilba a na ni tři pera jako klenot a okolo modro-červená přikryvadla. Levý znak zobrazuje horní polovinu lva, který je zobrazen i v klenotu nad přilbou. Tento erb obsahuje též modro-červená přikryvadla. Znaky jsou dobře čitelné, mají jemný náznak pozůstatku barev, ale opotřebení je zde též patrné.

| Historický vývoj Valdštejnského zámku

Po příchodu Albrechta z Valdštejna se Jičín stal jedním velkým stavenišťem. Jeho plány řídila stavební kancelář zprvu pod vedením Andrea Spezzy a po jeho smrti Niccolou Sebregondim po ruce s fortifikačním inženýrem Giovannim Baptistou Pieronim. Stavba započala hned poté, co v polovině 20. let 17. stol. vykoupil Albrecht domy na jižní straně náměstí a do roku 1627 pod vedením Spezzy byl zatím jednopatrový zámek obyvatelný. Po jeho úmrtí přišel na řadu návrh Pieroniho a roku 1633 se již dvoupatrový zámek se třemi nádvořími vybavoval vnitřním zařízením. Po Albrechtově smrti zámek připadl Sebregondimu a stavební práce byly pozastaveny. Již se nepokračovalo v původních plánech, šlo jen o drobné úpravy a svou oběť získalo, jak to, že se zámek nestal rezidencí, ale tak i četné požáry. V roce 1768 vytvořil plány obnovy architekt Filip Heger, již v panství Trauttmansdorffů (do 1934). Další stavební plány zpomalovaly jak válečné konflikty, tak nespočet požárů.¹¹⁰ V tympanonech zámku se zachovaly dva stejné znaky rodu hrabat Trauttmansdorff.

Rod z Trauttmansdorffu

Rod pocházející ze Štýrska se od 14. století pyšní jménem Maxmilián z Trauttmansdorfu, který byl povýšen na titul hraběte a zasloužil se o konec 30leté

¹⁰⁹ Doba obývání domu Jeronýmem Bukovským z Neudorfu a jeho ženou Martou Šponárovou z Blinsdorfu.

¹¹⁰ J. FRANCEK, *Dějiny Jičína*, s. 147–148.

války. Mezi majetky tohoto rodu patřily Grabštejn, Hostouň, Kumburk, Jemniště, Pecka, Lipnice, Obříství. Do rytířského stavu byl povýšen roku 1442 a jako svobodní pánové vystupovali od léta 1598. V panství Jičín se poprvé objevili roku 1710, kdy Leopold ze Šternberka prodal město říšskému radovi Janu Josefu z Trauttmansdorffu, který ale o 3 roky později zemřel a zanechal Kumburské panství svému synu Františku Norbertu.¹¹¹ Rod se na území Čech objevoval do roku 1945 (1938 přijali německé občanství a po válce byli přesunuti) a dodnes žijí převážně v Rakousku.¹¹²

Znak rodu z Trauttmansdorffu

Původní erb tvořil pouze šestilistou růží na polceném červeno-stříbrném štítu. V druhé polovině 16. století se tento erb považoval za srdeční štítek čtvrceného štítu a v obou případech se v klenotu nacházela ta samá šestilistá růže. V některých případech se ještě přidávaly do klenotu buvolí rohy a vousatý mužíček Holtzler. Od roku 1805 zdobila erb knížecí koruna a nechyběli ani štítonoši v podobě černého korunovaného orla a stříbrného korunovaného lva.¹¹³

8.3 Znaky rodu Trauttmansdorff na zámku v Jičíně

Obrázek znaku: obr. 40

Umístění: V tympanonech Valdštejnského zámku (obr. 39)

Datace: druhá polovina 18. století¹¹⁴

Materiál: Kámen, kov

Podoba znaku: Modro-stříbrně polcený štít se šestilistou růží opačných barev. V tomto případě je erb výjimečný, jelikož tvoří převážně kombinaci červeno-stříbrného štítu. Čtvrcený štít je v prvním poli šikmo pruhovaný a představuje rod Castelaltů, v druhém a třetím poli se nastejno objevují 3 špice a patří rodu Holtzlerů a ve 4. poli je trojdělení na stříbrnou, modrou a zlatou, což náleží rodu Kirchberků.¹¹⁵ Klenot tvoří stejná růže na kytě kohoutích per. Pod štítem se nalézá kamenný obličej muže.

| Historický vývoj zámeckého parku

Nikolo Sebregondi, italský architekt působící pod záštitou Albrechta z Valdštejna, založil mezi lety 1632–1638 pod zámek jednoduchou zámeckou zahradu. Zahrada byla rozdělena terasou staré městské zdi (postavena nejspíš kolem 1392), na které se

¹¹¹ J. FRANCEK, *Dějiny Jičína*, s. 147–148.

¹¹² J. PELANT, *Erby*, s. 482–483.

¹¹³ *Tamtéž*, str. 482.

¹¹⁴ Doba opravy zámku za panování rodu Trauttmansdorffů.

¹¹⁵ J. PELANT, *Erby*, s. 482.

nachází náhrobník Tobiáše Kloboučníka. Spodní část byla obklopena jízdárnou, zbrojnicí, míčovnou a konírnou, ale roku 1768 vyhořela a tudíž zde vznikl prostor pro zámecký park, který byl vystavěn do první poloviny 20. století.¹¹⁶

Rod Tunechodských z Poběžovic

První zmínky o rodu pochází z 15. století ze sídla v Poběžovicích. Diviš, potomek rodu si vzal Machnu z Kozojed a vyženil část Chrudimi a Tuněchod. Synovec Diviš s manželkou z Lomnice získal Hostačov. Další panství vlastnili u Slaného či Českých Budějovic. Posledním členem byl Karel Zikmund, jenž zemřel roku 1731.¹¹⁷

Znak rodu Tunechodských z Poběžovic

Původní znak tvořil stříbrný štít s červeným kloboukem se šňůrkami svázané v uzel.¹¹⁸

8.4 Znak rodu Tobiáše Kloboučníka na zdi městského parku v Jičíně

Obrázek znaku: obr. 42

Umístění: Na náhrobníku Tobiáše Kloboučníka ve zdi zámeckého parku (obr. 41)

Datace: 1598¹¹⁹

Materiál: Pískovec

Podoba znaku: Jedná se o náhrobní kámen s vyobrazením muže v rouchu držící v rukou nádobu. U jeho pravé nohy je položen znak, který má ve štítu klobouk se sponami k zavázání. Znak je běžně opotřebovaný a nemá jasné struktury.

¹¹⁶ J. FIKKER – L. ŠOLTYSOVÁ, *Chráněná území*, s. 48.

¹¹⁷ Jan HALADA, *Lexikon České šlechty*, Praha 1999, str. 592.

¹¹⁸ *Tamtéž*.

¹¹⁹ Jaroslav WAGNER, *Jičín*, Praha 1979, str. 25.

9. JIČÍNĚVES

Obec se nachází na jihozápadě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 6. částí: Jičíněvsi, Bartoušova, Dolan, Ketně, Labouně a Žitětina.

Historický vývoj obce

První záznam (roku 1403) o držbě vsi má původ na počátku 15. století u rodu Labounských. Vlastnil ji Otík z Labouně, který ji po své smrti přenechal Halěřům z Jičíněvsi. Od roku 1530 spadala k majetkům Otmara z Holohlav, který ale o své majetky přišel v pobělohorském období. Následně byla připojena k majetkům rodu Valdštejnů, kteří ji propůjčili veliškému panství. Následně byla prodána Karlu Zumsande ze Sandberka, který ji roku 1686 přikoupil k panství na Veliši, a tak se stala jeho hlavním střediskem.¹²⁰ Následovala stavba zámku, kdy majiteli byli již hrabata Šlikové.

| Historický vývoj zámku v Jičíněvsi

Jako jeden z mála zámků byl tento postaven jako novostavba v letech 1715–1717. Nechal ho postavit František Josef Šlik a roku 1730 k němu byla přistavěna veřejná zámecká kaple sv. Antonína Paduánského a sv. Kříže.¹²¹ Na dvou nárožích zámku byly umístěny rodové znaky Šliků a Krakovských z Kolovrat.

Rod Šliků

Šlikové pocházeli z patricijské chebské rodiny, ale jejich vzestup zahájil až Kašpar Šlik. Následně byli vlastníky mnoha panství v Evropě. Patřili k nejbohatším šlechtickým rodům zejména kvůli těžbě stříbra. Po konci 30leté války v Čechách zůstal pouze Jindřich Šlik, který roku 1636 za účast na spiknutí proti Valdštejnovi získal panství Veliš a Staré Hrady, ale k jeho majetkům přibylo i Kopidlno a Ploskovice. Jindřichův syn, František Arnošt, vytvořil roku 1672 rodinný fideikomis z panství Kopidlno, Staré Hrady a Veliš. Do roku 1948 Šlikové sídlili pouze na zámku v Jičíněvsi.¹²²

Znak rodu Šliků

Od roku 1416 měli Šlikové právo na první erb v podobě červeného štítu se stříbrnou špicí s třemi kroužky střídavých barev. Ty samé kroužky se objevují jako klenot. Upravený erb byl již čtvrcený se srdečním štítkem, kde byl původní erb umístěn do druhého a třetího pole a v prvním a čtvrtém byl zlatý lev držící stříbrný kostel s

¹²⁰ A. JIRÁSEK, *Čechy. XIV. Severní Čechy II.*, s. 41.

¹²¹ P. VLČEK, *Ilustrovaná encyklopedie*, s. 287.

¹²² J. PELANT, *Erby*, s. 452–453.

červenou střechou. V srdečním štítku byli zobrazeni dva červení lvi držící modrý korunovaný sloup. Do klenotu přibyl sedící lev a křídlo. Roku 1436 dostali výsadu používat dvě přilby na erbu (první v zemi).¹²³

9.1 Znak hrabat Šliků na zámku v Jičíněvsi

Obrázek znaku: obr. 43

Umístění: Levé nároží zámku (obr. 42)

Datace: 1715–1717¹²⁴

Materiál: Kámen

Podoba znaku: V kartuši na nároží je vyobrazen čtvrcený štít, kde v prvním a čtvrtém poli je lev držící kostel a v druhém a třetím poli je špice se třemi kroužky. Znak je zachovalý a i z velké výšky dobře čitelný. Nad kartuší je značně poškozená koruna.

Rod Kolovratů

Nejrozvětvenější panský rod z 13. století se dělil do několika větví, jako jsou Bezdrůžičtí, Novohradští, Žehrovičtí, Maš'ovští, Libštejnští, Kornoužší, Černominští, Krakovští z Kolovrat a koncem 17. století i Kolovrat-Krakovští žijící do dnes. Zakladatelé rodu pocházeli z malé obce Kolovraty (na území dnešní Prahy 10), od které se postupně rozrůstali do několika panství. Bezdrůžičtí pochází z obce Bezdrůžice, které vlastnili od konce 14. století a mezi jejich další statky patřily Kozojedy, Buštěhrad a Krašov. Po vymření rodové větve v roce 1642 přešel majetek na Libštejnské. Novohradští pocházeli z Nového Hradu a od konce 15. století získávali další statky jako zámek ve Velkých Dvorcích nebo panství Přimda, které opět po vymření rodové větve roku 1829 připadly Libštejnským. Ve Mšenských Žehrovicích se od poloviny 15. století do začátku 16. umístila větev Žehrovických z Kolovrat. Stejně krátce žili Maš'ovičtí z hradu Maš'ov a to od konce 13. století do roku 1623. Na hradě Libštejně se na konci 14. století usídlili Libštejnští s majetky v okolí hradu Krašov, Žebrák, Točník, Dobříš a Zbiroh. Mezi významné představitele Libštejnských patří např. Albrecht, jako nejvyšší kancléř Českého království (1503–1510) nebo František Karel, jako prezident apelačního soudu (1661–1667) a držitel Řádu zlatého rouna, který rozšířil panství Rychnov o Černíkovice a Borohrádek. Nejznámější se stal František Antonín, jako spoluzakladatel národního muzea a prezident Královské české společnosti nauk. Po vymření větve roku 1848 zdědili veškeré statky Kolovrat-Krakovští. Krakovští

¹²³J. PELANT, *Erby*, s. 452.

¹²⁴Doba stavby zámku na přání hrabat Šliků.

z Kolovrat drželi od roku 1445 do 1548 hrad Krakovec. Albrecht Vilém Krakovský, od roku 1678 nejvyšší hofmistr rozšířil majetky o Týnec, Žichovice a Chyš. Jeho potomci rozdělili rodovou větev na dvě další a to týneckou (†1881) a březnickou. Kolovrat-Krakovští byli následovníky březnické linie se sídlem v Březnici a Hradišti. Mezi jejich další statky patřili: Filipov, Radenín, Merklín, Ptenín, Ježovy, Velké Dvorce, Košátky, Rychnov nad Kněžnou a Černíkovice. Nesmíme zapomenout na tři pražské paláce kolovratských, které nesou jejich jméno dodnes.¹²⁵

Znak rodu Kolovratů

Původní erb Krakovských z Kolovrat tvořil modrý štít s červeno-stříbrnou orlicí, zlatou pružinou a zbrojí. V klenotu se objevilo červené a stříbrné křídlo opět se zlatou pružinou. Libštejnští používali stejný erb akorát s přidáním rakouským korunovaným štítkem na hrudi orlice. Novohradští z Kolovrat zase vyměnili orlici za dvouhlavého orla. Kolovrat-Krakovští po roce 1728 přidaly po podoby erbu jednorožce s titulem svobodných pánů z Újezda.¹²⁶

9.2 Znak hrabat Krakovských z Kolovrat na zámku v Jičíněvsi

Obrázek znaku: obr. 44

Umístění: Pravé nároží zámku v Jičíněvsi (obr. 42)

Datace: 1715–1717¹²⁷

Materiál: Kámen

Podoba znaku: V kartuši je položen štít, na němž je položena orlice s roztaženými křídly a pružinou na hrudi. Znak je zachovalý a dobře čitelný. Nad kartuší je koruna.

¹²⁵ J. PELANT, *Erby*, s. 218–220.

¹²⁶ *Tamtéž*, str. 218.

¹²⁷ Doba stavby zámku na přání hrabat Šliků.

10.KONECCHLUMÍ

Obec se nachází na východě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 2. částí: Konecchlumí a Kamenice.

Historický vývoj obce

První zmínka o obci pochází z roku 1226, kdy byla ve vlastnictví dvorského sudí Dalibora. Po jeho smrti připadly statky jeho synům, kteří zde žili do počátku 14. století. Následně je k obci vázán vlastník Jičina a hradu Brada Léva z Konecchlumí. Roku 1488 byla započata stavba tvrze, s níž je roku 1511 spojován Jindřich z Konecchlumí a následně Jaroslav ze Smiřic.¹²⁸

| Historický vývoj zámku v Kamenici

Původní tvrz z roku 1488 nechal přestavět na zámek Albrecht z Valdštejna. Tato přestavba probíhala ze zbytkového zdiva ze zámku v Jičíně ještě v roce 1639 pod vedením Niccoly Sebregondiho. Nedokončenou stavbu si převzal Rudolf z Tiefenbachu. Roku 1794 proběhly stavební úpravy do dnešní podoby pod vedením J. G. Sommera ve vlastnictví Ferdinanda Trautmannsdorfa. Nynější podoba zámku je již klasicistní.¹²⁹ K dnešnímu dni je zámek v osobním vlastnictví a veřejně nepřístupný. Nad vstupem do zámku jsou umístěny alianční erby rodů Trautmannsdorfů a Althanů (foto z archivu majitele).

Rod Trautmannsdorf

Viz. JIČÍN – zámek

Znak rodu Trautmannsdorf

Viz. JIČÍN – zámek

Rod Althanů

Rod původně pocházející z Německa se na našem území začal objevovat až v 17. století na Kralickém panství. Do té doby byli následníci rodu povýšeni do říšského panského stavu (1575). Následně se stali říšskými hrabaty (1608), dědičnými říšskými číšníky (1714) a nejvyššími kraječi a štítonoši. Mezi jejich další majetky patřilo Mezilesí, Svojsice, Libodřice, Jaroslavice, Vranov nad Dyjí nebo Lipník nad Bečvou. Potomci rodu žijí v cizině od 13. století dodnes.¹³⁰

¹²⁸ T. ŠIMEK, *Hrady, zámky*, s. 204.

¹²⁹ P. VLČEK, *Ilustrovaná encyklopedie*, s. 295.

¹³⁰ J. PELANT, *Erby*, s. 27.

Znak rodu Althannů

Erb obsahuje červený štít se stříbrným břevnem, na kterém jsou položena písmena AT. Nad štítem jsou dvě říšské korouhve a knížecí čepice s jedlím jako klenot. Červenostříbrná přikryvadla ve tvaru knížecího pláště zdobí celý znak.¹³¹

10.1 Alianční znaky rodů Trautmannsdorf a Althann na zámku v Kamenici

Obrázek znaků: obr. 46

Umístění: Nad hlavní římsou v rokokovém rámci zámku v Kamenici (obr. 45)

Datace: 1794¹³²

Materiál: Kámen

Podoba znaků: Jedná se o dva štíty v kartuši pod jednou korunou. Pravý znak je čtvrcený, jehož první pole tvoří tři kosmá břevna, druhé a třetí obsahuje po třech špicích a čtvrté je rozděleno na tři části. Spodní část je vyplněna svislou šrafurou, horní a prostřední pole jsou prázdná. Na erbu je položen srdeční štítek s květinou o šesti okvětních lístcích. Levý erb tvoří říšskou dvouhlavou orlici položenou na vodorovném břevnu. Znak je zachovalý a dobře udržovaný.

¹³¹ J. PELANT, *Erby*, s. 27.

¹³² Doba přestavby zámku při panování rodu Trautmannsdorf.

11.KOPIDLNO

Město se nachází na jihozápadě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 5. částí: Kopidlno, Drahoraz, Ledkova, Mlýnce a Pševse.

Historický vývoj města

První písemnou zmínkou je soupis majetku Petra z Kopidlno pocházející z roku 1322. K roku 1340 se dochovaly doklady o majiteli Voku z Kopidlno, který nejspíš spadl k pánům z Kravař a mezi lety 1361–1377 je s městem spojován Vaněk z Kopidlno. Dalším majitelem se stává před rokem 1383 Zdeněk z Nadslavě, který posléze přenechává město svému synu Zdeňkovi (Zdeněk ze Střevače, Zdeš), o kterém máme zmínky již z roku 1339, jenž zde postavil novou tvrz (1509 vypálena Pražany) a založil rod Kopidlanských z Kopidlno. Nadále vlastnil město jeho vnuk Zdeněk z Nadslavě. Ten ho předal svému synu Zdeňkovi, po kterém město zdědil syn Zikmund Kopidlanský, který byl již posledním majitelem z rodu Kopidlanských. Roku 1527 prodal panství Václavu Haugvicovi z Boskovic, které se po jeho smrti rozdělilo pro 3 jeho syny Jindřicha, Ladilsava a Jana. Jan prodal panství roku 1559 Kryštofu Rabenhauptovi ze Suché, ten přenechal město svému synu Baltazaru a po jeho úmrtí bylo v rukou jeho věřitele Jana Rudolfa Trčky z Lípy. V roce 1624 po výměně spadá Kopidlno pod Frýdlanské vévodství Albrechtu z Valdštejna. Po jeho smrti město spadlo Zikmundu Ludvíkovi z Dietrichsteina, který později mění Kopidlno za Ivanovice s Jindřichem Schlikem.¹³³

| Historický vývoj zámku v Kopidlně

Výstavba zámku započala na přelomu 15. a 16. století. Kdy město vlastnil Václav Haugvic z Biskupic. Po jeho úmrtí v roce 1535 dostali nedokončený zámek jeho synové Jan a Ladislav. V roce 1559 vlastnil již zcela dostavěný zámek Kryštof Rabenhaupt ze Suché. V této době měl zámek jedno patro, dvě arkádové lodžie a tři věže. Při dalších vlastnících se na zámku nic nedělo až do skončení třicetileté války, kdy došlo k jeho přestavbě ve vlastnictví Jindřicha Schlika a bylo přistavěno třetí křídlo. Po jeho smrti vlastnil sídlo jeho syn František Arnošt Schlik a významným autorem přestavby se stal Jean Baptist Mathey, který dal stavbě barokní ráz. V tomto stavu byl raně barokní zámek již dvoupatrový s třemi křídly a nádvořím vyústěným do zámeckého parku. V roce 1875 se na zámku odehrály poslední změny a to za Ervína Schlika, kdy proběhla

¹³³ Pavel BERNÝ, *Kopidlno: Drahoraz, Ledkov, Mlýnec, Pševse*, Nymburk 2014, str. 10–17.

pseudorenesanční úprava celého komplexu, a bylo přistavěno další křídlo. Zámek byl obývaný do roku 1945, téhož roku přešel do vlastnictví státu a o 3 roky později se stal sídlem střední zahradnické školy.¹³⁴ Nad hlavními vraty zámku je umístěn znak rodu Šliků.

Rod Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Znak rodu Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

11.1 Znak hrabat Šliků na zámku v Kopidlně

Obrázek: obr. 48

Umístění: Na portálu zámku (obr. 47).

Datace: 1674¹³⁵

Materiál: Litinový erb na kamenné desce

Podoba znaku: Znak prošel několika podobami, ale zde vidíme vyobrazení štítu se čtyřmi poli, kde v prvním a čtvrtém stojí na modrém poli lev držící stříbrný kostel s červenou střechou a druhé a třetí pole dělí stříbrná špice se třemi prstenci stříbrných tinktur. Uprostřed můžeme vidět stříbrný srdeční štítek, kde jsou vyobrazeni dva červení lvi držící modrý korunovaný sloup, který představuje pevnost a stabilitu rodu.¹³⁶ Nad štítem je zlatá koruna.

¹³⁴ P. BERNÝ, *Kopidlno*, s. 16–17.

¹³⁵ Vryto přímo na desce, do níž je erb vložen.

¹³⁶ J. PELANT, *Erby*, s. 452.

12.LÁZNĚ BĚLOHRAD

Město se nachází na severovýchodě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 9. částí: Lázní Bělohrad, Brtve, Dolního Javoří, Dolní Nové Vsi, Horní Nové Vsi, Hřidelce, Lán, Prostřední Nové Vsi a Uhlíře.

Historický vývoj města

První zmínka o původní obci Nová Ves pochází z roku 1354. Tato obec nesla svůj název do roku 1550, kdy Jan Škopek z Bílých Otradovic postavil tvrz s bílými stěnami, nazval ji Bělohrad a tento přídomek zůstal i oboře. Dalším majitelem již vsi Bělohrad byl Berthold Vilém z Valdštejna (od 1684), který nechal přestavět tvrz na zámek a jeho souzněním byl Bělohrad roku 1722 povýšen na město.¹³⁷

Historický vývoj zámku v Lázních Bělohrad

Původně renesanční stavba vznikající v druhé polovině 16. století za Václava z Hořínevsí se na počátku 17. století za Petra Škopka z Otradovic rozrostla na trojkřídlý zámek. Po jeho smrti získal panství Ferdinand II., který ho v roce 1626 prodal Albrechtu z Valdštejna. Po konfiskaci byl zámek ve vlastnictví Viléma barona Lamboye, až do jeho smrti v roce 1660. Dalšími vlastníky se stal opět rod Valdštejnů, jehož členové začali barokní přestavbu a dokončil ji až jejich zeť Jan Arnošt Schafgotsch.¹³⁸ Roku 1843 se na panství objevuje Mario Alfonz z Aichelburku, ale ten ho nevlastnil dlouho a panství koupila (1885) hraběnka z Assenburku.¹³⁹ Na vstupním průčelí je umístěna prostorná nika se sochou orla, nad níž je v tympanonu umístěn erb Schafgotschů, který je i na hospodářské budově v zámecké zahradě.

Rod Schafgotschů

Původně slezský rod byl v polovině 15. století vyženěn do tří větví – slezská, česká a opavská. Mezi nejznámější ze slezské větve patřil Jan Arnošt, jako nejvyšší purkrabí Království českého v Praze (od 1734). Tato větev se na zámku Vlčice dožila 20. století. Z české větve byl nejznámější Jan Arnošt Schafgotsch, který si vyženil několik statků jako Bílá Třemešná, Sadová a Kunčice. Od 18. století získali potomci statky Horní Maršov (i Sněžku), Dohalice a Lázně Bělohrad. Následníci rodu žili v Čechách do začátku 19. století.¹⁴⁰

¹³⁷ E. POCHE a kol., *Umělecké památky*, díl K–O, s. 209.

¹³⁸ P. VLČEK, *Ilustrovaná encyklopedie*, s. 333.

¹³⁹ Historie města, dostupné online: <http://www.lazne-belohrad.cz/mesto/historie-mesta/>.

¹⁴⁰ J. PELANT, *Erby*, s. 407.

Znak rodu Schafgotschů

Původní slezský erb ze 14. století měl stříbrnou ovci (německy schaf) na červeném poli. Tato ovce byla zobrazena i v klenotu, k níž byl na konci 14. století přidán stromek. Pozdější erb byl upraven na stříbrný štít se třemi červenými kůly a v klenotu měl buď ovci se stromkem, nebo ovci se zvonkem. Od roku 1696 používali čtvrcený štít, kde první a čtvrté pole obsahovalo stříbrné pole s červenými kůly a druhé a třetí pole bylo modré s vyobrazeným zlatým gryfem. V klenotu zůstávala ovce s červeným obojkem a zvonkem. Jednou z posledních úprav erbu bylo přenesení štítu do srdečního štítku čtvrceného erbu, kdy v prvním a čtvrtém poli byli gryfové na modrém poli stojící na zelených pahorkách a v druhém a třetím poli byly známé zlaté kůly. Nejnovější erb zobrazoval dvě pole štítu s orlicí a dvě šachovaná pole. Klenoty již byly tři – orlice, gryf a uprostřed ovce se stromkem.¹⁴¹

12.1 Znak rodu Schaftgotschů na zámku v Lázních Bělohrad

Obrázek znaku: obr. 50

Umístění: Na vstupním průčelí zámku v Lázních Bělohrad (obr. 49)

Datace: 20. léta 18. století¹⁴²

Materiál: Barvený kámen

Podoba znaku: Na kamenné katuši s korunou je umístěn čtvrcený štít, kde první a čtvrté bílé pole tvoří čtyři svislá červená břevna a v druhém a třetím poli je červený gryf. Znak je zachovalý a dobře čitelný.

12.2 Znak rodu Schaftgotschů na hospodářské budově v Lázních Bělohrad

Obrázek znaku: obr. 52

Umístění: Nad vstupem do hospodářské budovy (obr. 51)

Datace: 20. léta 18. století

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Na desce položený čtvrcený štít, kde první a čtvrté pole tvoří čtyři kůly a druhé a třetí vyplňuje gryf. Nad štítem jsou dvě korunované přilby s přikryvadly, kde v levém klenotu vidíme gryfa držící dózu a v pravém listnatý strom. Znak jeví známky opotřebení, ale stále je dobře čitelný.

¹⁴¹ J. PELANT, *Erby*, s. 407.

¹⁴² Doba vlastnictví zámku rodem Schaftgotschů.

13.LUŽANY

Obec se nachází na severovýchodě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 1. části: Lužan.

Historický vývoj obce

První zmínka o vsi pochází z roku 1052, kdy byla zmiňována jako součást staroboleslavské kapituly. O necelých sto let později je uváděna jako majetek strahovského kláštera. Mezi lety 1511–1545 vlastnil dvůr Jindřich z Konecchlumí následně roku 1556 Dorota z Řehnic, roku 1562 Adam Kamenický z Vitiněvsi, roku 1595 Král z Dobré vody a roku 1596 Kule z Chotče. Od let 1613 patřila Smiřickým, po jejich panování připadla do panství Kumburk-Úlibice, z něhož ji roku 1636 odkoupil Rudolf z Tiefenbachu. Následně už tvrz jen pustla.¹⁴³

| Historický vývoj hospodářské budovy

Přibližně ve středu vsi Lužany se nachází budova určená k sušení ovoce a bývalý panský dům s mansardovou střechou. Tento komplex byl postaven na základech původní tvrze z roku 1545 (zůstaly na místě hluboké sklepy).¹⁴⁴ Nad oknem budovy se nachází erb hrabat Kinských.

Rod Kinských

Od 13. století do počátku třicetileté války známe rod Kinských pod jménem Vchynských z Vchynic. Původně moc nemajetný rod byl rozdělen do několika větví a v druhé polovině 16. století začal nabývat na majetku. Do panského stavu byl povýšen, ale až roku 1611, o sedmnáct let později jim byl udělen říšský hraběcí stav. Roku 1747 stav knížecí. Mezi známé osobnosti rodu patří např. Vilém Kinský, který byl zabit společně s Albrechtem z Valdštejna nebo jeho bratr Václav, který se pokusil o sesazení císaře Rudolfa, za co dostal na oplátku majetky od Matyáše v podobě panství Chlumec nad Cidlinou a Kolín. Jejich potomci se drželi v čele habsburské vlády a rozšiřovali svá území o Českou Kamenici, Choceň, Rataje nad Sázavou, Rychmburk, Chroustovice nebo Rosice. Za zmínku jistě stojí získání Řádu zlatého rouna Františkem Oldřichem Kinským za skutky v pruských válkách. Mezi další majetky nastřádané do 20. století patří panství Sloup, Kostelec nad Orlicí, Horažďovice, Moravský Krumlov a Žďár nad

¹⁴³ J. PELANT, *Erby*, s. 221 a T. ŠIMEK, *Hrady, zámky*, s. 292.

¹⁴⁴ T. ŠIMEK, *Hrady, zámky*, s. 292.

Sázavou. Členy rodu Kinských můžeme potkávat dodnes pyšníci se bohatým zápisem do našich dějin.¹⁴⁵

Znak rodu Kinských

První zmínka o erbu pochází z roku 1340, kdy nebyla podoba ještě pevně ustálena, ale vždy se jednalo o červený štít s třemi zuby, které byly převážně stříbrné a v ojedinělých případech zlaté. Zuby stoupají z levého dolního rohu do pravého horního. Původně klenot představoval dva rohy, poté červené a stříbrné křídlo. Od roku 1746 měli právo užívat knížecí korunu a klobouk s červeným paludamentem zlatem vyšíváním.¹⁴⁶

13.1 Znak hrabat Kinských na hospodářské budově v Lužanech

Obrázek znaku: obr. 54

Umístění: Nad oknem budovy (obr. 53)

Datace: 1853¹⁴⁷

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Jedná se o jednoduchý a perfektně dochovaný štít. V kamenném štenýři jsou zobrazeny tři zuby stoupající z levého dolního rohu do pravého horního. Štít neobsahuje přikryvadla, korunu ani klenot. Erb je zachovalý a velice dobře čitelný.

¹⁴⁵ J. PELANT, *Erby*, s. 206–207.

¹⁴⁶ *Tamtéž*.

¹⁴⁷ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie. Královéhradecký kraj*, Praha 2009, str. 158.

14.MILETÍN

Město se nachází na východě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 1. části: Miletína.

Historický vývoj obce

Ves Miletín vznikla roku 1124 v místech, kde se rozléhal, již zaniklý vodní hrad.¹⁴⁸ Následně byla obec pod vlivem německých rytířů, kteří v ní postavili klášter stojící do Žižkova příchodu (r. 1423). Roku 1437 byl s obcí spojován Zdeněk Krušina a o pár let později Burián Trčka z Lípy. Následně se o panství staral rod Smiřických, které následovali páni z Valdštejna.¹⁴⁹ Roku 1560 byla ves povýšena na město, ale mnoho památek se v ní nedochovalo. Roku 1766 město koupil Jan Josef Sosnovec z Vlkánova,¹⁵⁰ který nechal opravit zámek a vyzdobit město mnoha barokními sochami. V letech 1864 město vyhořelo a budovalo se „na nových základech“.¹⁵¹

| Historický vývoj zvonice na Parkáni

Zvonice je umístěna před původně gotickým kostelem z 13. století. Měla sloužit jako vstupní věž do kláštera. Roku 1586 byla zvýšena, ale základ tvoří stále klenutý průchod s portálem z bosovaného zdiva.¹⁵² Na portálu je zobrazeno celkem pět znaků, z toho jsou čtyři znaky šlechtických rodů. Alianční erby Valdštejnů s Bohdaneckými z Hodkova, pod kterými jsou znaky (zprava) Radeckých z Radče, městský znak zobrazující sv. Jiřího na koni s drakem a znak pánů z Hustířan.

Rod Valdštejnů

Viz. DĚTENICE – procesní oltář v Osenicích

Znak rodu Valdštejnů

Viz. DĚTENICE – procesní oltář v Osenicích

Rod Bohdaneckých z Hodkova

Český vladycký rod nese svá jména podle dvou tvrzí, a to Hodkov a posléze i Bohdaneč. Dalšími majetky této rodové větve byly Žleby, Adršpach nebo Teplice nad Metují. Roku 1620 vymřeli (po meči) po nečekaném výbuchu na Jičínském zámku.

¹⁴⁸ E. POCHE a kol., *Umělecké památky*, díl K–O, s. 385.

¹⁴⁹ A. JIRÁSEK, *Čechy. XIV. Severní Čechy II.*, s. 150.

¹⁵⁰ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník II.*, s. 313–314.

¹⁵¹ E. POCHE a kol., *Umělecké památky*, díl K–O, s. 385.

¹⁵² *Tamtéž.*

Posléze byla založena další větev rodu, která vlastnila hrad Landšperk a přežívala v okolí Nechanic a Pecky. Někteří potomci žijí dodnes.¹⁵³

Znak rodu Bohdaneckých z Hodkova

Erb pochází z 15. století a neprošel zásadními proměnami. Je tvořen červeným štítem se zlatým šraňkem. V klenotu nejdeme dvě zlatá křídla a opět šraňk. V některých ojedinělých případech se v erbu objevil zelený trávník.¹⁵⁴

14.1 Alianční znaky rodů Bartoloměje z Valdštejna a jeho manželky Magdaleny roz. Bohdanecké z Hodkova

Obrázek znaků: obr. 57

Umístění: Nad portálem východní strany zvonice (obr. 55 a 56)

Datace: 1586

Materiál: Pískovec

Podoba znaků: Jedná se o manželské alianční erby, kde pravý znak Bartoloměje tvoří čtvercový štít, v jehož každém poli je zobrazen lev s pohledem do středu. V klenotu nad přílbou jsou složená křídla. Levý, manželčin znak tvoří jednoduchý štít, v němž se nachází šraňk, který se objevuje ve stejném podání jako klenot mezi dvěma křídly nad přikryvadly. V tomto případě je šraňk míněn jako zatarasení cesty pro výběr mýtného¹⁵⁵. Oba znaky nesou známky opotřebení přírodními podmínkami, ale jsou stále čitelné.

Rod Radeckých z Radče

První zmínky o rodu máme z druhé poloviny 14. století z obce Radeč. Čtyři větve tohoto rodu držely statky jako Křičov a Sedlec, ale 17. století se dožila jen jedna větev a ta spravovala majetek na Sedlčansku (Uhřice, Třebnice a Tvoršovice). Potomci těchto členů se v Praze dožili ještě 20. století.¹⁵⁶

Znak rodu Radeckých z Radče

Původní erb je vyobrazen jako červeno-modrý polcený štít s kosmo položeným stříbrným rýčem, následně byl rýč zlatý nebo přirozené barvy. Nad štítem byla modro-zlatá přikryvadla a pero jako klenot. Od 16. století jsou zobrazována pera tři a to

¹⁵³ J. PELANT, *Erby*, s. 51.

¹⁵⁴ *Tamtéž*.

¹⁵⁵ *Tamtéž*.

¹⁵⁶ *Tamtéž*, s. 363.

červené stříbrné a modré. Od roku 1763 byl erb doplněný o dva štítonoše v podobě dvou obrněných mužů s perý na helmách a hraběcí korunou nad štítem.¹⁵⁷

14.2 Znak rodu Radeckých z Radče na zvonici v Miletíně

Obrázek znaku: obr. 58

Umístění: V portálu východní strany zvonice (obr. 55 a 56)

Datace: 1586¹⁵⁸

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Jedná se o jednoduchý štít, ve kterém je kosmo položený rýč. Podle dochovaných materiálů by se mělo jednat o polcený štít, ale zde je štít přírodními podmínkami nejspíše uhlazený.

Rod Zárubů z Hustířan

Původně Bukovští pocházející z tvrze Hustířany (v polovině 13. století) se rozštěpili v 15. století do několika větví, jako Chvalkovští z Hustířan, Rodovští z Hustířan a Zárubové z Hustířan. Bukovští měli majetky ve vsi Bukovka, Neratov, Červené Poličany, Dubenec, Velehrádek, Krchleby a Vyšetice do 18. století. Následně po nich „mizí stopy“.¹⁵⁹ Rodovští byli spojováni s tvrzí Rodov, Bílé Poličany a Velichovky. Poslední potomci se dožili konce 18. století.¹⁶⁰ Zárubové se pohybovali v okolí Třebovetic, Cerekvice nad Bystřicí, Radimi, Seče, Žumberku, Nasavrk, Kostelce nad Orlicí a naposled kolem konce 18. století i v Opatovicích, Zdeslavicích a Šeberově.¹⁶¹

Znak rodu Zárubů z Hustířan

Pro všechny větve rodu z Hustířan byl používán stejný erb zobrazující stříbrný štít a červené břevno s černo-stříbrnými přikryvadly a stříbrným perem s černým břevnem jako klenot. Tato podoba byla potvrzena majestátem z roku 1744 při povýšení do panského stavu.

14.3 Znak rodu Zárubů z Hustířan na zvonici v Miletíně

Obrázek znaku: obr. 59

Umístění: V portálu východní strany zvonice (obr. 55 a 56)

Datace: 1586¹⁶²

¹⁵⁷ J. PELANT, *Erby*, s. 363.

¹⁵⁸ Vryto do zvonice, odpovídá datu přestavby.

¹⁵⁹ J. PELANT, *Erby*, s. 67.

¹⁶⁰ *Tamtéž*, s. 372.

¹⁶¹ *Tamtéž*, s. 542.

¹⁶² Vryto do zvonice, odpovídá datu přestavby.

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Jednoduchý kamenný štít s břevnem.

Jak je již zmíněno v popisu historie obce, roku 1766 bylo město rozšířeno o mnoho soch. Na všech těchto sochách byl vyobrazen erb Sosnovců z Vlkánova. Při prodeji města Josefu Falgemu byly všechny tyto erby předělané a místo znaku původního rodu byly vloženy do polí iniciály J F.¹⁶³

| **Historický vývoj sochy sv. Gotharda***

Socha stojící u silnice cestou na Hořice zasvěcena sv. Gothardu vystavěná roku 1731 (dle letopočtu na zadní straně).

Rod Sosnovců z Vlkánova

Viz TŘEBNOUŠEVES – socha sv. Vavřince

Znak rodu Sosnovců z Vlkánova

Viz TŘEBNOUŠEVES – socha sv. Vavřince

14.4 Upravený znak Josefa Falge na soše sv. Gotharda v Miletíně

Obrázek znaku: obr. 60

Umístění: Na podstavci sochy sv. Gotharda

Datace: 1731/1861¹⁶⁴

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Jedná se o alianční erby pod společnou korunou ovinuty přikryvadly. V pravém štítu je umístěna iniciála J a v levém F jako Josef Falge.

| **Historický vývoj sochy sv. Notburgy**

Před zámeckou branou stojí socha zasvěcená sv. Notburze postavená kolem roku 1700.¹⁶⁵

Rod Sosnovců z Vlkánova

Viz TŘEBNOUŠEVES – socha sv. Vavřince

Znak rodu Sosnovců z Vlkánova

Viz TŘEBNOUŠEVES – socha sv. Vavřince

¹⁶³ Socha se stejnými iniciály je umístěna i v obci Tetín (viz. TETÍN)

¹⁶⁴ 1731 – doba vzniku sochy a nejspíše i původního znaku/ 1861– doba úpravy erbu (viz. TETÍN)

¹⁶⁵ Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie. Královéhradecký kraj*, Praha 2009, str. 167.

14.5 Upravený znak Josefa Falge na soše sv. Notburgy v Miletíně

Obrázek znaku: obr. 61

Umístění: Na podstavci sochy sv. Notburgy

Datace: 1700/1861¹⁶⁶

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Jedná se o korunovaný štít na kartuši, kde jsou umístěny iniciály J a F.

| Historický vývoj sochy sv. Floriana

Na zámeckém nádvoří je socha zasvěcená sv. Florianovi postavená v roce 1700.¹⁶⁷

Rod Sosnovců z Vlkánova

Viz TŘEBNOUŠEVES – socha sv. Vavřince

Znak rodu Sosnovců z Vlkánova

Viz TŘEBNOUŠEVES – socha sv. Vavřince

14.6 Upravený znak Josefa Falge na soše sv. Floriana v Miletíně

Obrázek znaku: obr. 62

Umístění: Na podstavci sochy sv. Floriana

Datace: 1700/1861¹⁶⁸

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Jedná se o korunovaný štít na kartuši, kde jsou umístěny iniciály J a F.

¹⁶⁶ 1700 – doba vzniku sochy a nejspíše i původního znaku/ 1861– doba úpravy erbu (viz. TETÍN).

¹⁶⁷ P. DAVID – V. SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie*, s. 167.

¹⁶⁸ 1700 – doba vzniku sochy a nejspíše i původního znaku/ 1861– doba úpravy erbu (viz. TETÍN).

15. MLÁZOVICE

Městys se nachází na východě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 2. částí: Mlázovic a Mezihoří.

Historický vývoj obce

První zmínky o osídlení pochází z roku 1352 a jsou spojené s Jiříkem z Mlázovic, Chodem z Charvatic a vladykem Černínem. Doklad ke statutu města se datuje až do roku 1542 s udělením práva výročních trhů. V tuto dobu spadalo město k panství Holovousy a následně jako celek k Hořicím ve vlastnictví Smiřických. Po roce 1620 připadla obec do vlastnictví Albrechta z Valdštejna.¹⁶⁹

| Historický vývoj kostela Nejsvětější trojice

Mezi nejstarší památky patří barokní kostel vystavěný mezi lety 1725–1731 na místě staršího¹⁷⁰ (z roku 1384¹⁷¹). Před kostelem se nachází socha sv. Jana Nepomuckého, na které je zobrazen znak rodu Mateřovských z Mateřova.

Rod Mateřovských z Mateřova

Rod původem ze Starého Mateřova byl povýšen do rytířského stavu roku 1610. Ne moc proslulý rod vlastnil drobné statky v okolí Chrudimi, Hřiměždic, Velké Chyšky a Milhostic. Poslední člen rodu se nejspíše dožil počátku 19. století, kde poslední zmínky jsou o příslušnících jezuitského řádu v Hradci Králové a Praze.¹⁷²

Znak rodu Mateřovských z Mateřova

Přesný popis erbu je černý štít vyobrazující stříbrného ohaře se zlatým obojkem, který se objevuje jako vylézající ze zlaté koruny i v klenotu. V pozdějších úpravách se můžeme setkat s ohařem na třech zelených kopcích nebo modrým štítem.¹⁷³

15.1 Znak rodu Mateřovských z Mateřova na soše sv. Jana Nepomuckého v Mlázovicích

Obrázek znaku: obr. 64

Umístění: Na podstavci v přední části sochy sv. Jana Nepomuckého (obr. 63)

Datace: 1. polovina 18. stol¹⁷⁴

Materiál: Kámen

¹⁶⁹ Zdeněk PRCHAL, *Lázně Bělohrad. Historie a významná místa města a okolí*, Lázně Bělohrad 1995, str. 37. a T. ŠIMEK, *Hrady, zámky*, s. 305.

¹⁷⁰ E. POCHE a kol., *Umělecké památky*, díl K–O, s. 407.

¹⁷¹ A. JIRÁSEK, *Čechy. XIV. Severní Čechy II.*, s. 119.

¹⁷² J. PELANT, *Erby*, s. 280.

¹⁷³ *Tamtéž.*

¹⁷⁴ Doba spojena s výstavbou nového kostela.

Podoba znaku: Kamenný oválný štít v kartuši zobrazuje ohře s obojkem. V klenotu se zobrazuje týž znak uprostřed dvou křídel. Nad štítem je šlechtická koruna. Znak je dobře čitelný a zachovalý.

16.OSEK

Obec se nachází na severozápadě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z I. části: Oseku.

Historický vývoj obce

Osada, pojmenovaná podle osekávání pomezního hvozdu, stála na důležité obchodní cestě a její počátky se váží k 14. století.¹⁷⁵

| Historický vývoj kostela Nanebevzetí Panny Marie

Kostel byl postaven až počátkem 18. století v barokním slohu. Roku 1846 byl opraven a to již představoval obdélný sál s čtvercovým presbytářem. Na portále s volutovou římsou se zobrazuje znak Černínů z Chudenic.¹⁷⁶

Rod Černínu z Chudenic

Černínové působili od 13. století na sídle v Chudenicích a i přesto, že v období středověku nepatřili k nejbohatším šlechtickým rodům, patřili mezi ty nejvíce proslavené a to nejvíce za skutky ohledně třicetileté války. Mezi jejich další statky patřily Petrohrad, Nejdek, Žihle, Vroutek a Andělská hora. S jičínským okresem je nejvíce spojen Jan Humprecht, který zdědil roku 1651 Humprecht (a byl po něm pojmenován), Kost, Kosmonosy, Vinoř, Stružno, Krásný Dvůr, Landštejn a Lnáře. Začal stavět Černínský palác v Praze a odkoupil zpět Chudenic. Jeho syn k tomu získal Jindřichův Hradec. Mezi další statky potomků rodu patřily Štáhlavy, Nebílovy, Vrchlabí a Dymokury. S členy rodu Černínů se můžeme setkat dodnes a to jak v Čechách, tak v zahraničí.¹⁷⁷

Znak rodu Černínů z Chudenic

Původní erb má tvar polceného štítu, kde se v levé části objevuje tzv. polotrojříčí – tři břevna, jako tři řeky. V klenotu byla dvě křídla nad modro-stříbrnými a červeno-stříbrnými přikryvadly a zlatou korunou. Od roku 1623 byl ke štítu přidán červený korunovaný srdeční štítek se stříbrným břevnem. Do stříbrných břevnen v levé části byly vloženy iniciály a to od shora – F (Ferdinand II.), M (Matyáš), R (Rudolf II). Do klenotu byla přidána ruka držící meč a palmová ratolest. Za Ferdinanda III. byla do břevna střeďečního štítku vložena iniciála F III.¹⁷⁸

¹⁷⁵ A. JIRÁSEK, *Čechy. XII. Severní Čechy I.*, s. 338.

¹⁷⁶ E. POCHE a kol., *Umělecké památky*, díl K–O, s. 544.

¹⁷⁷ J. PELANT, *Erby*, s. 93.

¹⁷⁸ *Tamtéž.*

16.1 Znak rodu Černínů z Chudenic na kostele Nanebevzetí Panny Marie v Oseku

Obrázek znaku: obr. 66

Umístění: Nad vchodem do kostela Nanebevzetí Panny Marie (obr. 65)

Datace: 1846¹⁷⁹

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Jedná se o polcený štít, jehož pravá polovina je vyplněna damaskováním a v levé části jsou tři vodorovná břevna, mezi kterými jsou umístěna od shora písmena F – M – R. Uprostřed je korunovaný srdeční štítek s vodorovným břevnem. Nad štítem je přilba a v klenotu ruka držící meč. Znak je zachovalý a dobře čitelný.

¹⁷⁹ Doba opravy kostela.

17. OSTRUŽNO

Obec se nachází na severozápadě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z I. části: Ostružna.

Historický vývoj obce

První zmínka o obci pochází z roku 1227. Přibližně ve 14. století byla postavena svatyně, na které v dnešní době stojí kostel sv. Kříže. S obcí jsou neodvratně spojené i Ostruženské rybníky, které jsou od roku 1990 chráněnou přírodní památkou.¹⁸⁰

| Historický vývoj kostela Povýšení sv. Kříže

Významná barokní stavba z roku 1722 vychází ze staršího kostela podle plánů F. Hegera. Půdorys je ve tvaru kříže a vybavení rokokové. Před kostelem stojí sochy přemístěné ze zrušeného kostela ve Valdicích. Nad vchodem se nachází alianční erby rodu Ungald z Weissenwolfu a ze Suneku.¹⁸¹

Rod Ungnad z Weissenwolfu a ze Suneku

Panský a hraběcí rod pocházející z Německa získal v druhé polovině 15. století od Fridricha III. hrad Sonegg v Korutanech, který pak leží v části jejich přídomku. Významným členem rodu byl rakouský zemský hejtman Jan II., který cestoval do Čech (1564) za svou sestrou Eliškou, provdanou Šlikovou. V této době měli také ve vlastnictví zámek Hluboká. Hraběcí stav v Čechách získali až v průběhu 17. století. Mezi lety 1912–1945 vlastnili zámek Kopidlno.¹⁸² Hraběnka Irena Szápary, rozená Ungnadová adoptovala roku 1944 Niklase Salm-Reifferscheidt a díky vyhranému sporu jejího otce Konráda Paula (roku 1912 o šlikovský majorát), spravovala panství Kopidlno – Staré Hrady pod jménem Salm-Reifferscheidt-Ungnad-Weißenwolff (1880–1969).¹⁸³

Znak rodu Ungnad z Weissenwolfu a ze Suneku

V *Erbovníku*¹⁸⁴ je znak vykreslen jako čtvrcený štít, v jeho v prvním červeném poli je pes ve skoku, ve druhém a třetím modrém poli jsou hradby a ve čtvrtém opět červeném poli jsou dva stojící psi zády k sobě. Nad erbem je koruna, z které vychází tři korunované přilby. Na přilbě pravé jsou jako klenot dva sedící psy. Na prostřední jsou

¹⁸⁰ P. DAVID – V. SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie*, s. 202–203.

¹⁸¹ Marcela NOVÁKOVÁ a kol., *Chrámy a kostely Čech, Moravy a Slezska*, Praha 2011, str. 259.

¹⁸² M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník II*, s. 291.

¹⁸³ Jan ŽUPANIČ – Michal FIALA – František STELLNER, *Encyklopedie knížecích rodů zemí koruny české*, Praha 2001, str. 226.

¹⁸⁴ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník II*, s. 291.

dva rohy (levý červený a pravý stříbrný) s modro-stříbrnými křídly a v levé je vyskakující pes. Erb je ovíjen červeno-stříbrnými přikryvadly.¹⁸⁵

17.1 Alianční znaky rodu Ungnad z Weissenwolfu a ze Suneku na kostele

Povýšení sv. Kříže v Ostružnu

Obrázek znaků: obr. 68

Umístění: Nad hlavním vchodem do kostela Povýšení sv. kříže (obr. 67)

Datace: 1912¹⁸⁶

Materiál: Kámen

Podoba znaků: Jedná se o dva oválné znaky umístěné na knížecím plášti pod korunou. Pravý znak je čtvrcený, kdy první a čtvrté pole je modré (vodorovné šrafování) a představuje korunovaného pantera s lukem. Druhé a třetí je kosené, kde v horní části je pes (s pohledem do středu štítu) ve skoku na červeném poli (svislé šrafování) a ve spodní části jsou tři květiny. Uprostřed je zobrazen korunovaný srdeční štítek s písmenem L. Levý štít je též čtvrcený, kde podle šrafury vidíme první a čtvrté pole červené a na něm psa nebo vlka ve skoku. Druhé a třetí pole je modré s vyobrazením hradeb. Oba erby jsou zachovalé a dobře čitelné.

| Historický vývoj fary

Obdélníková jednopatrová budova byla postavena roku 1720 jako lázně při léčebném prameni, který tu údajně kdysi byl. Stavba byla provedena na náklady hraběte Šlika podle plánů Giovanniho Santiniho-Aichla. Následně byla nejspíše využívána jako fara a kolem 19. století jako myslivna.¹⁸⁷

Rod Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Znak rodu Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Rod Kolovratů

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Znak rodu Kolovratů

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

¹⁸⁵ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník II*, s. 291.

¹⁸⁶ Doba vyhraného sporu o Šlikovský majorát.

¹⁸⁷ T. ŠIMEK, *Hrady, zámky*, s. 353.

17.2 Alianční znaky rodů Šliků a Krakovských z Kolovrat na faře v Ostružnu

Obrázek znaků: obr. 70

Umístění: Nad suprafenestrou nad vchodem do fary (obr. 69)

Datace: 1720¹⁸⁸

Materiál: Kámen

Podoba znaků: Alianční erby jsou velice zachovalé a dobře čitelné. Umístěny jsou pod jednou baronskou korunou.¹⁸⁹ Pravý čtvrcený štít zobrazuje v prvním a čtvrtém poli lva držící kostel a ve druhém a třetím poli je vyobrazen původní šlikovský erb, tj. špice se třemi kroužky. V srdečním štítku jsou zobrazeni dva lvi držící korunovaný sloup. V levém znaku je zobrazena orlice s pružinou (tudíž se jedná o erb Krakovských z Kolovrat, a jelikož není vyobrazena kolem krku zlatá koruna, jedná se o původní erb pocházející z 13. – 15. století).¹⁹⁰

¹⁸⁸ Doba vzniku stavby na přání hrabat Šliků.

¹⁸⁹ M. BUBEN, *Encyklopedie*, s. 58.

¹⁹⁰ J. PELANT, *Erby*, s. 452.

18. PODHRADÍ

Městys se nachází ve středu okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 5. částí: Podhradí, Čejkovic, Hlásné Lhoty, Šlikovi Vsi a Vokšic.

Historický vývoj obce

Město, jemuž přinesla slávu teď již skoro neznámá zřícenina Veliš, je připomínané v listinách od jeho vzniku a následná léta jsou s ním těsně spjata. Roku 1316 s ním byl spojen majitel hradu Půta z Frýdlantu, později Hynek z Valdštejna, Oldřich z Gusku, Beneš starší z Vartenberka (1327), syn Ješk, Veselský z Vartenberka, Oldřich z Rožmberka (brzká smrt), Hynek z Valdštejna, Jiří z Poděbrad, Boček z Kunštátu, Samuel z Hrádku a Valečova, Mikuláš Trčka z Lípy, Jindřich Mates Turn, Albrecht z Valdštejna a Jindřich Šlik. Roku 1668 byl hrad na rozkaz císaře Ferdinanda II. zbořen a ze zbytků jeho zdiva bylo přispěno na stavbu mnoha zámku v okolí Jičína.¹⁹¹

| Historický vývoj Lorety

Loreta byla postavena při rozvoji města roku 1694¹⁹² podle plánů J. B. Matheyho. Na zvýšeném místě kopíruje italskou Loretu.¹⁹³ Vystavěna byla na žádost hrabat Šliků.¹⁹⁴ Na této barokní stavbě se nachází nad portálem kartuš s aliančními erby rodů hrabat Šliků a Kinských.

Rod Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Znak rodu Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Rod Kinských

Viz. LUŽANY – hospodářská budova

Znak rodu Kinských

Viz. LUŽANY – hospodářská budova

18.1 Alianční znaky rodů hrabat Šliků a Kinských na Loretě v Hlásné Lhotě

Obrázek znaků: obr. 72

Umístění: Na desce umístěné na stěně vlevo od vchodu do lorety (obr. 71)

Datace: 1694¹⁹⁵

¹⁹¹ A. JIRÁSEK, *Čechy. XIV. Severní Čechy II.*, s. 41–43.

¹⁹² E. POCHE a kol., *Umělecké památky*, díl P–Š, s. 377.

¹⁹³ Jakub KNOB – Otakar HRDLIČKA, *Jičín a jeho kraj*, Martin 1985, str. 10.

¹⁹⁴ A. JIRÁSEK, *Čechy. XIV. Severní Čechy II.*, s. 44.

¹⁹⁵ Rok je vytesán do desky římskými číslicemi MDC XCIV.

Materiál: Kámen

Podoba znaků: Alianční erby na kamenné desce tvoří dva štíty v kartuši, nad kterými stojí koruna vidamů (titul zástupce na panství nebo hradu duchovenstva¹⁹⁶). Pravý čtvrcený štít má v první a čtvrtém poli lva držícího kostel, a v druhém a třetím poli původní šlikovský znak (špice se třemi kroužky). Srdeční štítek obsahuje dva lvy držící korunovaný sloup. V levém štítu jsou tři zuby vycházející z levého spodního rohu do pravého horního. Znaky jsou zachovalé a dobře čitelné.

| **Historický vývoj zámku ve Vokšicích**

Nejpozději začátkem 17. století vznikla stavba, kterou nechal roku 1660 rozšířit Jindřich Šlik na trojkřídlý zámek. Ten sloužil spíše jako úřednický dům a jeho správa byla v roce 1717 přemístěna na zámek v Jičíněvsi. Jenže při soudním sporu roku 1912 hrabě Šlik ztratil Kopidlo a to mělo za následek zrušení Jičíněvské kanceláře a ředitelství bylo ve Vokšicích znova zřízeno.¹⁹⁷

Rod Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Znak rodu Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Rod Thunů

Původně tyrolský rod se do Čech dostal ve službách Habsburků jako pomoc při českém stavovském povstání. Od roku 1629 se pyšnil říšským hraběcím titulem a ve stejné době přišli díky pobělohorským konfiskacím k velkému množství levně nakoupených statků v severních a východních Čechách. Několik členů žije ještě dnes převážně na území Německa.¹⁹⁸

Znak rodu Thunů

Do roku 1604 byl znak tvořen zlatým kosmým břevnem na modrém poli. Následně při povýšení do panského stavu byl znak změněn na čtvrcený štít. V jeho prvním a čtvrtém poli byl znak původní a v druhém a třetím polceném poli byla poloviční černá orlice a stříbrné břevno na černém poli. Nad štítem pak byly tři přilby s klenoty (modré rohy se zlatým pruhem, červeno-stříbrný jednorožec a černá orlice mezi dvěma křídly).¹⁹⁹

¹⁹⁶ M. BUBEN, *Encyklopedie*, s. 439.

¹⁹⁷ P. VLČEK, *Ilustrovaná encyklopedie*, s. 502. a T. ŠIMEK, *Hrady, zámky*, s. 530.

¹⁹⁸ J. PELANT, *Erby*, s. 477–478.

¹⁹⁹ *Tamtéž*.

18.2 Alianční znaky hraběte Františka Jindřicha Šlika a jeho ženy Markéty Julie Thun-Castelfondo na zámku ve Vokšicích

Obrázek znaků: obr. 74

Umístění: Na zdi prostředního křídla v druhém patře zámku (obr. 73)

Datace: 1660²⁰⁰

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Dva alianční gotické štíty se rozprostírají pod šlechtickou korunou. Pravý znak zobrazuje právě ten původní šlikovský znak, tj. špice se třemi kroužky. Znak levý zobrazuje šikmé břevno. Erb je zachovalý a pro jednoduchý tvar velice dobře čitelný a rozpoznatelný.

²⁰⁰ Doba přestavby zámku Jindřichem Šlikem.

19.SBĚŘ

Obec se nachází na jihu okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 3. částí: Sběře, Hrobičan a Velešic.

Historický vývoj obce

Původní osadu známou jako sídlo šlechty s tvrzí obývali v 16. století Bořkové z Dohalic (mezi lety 1332–1592 spadala obec do příslušenství Vysokého Veselí). Tyto informace jsou získány především z kostela Panny Marie ve Velešicích (náhrobníky). Roku 1628 spadala obec do statků Albrechta z Valdštejna. Poté, co zemřel, připadla znovu Vysokému Veselí (pluk. Nidrum). Roku 1675 byla Sběř připojena k obci Tuř a obývána jičínskými jezuiti. Po zrušení řádu připadla k Milíčevsi.²⁰¹

| Historický vývoj kostela Nanebevzetí Panny Marie ve Velešicích

Původně gotický kostel byl přestavěn mezi lety 1586–1611.²⁰² Nyní má kostel ráz renesanční, kde se nad vchodem objevují stejného zobrazení alianční erby Dohalských z Dohalic a Mladotů ze Solopysk.

Rod Dohalských z Dohalic

Prvním majetkem rodu se stala roku 1395 ves Dohalice, k níž koncem 15. století přibýly statky v okolí Vysokého Veselí a Mokrovous. Na konci 16. století převzali jméno od zakladatele Bořka a označovali se pod jménem Bořkové z Dohalic. Následně se rozrostli do několika větví. Roku 1726 byli povýšeni do panského stavu a roku 1729 do hraběcího. Majetky rozšířili o Hostačov, Luhov, Pňovany, Líšťany, Lipno a Přívozec. Potomci rodu žijí na území Čech dodnes.²⁰³

Znak rodu Dohalských z Dohalic

Původní znak obsahoval půlený štít, jehož pravá strana byla zlatá a levá zlato-černě šachovaná. Do roku 1726 se v klenotu objevovala panna mouřenínka držící šachovnici vyrůstající ze zlaté koruny, umístěné na přilbě. Poté byla změněna na oděného mouřenína.²⁰⁴

Rod Mladotů ze Solopysk

Rod pocházející ze Solopysk nepatřil do třicetileté války k nijak významným. Na konci 15. století, ale začal získávat pozemky jako Soutice, Ostředek, Velichovky nebo Skalku.

²⁰¹ T. ŠIMEK, *Hrady, zámky*, s. 439.

²⁰² *Tamtéž.*

²⁰³ J. PELANT, *Erby*, s. 108.

²⁰⁴ *Tamtéž.*

Roku 1743 jim byla udělena hodnost čestných strážců královských dveří za skutky Viléma Mladota, Marií Terezií. Následně byl roku 1761 povýšen do panského stavu. K dalším majetkům spadal palác na Karlově náměstí v Praze, Červený Hrádek a Kosova Hora. Roku 2001 po smrti Jana Nepomuka vymřel rod po meči.²⁰⁵

Znak rodu Mladotů ze Solopysk

Původní erb z počátku 14. století tvořil štít s kosmým pruhem se znamením růže nebo hvězdice. O půl století déle byl štít tvořen červeným štítem se stříbrným kosmým břevnem a třemi černými routy. V klenotu se objevovalo jedno nebo dvě křídla s břevnem a routami stejně jako ve štítu. Od roku 1761 se na štítě objevily dvě přilby s dvěma červenými křídly, břevnem a routami, doplněny o červeno-stříbrná a černo-stříbrná přikryvadla na každé straně.²⁰⁶

19.1 Alianční znaky rodů Dohalských z Dohalic a Mladotů ze Solopysk na kostele Nanebevzetí Panny Marie ve Velešicích

Obrázek rodů: obr. 76

Umístění: Na kamenné desce nad vchodem do kostela Nanebevzetí Panny Marie (obr. 75)

Datace: 1581²⁰⁷

Materiál: Kámen

Podoba znaků: Na kamenné desce vpravo je půlený štít, jehož pravá polovina je vyplněna šachovnicí a levá je prázdná. Nad štítem je přilba, z které vylézá horní polovina postavy bez rukou. Kolem erbu jsou ovita přikryvadla. Levý znak na desce zobrazuje štít s kosmým břevnem, na němž jsou tři čtverce. Nad štítem je přilba, z které se linou přikryvadla. Klenot tvoří jedno křídlo, na kterém je posazeno stejné břevno se čtverci jako ve štítu. Oba znaky jsou zachovalé a dobře čitelné.

²⁰⁵ J. PELANT, *Erby*, s. 293-294.

²⁰⁶ *Tamtéž*, s. 293.

²⁰⁷ A. JIRÁSEK, *Čechy. XIV. Severní Čechy II.*, s. 110.

20.SLATINY

Obec se nachází na jihu okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 2. částí: Slatin a Milčevsi.

Historický vývoj obce

Obec Milčeves původně Miličoves zmiňovaná prvně roku 1325 ve vlastnictví Beneše Kunráta z Milčevsi spadla po pobělohorské konfiskaci Bořkovi z Dohalic a následně jako většina statků v okolí vévodu Valdštejnovi. Ten ves daroval klášteru jezuitskému, kteří na místě až do svého zrušení přebývali. V dobách třicetileté války je v okolí soustředěno jméno Dohalských, ale jen na krátkou dobu. Další zmínky nesou až stavby hrabat Šliků. Dnes spadá Milčeves pod hlavní část obce Slatiny, jež byla osadou vystavěna na starší tvrzi kolem 15. století.²⁰⁸

| Historický vývoj kostela Nanebevzetí Panny Marie ve Slatinách

Kostel vyrostl na základech původní stavby (z poloviny 14. století) mezi lety 1761–1763. Jako většina staveb v okolí byla financována rodem Šliků a v tomto případě přímo hraběnkou Annou Šlikovou. V roce 1944 proběhly stavební úpravy a dnes má kostel vzhled rokoka s gotizujícími prvky. Nad portálem vstupu do kostela se nachází dva erby v kartuši nesoucí znaky rodů hrabat Šliků a Krakovských z Kolovrat.²⁰⁹

Rod Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Znak rodu Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Rod Kolovratů

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Znak rodu z Kolovrat

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

20.1 Alianční znaky rodů Šliků a Krakovských z Kolovrat na kostele Nanebevzetí Panny Marie ve Slatinách

Obrázek znaků: obr. 78

Umístění: Nad vchodem do kostela Nanebevzetí Panny Marie (obr. 77)

Datace: 1761–1763²¹⁰

²⁰⁸ A. JIRÁSEK, *Čechy. XIV. Severní Čechy II.*, s. 81.

²⁰⁹ E. POCHE a kol, *Umělecké památky*, díl P–Š, s. 343–345.

²¹⁰ Doba přestavby kostela financované hraběnkou Šlikovou.

Materiál: Kámen

Podoba znaků: Alianční erby v kartuši pod korunou jsou jedny z mála dochovaných malovaných v okrese. Rokoková kartuše obsahuje na pravé straně erb tvořící čtvercový štít, v jeho prvním a čtvrtém modrém poli je zobrazován lev držící kostel. Druhé a třetí červené pole zobrazuje klasickou stříbrnou špici s třemi kroužky opačných barev. V srdečním štítku jsou zobrazeni dva lvi držící korunovaný sloup, ale už bez zmínky barvy. Levý znak je tvořen modrým štítem, v němž je umístěna orlice přirozené barvy s pohledem do středu a pružinou na hrudi. Krom vyblednutých barev jsou znaky zachovalé a dobře čitelné.

| **Historický vývoj sochy sv. Jana Nepomuckého v extázi ve Slatinách**

Socha se nacházela před zvonící a pochází z roku 1750.²¹¹ Momentálně je socha restaurována.

Rod Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Znak rodu Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Rod Kolovratů

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Znak rodu z Kolovrat

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

20.2 Alianční znaky rodů hrabat Šliků a Krakovských z Kolovrat na soše sv. Jana Nepomuckého ve Slatinách

Obrázek znaků: - restaurováno

Umístění: Na přední straně podstavce sochy sv. Jana Nepomuckého (obr. 79)

Datace: 1750²¹²

Materiál: Pískovec

Podoba znaků: Z plochy vystupují reliéfně ztvárněné alianční erby, jejich detailní popis není nyní možný z důvodu restaurace a nepřístupnosti sochy. (foto získáno z archivu místních obyvatel)

²¹¹ Eva PETŘÍKOVÁ, *Svatý Jan Nepomucký na Jičínsku (soupis soch)*, Jičín 2006, str. 48.

²¹² Doba stavby sochy.

| **Historický vývoj zámku v Milíčevsi**

Tvrz v Milíčevsi vlastnili až do zrušení řádu jičínští jezuité. V roce 1885 byla stavba prodána Eugenu Vratislavu Netolickému a hned v roce 1841 Michalu Karlu Althanovi, který změnil budovu na pozdně klasicistní zámek. Konečné úpravy pochází až z druhé poloviny 19. století.

Rod Althanů

Viz. KONECCHLUMÍ – zámek v Kamenici

Znak rodu Althannů

Viz. KONECCHLUMÍ – zámek v Kamenici

Rod Nosticů

Původně lužický rod pocházející ze sídla Nostice přivedla do Čech panství získaná při pobělohorských konfiskacích. Roku 1623 byl povýšen do panského stavu a o 23 let déle do českého hraběcího. Rod se po získání části panství Rieneck rozdělil do dvou větví (roku 1673) na starší rokytnické (vymřeli 1890) a rienecké (falknovské). Hrabata z Rienecku poté oplývala statky v západních Čechách spolu s Jindřichovicemi, Přebuzí, Falknovem, Hubartovem nebo Kraslicemi. K rodu patřily osoby jako vzdělanec František Antonín Nostic (divadlo) nebo Bedřich Nostic s manželkou Žofíí (dcera Ferdinanda d'Este). Někteří členové rodu přežívají dodnes.²¹³

Znak rodu Nosticů

Původní znak byl tvořen půlměsícem s dvěma šachovanými kančími zuby. Erb prošel změnou pro linii Nostic-Rhieneck, kdy byl štít čtvrcen. Do prvního modrého pole byl vložen znak původní, v druhém bílém poli bylo černé křídlo se zlatým břevnem, třetí jen bílé a čtvrté modré. Přes celý znak byla položena kotva opačných barev. V klenotu byla tři pera mezi šachovanými kančími zuby.²¹⁴

20.3 Alianční znaky rodů hrabat Althannů a Nostitz-Rienecků na zámku v Milíčevsi

Obrázek: obr. 81

Umístění: V tympanonu zámku (obr. 80)

Datace: po 1841²¹⁵

Materiál: Barvený kámen

²¹³ J. PELANT, *Erby*, s. 308–309.

²¹⁴ *Tamtéž*

²¹⁵ Doba příchodu Althanů na zámek.

Podoba znaku: Honosný znak je tvořen z dvou erbů pod knížecím pláštěm a korunou. Pravý znak je bílý štít se svislou šrafurou, v jehož středu je vodorovné zlaté břevno, na němž je umístěné bílé písmeno A. Levý štít je čtvrcený, v jehož prvním vodorovně šrafovaném poli jsou zobrazeny dva kančí zuby položené na půlměsíci, v druhém je křídlo s břevnem. Třetí pole je prázdné a čtvrté obsahuje pouze vodorovnou šrafuru. Přes celý erb je položena kotva, v jejím středu je umístěn srdeční štítek, který obsahuje tři vodorovná břevna. Znak je obklopen přikryvadly, která zdobí celý znak.

21. SOBOTKA

Město se nachází na severozápadě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 9. částí: Sobotky, Čálovic, Kdanic, Lavic, Spyšova, Staňkovy Lhoty, Stéblovic, Trní a Zajakur.

Historický vývoj obce

První doklad o neznámém sídle v panství Markvarticů se datuje okolo 12. století. V nevýznamném prostředí se umístil koncem 14. století Petr z Vartemberka, na jehož povel započala stavba hradu Kost. Na toto nové panství následně spadlo veškeré postavení a ze Sobotky se tak stalo poddanské městečko.²¹⁶ V 16. století za vlády Lobkoviců prochází město největším stavebním rozmachem. Roku 1712 město vyhořelo a požár za sebou zanechal velké škody.²¹⁷

| Historický vývoj kostela sv. Máří Magdaleny v Sobotce

Jak je již zmíněno, za vlády Lobkoviců docházelo k velkému rozmachu a ke vzniku hlavních stavebních památek. V tomto období, přesněji mezi lety 1590–1596 byl postaven kostel na základech staršího (ze 14. století). Kostel prošel mnoha úpravami a rekonstrukcemi, ale vzhled zůstal gotický. V tympanonu nad vstupem do kostela se nachází alianční erby rodů Hasištejnských z Lobkovic a pánů z Hradce.²¹⁸

Rod Hasištejnských z Lobkovic

Roku 1435 zdědil Mikuláš II. z Lobkovic hrad Hasištejn a o necelých pětadvacet let později byl přijat do panského stavu. Rodu předcházela mladší linie Popelů z Lobkovic, ale Mikuláš se oženil s dědičkou rodu Plichtů ze Žerotína a tím si vytvořil svou vlastní linii. Mezi členy rodu patřili významní humanisté, vědci i spisovatelé. K jejich majetkům přibil hrad Líčkov, Chomutov, Mašťov, Valeč, Pětipsy, nebo Údlice, kde nejspíš na konci 17. století vymřeli po meči (podle bádání je možné, že jedna větev žila do 19. století v Bavorsku).²¹⁹

Znak rodu Hasištejnských z Lobkovic

První erb tvořil jednoduchý půlený červeno-stříbrný štít. Roku 1459 byla do erbu přidána orlice a poté měl erb tvar čtvrceného štítu, kde se v druhém a třetím poli nacházela zmíněná černá žerotínská orlice a v prvním a čtvrtém poli byl vyobrazen původní štít. V klenotu byl červený kalamář se zapíchnutým stříbrným perem.²²⁰

²¹⁶ J. KNOB – O. HRDLIČKA, *Jičín*, s. 32.

²¹⁷ Karol BÍLEK, *Sobotcko*, Praha – Litomyšl 2005, str. 5–10.

²¹⁸ *Tamtéž*.

²¹⁹ J. PELANT, *Erby*, s. 145–146.

²²⁰ *Tamtéž*, s. 145.

Rod z Hradce

První zmínka o rodu pochází z roku 1220, kdy Jindřich potomek Vítkovců založil město Jindřichův Hradec a to se tak stalo hlavním sídlem pánů z Hradce. Tento majetný a vysoce postavený rod vlastnil mnoho panství, jak v Čechách, tak na Moravě. Mezi nejznámější patří Slavonice, Řečice u Dačic, Vimperk, Hluboká nad Vltavou, Protivín, Telč a Žirovnice. Páni z Hradce, ale nepatřili mezi příslušníky jednotné šlechty. Část rodu pomáhala husitům, část proti nim bojovala a roku 1505 vedl Jindřich výpravu proti Šlikům. Proslulý rod vymřel roku 1604 po meči.²²¹

Znak rodu Z Hradce

Základ původního erbu odvozeného od hlavní linie Vítkovců byla pětিলistá růže. Ta se v původním erbu objevovala zlatá na modrém poli. Od 14. století byl erb zobrazen jako zlato-červeně dělený štít s růží v klenotu. Počátkem 15. století přišla největší změna a erb tvořil čtvrcený štít, kdy se v prvním poli nacházela zmiňovaná růže, v druhém zlato-červeně dělené pole, ve třetím zlatá kotva v modrém poli a ve čtvrtém zlaté korunované písmeno M opět v modrém poli. Poslední generace pánů z Hradce používala čtvrcený erb s růží již v srdečním štítku, kde v prvním poli byl vyobrazen zelený věnec v modrém poli, v druhém zůstalo dělené pole, do třetího se přesunulo korunované M a ve čtvrtém byla zlatá kotva.²²²

21.1 Alianční znaky rodů Hasištejnských z Lobkovic a pánů z Hradce na kostele sv. Máří Magdaleny v Sobotce

Obrázek znaků: obr. 83

Umístění: v tympanonu nad vstupem do kostela Máří Magdaleny (obr. 82)

Datace: 1590–1596²²³

Materiál: Kámen

Podoba znaků: Na kamenné desce vpravo je vytesán čtvrcený štít, jehož první a čtvrté pole je prázdné (původně půlené). Ve druhém a třetím je zobrazena orlice. Nad štítem je korunovaná přilba ovitá přikryvadly. Jako klenot je zobrazeno pero v kalamáři. Druhý levý znak je též čtvrcený, kde je v prvním poli zobrazen věnec, druhé pole je prázdné, v třetím je korunované písmeno M a ve čtvrtém je kotva. Uprostřed je v srdečním štítku

²²¹ J. PELANT, *Erby*, s. 162–163.

²²² *Tamtéž*, s. 162.

²²³ Doba stavby kostela.

růže. Nad štítem je korunovaná přilba s přikryvadly a křídly jako klenot. Oba znaky jsou zachovalé a dobře čitelné.

22.STARÉ HRADY

Obec se nachází na západě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 1. části: Starých Hradů.

Historický vývoj obce

První písemnou zmínku tvoří závěť Arnošta ze Staré, která byla sepsaná roku 1340 na malé tvrzi (ve Starých Hradech). Arnošt v tomto spisu odkazoval vsi Stará, Hřmenín, Važice, Sedliště a město Libáň. Následně panství vlastnili páni z Pardubic, Pavel z Jenštejna (od 1393), Jan Kostelák z Kostelce (od 1419), Zděnek z Loučeně a Stráníš z Kopidlno. Na krátko držel panství Jan z Valdštejna, který ho vyměnil za Hořické s Rašínem z Riesenburka. Roku 1567 koupil tvrz Kryštof z Lobkovic na Bílině a Kosti, ale zanedlouho ho odevzdal Jiříkovi Pruskovskému z Pruskova (manželu Uršuly z Lobkovic, r. 1571). Po rozkvětu osady se osud obrátil a zadlužené panství spadlo do vlastnictví Lobkoviců. Ti ho roku 1628 prodali Maxmiliánovi z Valdštejna (plnomocník vévody Albrechta) a stalo se součástí Frýdlantského vévodství. Po Albrechtově smrti připadlo panství Jindřichu hraběti Šlikovskému, který k panství připojil Veliš a Kopidlno (regentem Adam Rodovský z Hustířan). Od roku 1672 nově vznikl fideikomis Kopidlno – Staré Hradý.²²⁴ Roku 1912 po vyhraném soudní sporu získal šlikovský majorát Kopidlno – Staré Hradý Konrád Paul Salm-Reifferscheidt. Jeho bujný majetek byl rozdělen mezi potomky, mezi které patřila Irena Szápary Salm-Reifferscheidt-Ungnad-Weißenwolff (viz. OSTRUŽNO – kostel povýšení sv. Kříže) nebo Henrietta hraběnka Ungnad von Weißenwolff (1883–1962), která byla provdána za Huga Ramolara Thurn Taxise.²²⁵

| Historický vývoj zámku Staré Hradý

Původně zde stála kamenná gotická tvrz, která navazuje na historii obce. Největším rozkvětem pro panství se stalo vlastnictví Pruskovských, kdy proběhla přestavba tvrzi na renesanční zámek. Z této doby se dochovaly znaky Pruskovských a Lobkoviců. Nadále se žádné úpravy nekonaly, pouze docházelo k chátrání celého objektu. V rozmezí 18. – 19. století proběhly jen nejnútnejší opravy pod vedením F. J. Šlika, kdy se nad hlavní branou objevil Šlikovský znak. Nadále se zámek proměnil na hospodářskou budovu, kde prosperoval pivovar (do 1892). Do roku 1964 zámek

²²⁴ E. a K. BÍLKOVÍ, *Staré Hradý*, s. 1–7.

²²⁵ J. ŽUPANIČ – M. FIALA – F. STELLNER, *Encyklopedie knížecích rodů*, s. 226 a 271.

zchátral do katastrofického bodu, kdy se o jeho obnovu postarala obce i občané.²²⁶ Dnes zámek Staré Hrady slouží jako komerční kulturní památka.

Rod Pruskovských z Pruskova

Rod pocházející ze Slezko-Polska se v Čechách usadil až po roce 1567, kdy se Jiří Pruskovský oženil s Voršilou z Lobkovic (1568) a koupil gotický hrad Staré Hrady. Mezitím byli roku 1560 v českém království povýšeni do panského stavu. Již přestavěný renesanční zámek zadlužil Jiřího syn Oldřich Desider a roku 1618 o něj přišli. Mezi jejich další panství a to i z moravské větve patřil Bzenec a Hradec nad Moravicí. Roku 1769 rod vymřel a jejich majetek i erb převzal rod Ditrichštejnů, jejichž jméno si posléze převzal Jan Josef z Hibersteina.²²⁷

Znak rodu Pruskovských z Pruskova

Původní erb tvořil jednoduchý červený štít se třemi stříbrnými podkovami a třemi pery v klenotu. Po povýšení byl pozměněn erb na čtvrcený štít, kdy první a čtvrté pole bylo zlato-černě dělené s jelenem ve skoku, druhé pole bylo červeno-stříbrně dělené a v každém dílu byla podkova opačné barvy. Ve třetím poli se opakovalo druhé akorát v opačných barvách. Jako klenot byl vyobrazen vyrůstající jelen z pod přikryvadel, která byla černo-zlatá a červeno-stříbrná.²²⁸

22.1 Znak rodu Pruskovských z Pruskova na zámku ve Starých Hradech

Obrázek znaku: obr. 85

Umístění: na portálu hlavní brány vstupu do zámku Staré Hrady (obr. 84)

Datace: 1573²²⁹

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Erb je na kamenné desce tvořen čtvrceným štítem, v jeho prvním a čtvrtém děleném poli je zobrazen jelen ve skoku a v druhém a třetím poli je po dvou podkovách. Nad štítem je korunovaná přilba, z které jako klenot vyskakuje jelen. Znak je ovíjen přikryvadly a doplněn o desku s nápisem po jeho levé straně.

Rod Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

²²⁶ E. a K. BÍLKOVÍ, *Staré Hrady*, s. 7.

²²⁷ J. PELANT, *Erby*, s. 355.

²²⁸ *Tamtéž.*

²²⁹ *Tamtéž.* [Datace je umístěna na desce vedle štítu římskými číslicemi M D LXXIII.]

Znak rodu Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

22.2 Znak hrabat Šliků na zámku ve Starých Hradech

Obrázek znaku: obr. 87

Umístění: Nad portálem vstupu do zámku Staré Hrady (obr. 86)

Datace: Počátek 19. století²³⁰

Materiál: Pískovec

Podoba znaku: Jedná se o čtvrcený štít, kde první a čtvrté pole tvoří korunovaný lev držící zámek. Ve druhém a třetím poli je špice se třemi kroužky. Srdeční štítek zobrazuje dva lvy držící korunovaný sloup. Nad štítem jsou tři korunované přilby s klenoty, které zobrazují zprava: holé křídlo, lilii a složená křídla se špicí a třemi kroužky. Znak je zachovalý a dobře čitelný.

Rod Pruskovských z Pruskova

Viz. STARÉ HRADY – zámek

Znak rodu Pruskovských z Pruskova

Viz. STARÉ HRADY – zámek

22.3 Znak rodu Jiříka Pruskovského z Pruskova na zámku ve Starých Hradech

Obrázek znaku: obr. 89

Umístění: Na zdi v průchodu hlavní bránou do zámeckého dvora

Datace: 1573²³¹

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Na kamenném náhrobníku je umístěn oválný čtvrcený štít, jehož první a čtvrté pole zobrazuje jelena ve skoku a druhé a třetí po dvou podkovách. Nad tímto štítem je korunovaná přilba, z které vyskakuje horní polovina těla jelena. Erb je ovinut přikryvadly a pod celým znakem je umístěn štítek s nápisem s rodového jména. Znak je dobře čitelný, ale jeví známky opotřebení.

Rod Hasištejnských z Lobkovic

Viz. SOBOTKA – kostel sv. Máří Magdaleny

Znak rodu Hasištejnských z Lobkovic

Viz. SOBOTKA – kostel sv. Máří Magdaleny

²³⁰ E. a K. BÍLKOVÍ, *Staré Hrady*, s. 7.

²³¹ Všechny znaky vznikly při opravě zámku, tudíž vyvozeno z data na erbů při vchodu do zámku.

22.4 Znak rodu Uršuly z Lobkovic na zámku ve Starých Hradech

Obrázek znaku: obr. 89

Umístění: Na zdi v průchodu hlavní bránou do zámeckého dvora (obr. 88)

Datace: 1573

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Na kamenném náhrobníku je položen čtvrcený štít, jehož první a čtvrté pole je půlené a druhé a třetí zobrazuje orlici. Nad štítem je korunovaná přilba s přikryvadly. V klenotu je zobrazeno pero s kalamárem a pod štítem je štítek s nápisem. Na znaku jsou známky opotřebení.

23. STŘEVAČ

Obec se nachází na západě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem ze 4. částí: Střevače, Batína, Nadslavi a Štidla.

Historický vývoj obce

Původně zaznamenávaná Třevač byla ve vlastnictví Straníků ze Stránic. Další zmínku o původním městyse nese už jen Václav Pouvic z Lomnice.²³²

| Historický vývoj špýcharu

Špýchar byl postaven kolem roku 1700 z financí Františka Josefa Šlika podle návrhu Jeana Baptisty Matheyho.²³³

Rod Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Znak rodu Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

23.1 Znak hrabat Šliků na špýcharu ve Střevači

Obrázek znaku: obr. 91

Umístění: Levé nároží sýpky (obr. 90)

Datace: Kolem roku 1700²³⁴

Materiál: Kámen

Podoba znaku: V kartuši na nároží je vyobrazen čtvrcený štít, kde v prvním a čtvrtém poli je lev držící kostel a v druhém a třetím poli je špice se třemi kroužky. Srdeční štítek obsahuje dva lvy držící korunovaný sloup. Znak je zachovalý a i z velké výšky dobře čitelný. Nad kartuší je pěticipá hraběcí koruna. Téměř totožný erb Šliků je na nároží zámku v Jičíněvsi.

Rod Kinských

Viz. LUŽANY – hospodářská budova

Znak rodu Kinských

Viz. LUŽANY – hospodářská budova

23.2 Znak hrabat Kinských na špýcharu ve Střevači

Obrázek znaku: obr. 92

Umístění: Pravé nároží sýpky (obr. 90)

²³² A. JIRÁSEK, *Čechy. XIV. Severní Čechy II.*, s. 37.

²³³ T. ŠIMEK, *Hrady, zámky*, s. 184.

²³⁴ Doba stavby špýcharu při financování hrabětem Šlikem.

Datace: Kolem roku 1700

Materiál: Kámen

Podoba znaku: V kartuši na nároží je štít, kde jsou zobrazeny tři zuby stoupající z levého dolního rohu do pravého horního. Štít neobsahuje přikryvadla ani klenot. Nad kartuší je pěticípá hraběcí koruna. Znak je zachovalý a dobře čitelný.

| **Historický vývoj kostela sv. Prokopa v Nadslavi**

Původně farní kostel byl obývaný již ve 14. století. Následně se stal hrobkou rytířů Kopidlanských z Kopidlna (pocházejících od Zdeňka z Nadslavě).²³⁵

Rod Kopidlanských z Kopidlna

Vladycký rod Kopidlanských byl těsně spjat s rodem Loučenských z Kopidlna a Stráníků z Kopidlna. Kopidlanstí byli těžce zasaženi konfiskacemi po Bílé hoře a do poloviny 17. století vymřeli. Znamky jejich rodu, ale nesli ještě Stráníkové, kteří patřili k vlastníkům panství v okolí Studence, Městce Králové a Střevače. Tato větev vymřela až na konci 18. století.²³⁶

Znak rodu Kopidlanských z Kopidlna

Od 16. století je za základ erbu považována černo-stříbrná kozlí hlava v modrém štítu. Stejná kozlí hlava se nacházela i v klenotu jako vyrůstající ze zlaté koruny nad modro-stříbrnými přikryvadly.

23.3 Znak rodu Petra Stráníka z Kopidlna na hřbitovní zdi kostela sv. Prokopa v Nadslavi

Obrázek znaku: obr. 94

Umístění: Na náhrobníku Petra Stráníka z Kopidlna vložený do hřbitovní zdi kostela sv. Prokopa (obr. 93)

Datace: 1580²³⁷

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Na náhrobní desce jsou zobrazeni dva kozlové zapřeni čelem k sobě. Znak je zchátralý neudržovaný a špatně čitelný.

²³⁵ A. JIRÁSEK, *Čechy. XIV. Severní Čechy II.*, s. 37.

²³⁶ J. PELANT, *Erby*, s. 223.

²³⁷ Rok je vyryt na náhrobníku. (pro špatnou čitelnost je u náhrobníku popisová tabulka)

24.SVATOJANSKÝ ÚJEZD

Obec se nachází na východě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 1. části: Svatojanského Újezdu.

Historický vývoj obce

Ves je prvně připomínána roku 1352 jako farní s kostelem, kdy spadala k nedaleké Nové Vsi, která je dnes známá jako Miletín. Krom roku 1606, kdy byl majitelem doložen Jan Hamza Bořek ze Zábědovic na Oujezdě Svatojanském, se nedochovaly žádné jiné doložené záznamy.²³⁸

| Historický vývoj kostela sv. Jana Křtitele ve Svatojanském Újezdě

Kostel je zmiňován již při vzniku obce, ale ten se zajisté nedochoval. Znovu postaven byl roku 1887. Jako jeden z mála kostelů má dochovaný gotický ráz, kde jsou v cípech na štítech hlavního průčelí umístěny znaky, z nichž pravé jsou alianční patřící rodům z Assenburku a Kleistů a levý je církevní biskupa Josef Haise.²³⁹

Rod Kleistů

Pomořanský rod se objevil v Čechách až počátkem 19. století. Bernard příslušník rodu koupil roku 1828 Hradiště u Klatov a roku 1852 Mlázovy. Mezi známé osobnosti patří např. Heinrich Kleist, známý jako německý dramatik a básník.²⁴⁰

Znak rodu Kleistů

V *Erbovníku*²⁴¹ je znak vykreslený jako bílý štít půlený červeným břevnem, kde v každém vzniklém poli je červená liška ve skoku. Nad štítem je korunovaná přilba s přikryvadly. Klenot je tvořen třemi květy, z kterých vystupují tři meče.

Rod z Assenburgu

Rod pochází z Dolnosaska z počátku 13. století. Hraběcí titul získal až roku 1840 v Prusku. Poslední členové rodu žili na zámku v Lázních Bělohrad do konce druhé světové války.²⁴²

Znak rodu z Assenburgu

Dle vzoru v *Erbovníku*²⁴³ byl štít zlatý s černým psem ve skoku (s vyplazeným červeným jazykem). Nad štítem byla pouze koruna bez přilby a přikryvadel.²⁴⁴

²³⁸ A. CECHNER, *Soupis památek*, s. 166.

²³⁹ *Tamtéž*.

²⁴⁰ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník I*, s. 308.

²⁴¹ *Tamtéž*.

²⁴² *Tamtéž*, s. 89

²⁴³ *Tamtéž*.

24.1 Alianční znaky rodů Kleistů a z Assenburgu na kostele sv. Jana Křtitele ve Svatojanském Újezdu

Obrázek: obr. 97

Umístění: Na pravé straně portálu kostela sv. Jana Křtitele (obr. 95)

Datace: Po roce 1885²⁴⁵

Materiál: Kámen

Podoba znaků: Jedná se o alianční erby, jejich pravý štít zobrazuje lišku ve skoku. Nad znakem je korunovaná přilba s klenotem zobrazující kalamář s perem. Levý znak je vodorovně dělený (břevnem s nápisem), kde každá půle obsahuje lišku ve skoku. Opět se objevuje korunovaná přilba s rozepjatou orlicí v klenotu. Oba znaky jsou zachovalé a dobře čitelné.

²⁴⁴ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník I*, s. 89.

²⁴⁵ Doba panování rodu z Assenburku na nedalekých Lázních Bělohrad.

25. TETÍN

Obec se nachází na východě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 2. částí: Tetína a Vidoně.

Historický vývoj obce

První zmínka k osadě v místech dnes ležícího Tetína pochází z roku 1412 a následně první zmínka k obci až z roku 1629. Obec spadala pod panství Miletínské, a proto je s ním úzce spojena. Od roku 1767 jsou s místem spojováni Sosnovci z Vlkánova, kteří byli již v Miletíně známy pro hojnou výstavbu soch. Následným majitelem se stal Josef Falge, který sídlil na dvoře uprostřed obce.²⁴⁶

| Historický vývoj sochy sv. Donáta

Socha zasvěcena sv. Donátu byla dle datace vyryté na zadní straně postavena roku 1731.

Rod Sosnovců z Vlkánova

Viz. TŘEBNOUŠEVES – socha sv. Vavřince

Znak rodu Sosnovců z Vlkánova

Viz. TŘEBNOUŠEVES – socha sv. Vavřince

Viz. MILETÍN

25.1 Upravené alianční znaky Josefa Falge na soše sv. Donáta v Tetíně

Obrázek znaků: obr. 99

Umístění: Na podstavci sochy sv. Donáta (obr. 98)

Datace: 1731/1861²⁴⁷

Materiál: Kámen

Podoba znaků: Jedná se o korunované alianční štíty, kde se vyskytují iniciály J a F.²⁴⁸

| Historický vývoj sochy sv. Venancia

Socha zasvěcena sv. Venanciu byla dle datace na zadní straně postavena roku 1768.

Rod Sosnovců z Vlkánova

Viz. TŘEBNOUŠEVES – socha sv. Vavřince

²⁴⁶ *Historie obce*, dostupné online: <http://tetin-jc.cz/obec/historie/>.

²⁴⁷ 1731 – rok vzniku původního erbu/ 1861 – rok úpravy erbu je vytesán na nedaleké soše sv. Venancia a je usouzeno, že erby byly opraveny během jedno léta.

²⁴⁸ Jedná se o stejný případ úpravy erbu jako na sochách v Miletíně.

Znak rodu Sosnovců z Vlkánova

Viz. TŘEBNOUŠEVES – socha sv. Vavřince

Viz. MILETÍN

25.2 Upravený znak na soše sv. Donáta v Tetíně

Obrázek znaku: obr. 101

Umístění: Na podstavci sochy sv. Donáta (obr. 100)

Datace: 1768/1861²³⁷

Materiál: Kámen

Podoba znaku: Jedná se o korunovaný štít, kde je vyryt nápis „Oprava 1861“.

26. TŘEBNOUŠEVES

Obec se nachází na jihovýchodě okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 3. částí: Třebnouševsi, Ostrova, Vinice.

Historický vývoj obce

První zmínka o obci pochází ze soupisu majetku strahovského kláštera z roku 1143. Následně je do 15. století s místem spojováno jméno pánů z Třebnouševsi. Poté majetek spadl králi Jiřímu z Poděbrad, který ho před rokem 1464 postoupil Petru Kounicovi z Ostroměře. Dalším známým majitelem je Jan Otmar z Holohlav kolem roku 1524, následuje ho Adam Zilvár z Pilníkova do roku 1622 a do své smrti i Albrecht z Valdštejna. Následně byla ves pod vlivem Hořic až poloviny 18. století.²⁴⁹

| Historický vývoj Sochy sv. Vavřince

Sochu nechala vystavět paní Minická z Minic, která byla chotí J. Sosnovce z Vlkanova.²⁵⁰

Rod z Vlkanova

Český rod rozšířený do mnoha větví působil v mnoha částech českých zemí. Jedná se o Vlkanovské, Cvokové, Prefátové a mnoho dalších, ale hlavně o Sosnovce z Vlkanova. Tato větev rodu přišla ke svým majetkům (Zdiby, Přemyšlení) z darů Jiřího z Poděbrad za skutky v jeho armádě. Přestože tyto statky prodali a přišli o několik dalších v konfiskacích, tak byli roku 1763 povýšeni do panského stavu. Josef Jan zdědil v druhé polovině 18. století od Josefa Pertolda statky v okolí Hořic. Rod se v Čechách připomíná do druhé poloviny 19. století.²⁵¹

Znak rodu z Vlkanova

Před 16. stoletím je erb popisován jako modro-červeně polcený štít se stříbrným vyskakujícím chrtem (původně vlk) s černým obojkem a červeným vyplazeným jazykem. V klenotu bylo jedno červené a jedno modré křídlo, mezi nimiž je vyobrazen stejný vyskakující chrt jako ve štítu.²⁵²

²⁴⁹ T. ŠIMEK, *Hrady, zámky*, s. 499.

²⁵⁰ *Tamtéž.*

²⁵¹ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník II*, s. 313–314.

²⁵² J. PELANT, *Erby*, s. 516.

Rod Králů z Dobré Vody

Český vladycký rod proslavil svými činy ve vojsku Jiřího z Poděbrad 1448 vladyka Mikuláš. Členové rodu sídlili na statcích v okolí Hořic. Posledním známým členem byl Vojtěch (1844–1913), který sepsal a vydal ucelenou publikaci o heraldice.²⁵³

Znak rodu Králů z Dobré vody

Štít byl modrý, na němž stál stříbrný kohout s černým ocasem, červeným hřebínkem a nohami. Kohout se v erbu zobrazuje v bojovném postoji, kde má jednu nohu pozdviženou a rozevřený zobák. Tato figura patří k nejrozšířenějším v Čechách a vyjadřuje bojovnost a bdělost.²⁵⁴

26.1 Alianční znaky rodů Sosnovců z Vlkánova a Králů z Dobré vody na soše sv. Vavřince v Třebnouševsi

Obrázek znaků: obr. 103

Umístění: na přední straně barokního podstavce sochy sv. Vavřince (obr. 102)

Datace: 18. století²⁵⁵

Materiál: Kámen

Podoba znaků: Alianční znaky v kartuši, kde v jejich pravém štítu je zobrazen lev a ve štítu levém kohout. Nad kartuší je společná koruna. Znaky jsou zachovalé a dobře čitelné.

²⁵³ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník I*, s. 333.

²⁵⁴ *Tamtéž*, s. 31. a J. PELANT, *Erby*, s. 223.

²⁵⁵ Předpokládaná doba Sosnovců v okolí.

27. VALDICE

Obec se nachází na severu okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 1. části: Valdic.

Historický vývoj obce

Původní obora stojící na místě dnešních Valdic tvořila součást Radimského panství. Roku 1627 ji koupil Albrecht z Valdštejna na stavbu Kartouz. Po jeho náhlé smrti připadla Ferdinandu II. a ten všechny majetek daroval valdickému klášteru (1635). Mezi lety 1636–1783, byly v místním kostele sv. Josefa umístěny vévodovi ostatky. Při přenesení ostatků do Valdštejnské hrobky v Mnichově Hradišti byla na původním místě zřízena trestnice pro 600 osob.²⁵⁶

| Historický vývoj Kartouz

Valdický klášter spadá pod rozsáhlý výčet staveb vévody Albrechta z Valdštejna. Na rozdíl od ostatních se dochoval v původní podobě a zanechal svou krásu a výjimečnost i v samostatné kartuziánské architektuře. První návštěva kartuziánů proběhla roku 1622, ale v důsledku početných válek byla zakládací listina na klášter vypsána až roku 1627. Místo, kde byla Kartouza vystavěna, nebylo náhodné, naopak tvořilo osu, na které stálo panství Veliš – Jičín – Valdice. Klášter byl dostaven až po vévodově smrti a to roku 1668.²⁵⁷ Ve vlysu portálové edikuly je zasazena císařská orlice jako znak druhého zakladatele kláštera císaře Ferdinanda II. Ten měl blízké vztahy s Albrechtem z Valdštejna, jelikož sloužil jako jeho nejschopnější velitel. Přesto se císař pokusil roku 1629 o restituci katolického majetku a následně utrpěl diplomatickou porážku a vévodu odvolal²⁵⁸ (nahradil ho hrabě Gallas). Ještě před Albrechtovou smrtí i přes císařovy sliby o nekonzfiskovatelnosti, byly jeho statky rozebrány a Frýdlantské vévodství se rozplynulo.²⁵⁹

Přestože je práce zaměřena na šlechtické znaky, tak zahrnují jeden císařský znak, jelikož těsně zasahuje do historické návaznosti práce.

Rod Habsburků

Rod pocházející ze Švýcarska dostal jméno podle jejich původního rodového panství hradu Habichtsburk. Ve 13. století se přesídlili vládnout do Rakouska a od roku 1438

²⁵⁶ A. JIRÁSEK, *Čechy. XIV. Severní Čechy II.*, s. 75.

²⁵⁷ Petr ULÍČNÝ a kol., *Architektura Albrechta z Valdštejna: Italská stavební kultura v Čechách v letech 1600–1635*, Praha 2017, str. 667–724.

²⁵⁸ Jaroslav ČECHURA – Jiří MIKULEC – František STELLNER, *Lexikon Českých Panovnických Dynastií*, Praha 1996, str. 46–47.

²⁵⁹ J. ŽUPANIČ – M. FIALA – F. STELLNER, *Encyklopedie knížecích*, s. 292.

jsou Habsburkové téměř nepřetržitě spjatí s trůnem Svaté říše římské.²⁶⁰ Na území Čech vládli ve dvou rozmezích a to mezi lety 1437–1457 a následně 1526–1780.

Znak Ferdinanda II.

Erb samotného císaře je vyobrazen například na minci z roku 1628. Zobrazuje štít se lvem hledícím doprava položený na hrudi dvouhlavé orlice.

27.1 Znak Ferdinanda II. na Kartouze ve Valdicích

Obrázek znaku: obr. 105

Umístění: V tympanonu v druhém patře Kartouz (obr. 104)

Datace: 1668²⁶¹

Materiál: Pískovec

Podoba znaku: Jedná se o korunovaný štít s vyobrazením dvouocasého lva položený na hrudi říšské dvouhlavé orlice s císařskou korunou. Jedná se o zachovalý a udržovaný znak.

²⁶⁰ *Encyklopedie historie světa* (přeložil Marián POCHYLÝ, přeložila Veronika PŮROVÁ), Praha 2001.

²⁶¹ Doba stavby kláštera.

28. VELIŠ

Obec se nachází ve středu okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 2. částí: Veliše a Vesce.

Historický vývoj obce

Ves stojící v oblasti proslulé zříceniny Veliš je prvně zmíněna ve 12. století, kdy byla prodána Janu biskupu Pražskému, který ji později (1143) zanechal strahovskému klášteru. Ve 14. století byl na místě díky strategickému postavení vyvýšené vsi postaven hrad, který ovlivnil na několik let chod, ale i celé postavení vsi.²⁶² Na Veliši byl krom nespočetně velkého množství majitelů (viz. Podhradí) dočasně pánem i Jiří z Poděbrad. V 17. století ztratila kamenná pevnost svůj význam a celá byla zbořena. Ze všech zbytků hradu bylo postaveno několik zámků a feudálních stavení v okolí Jičína, jejichž většina patřila hrabatům Šlikovým.²⁶³

| Historický vývoj kostela sv. Václava na Veliši

Mezi lety 1747–1752 byl na základech ze staršího kostela postaven nový pozdně barokní kostel. Nechala ho postavit hraběnka Šliková dle návrhu architekta Alselma Luraga. (Zvláštnost, kterou můžeme na kostele vidět, je použití optického klamu pomocí se zvětšujících soch směrem ke vchodu do kostela. To poté zkresluje cestu, která vypadá do kostela kratší a z kostela delší. Stejný princip je použit v chrámu sv. Petra a Pavla v Římě)²⁶⁴

Rod Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Znak rodu Šliků

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Rod Kolovratů

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

Znak rodu Kolovratů

Viz. JIČÍNĚVES – zámek

28.1 Alianční znaky rodů Krakovských z Kolovrat a Šliků na kostele sv. Václava na Veliši

Obrázek znaků: obr. 107

²⁶² A. JIRÁSEK, *Čechy. XIV. Severní Čechy II.*, s. 41.

²⁶³ J. KNOB – O. HRDLÍČKA, *Jičín*, s. 9–10.

²⁶⁴ Marcela NOVÁKOVÁ a kol, *Chrámy a kostely Čech, Moravy a Slezska*, Praha 2011, str. 374.

Umístění: nad vstupem do kostela sv. Václava (obr. 106)

Datace: 1752²⁶⁵

Materiál: Kámen

Podoba znaků: Alianční erby jsou umístěné v kartuši pod hraběcí korunou. Pravý štít je čtvrcený, jehož první a čtvrté pole znázorňuje lva držící zámek. Druhé a třetí pole zobrazuje špici se třemi kroužky. Dva lvi držící korunovaný sloup běžně postavení v srdečním štítku jsou nyní umístěny bez štítku uprostřed znaku. Levý štít tvoří orlice se sponou na hrudi. Oba znaky jsou zachovalé a dobře čitelné.

²⁶⁵ Doba přestavby kostela na přání hraběnky Šlikové.

29.VYSOKÉ VESELÍ

Obec se nachází na jihu okresu Jičín (viz obr. příloha) a skládá se celkem z 2. částí: Vysokého Veselí a Veselské Lhoty.

Historický vývoj obce

První zmínka o obci samotné pochází z 13. století, kdy zámek a kostel obýval rod Vartemberků. Na počátku 15. století je zmiňován pán Čeněk z Vartemberka a z Veselí. Následující roky byl osud města spojen s nedalekým panstvím Veliš. Počátkem 16. století patřil zámek Karlíkům z Nežetic, ale když se jeden z příslušníků rodu provdal roku 1505 za příslušnici rodu Dohalských z Dohalic, připadl statek právě jim. I přes dobré panování bylo Veselí léta 1689 prodáno hraběti ze Šternberka na Bechyni ve spojení s rodem Paarů.²⁶⁶

| Historický vývoj zámku

Původně renesanční tvrz Bořka z Dohalic z roku 1586 připomínají dva znaky na terase. Roku 1715 byla přestavěna na barokní zámek, který dostal v 19. století konečnou podobu ve stylu empíru. Přestavba proběhla v době, kdy byl majitelem hrabě Josef ze Šternberka a sídlila v něm jeho dcera Marie Terezie z Šternberka provdaná za Jana Leopolda z Paaru. Právě alianční znaky Paarů a Šternberků můžeme vidět v tympanonu zámku. Jednoduchá jednopatrová budova dnes slouží jako škola.²⁶⁷

Rod Paarů

Viz. JEŘICE – zámek

Hrabě Johann Leopold Paar (1693–1741) se roku 1715 oženil s hraběnkou Marií Theresií Sternbergovou (poslední příslušnice Bechyňské větve Šterneberků), která po dědictví oplývala ohromným majetkem. Do věna spadala panství Bechyně, Smiřice a Vysoké Veselí.²⁶⁸

Znak rodu Paarů

Viz. JEŘICE – zámek

Rod Šternberků

Za zakladatele rodu je považován Zdeslav, který roku 1241 založil hrad Český Šternberk. Od této doby byl majetek rodu neustále rozšiřován a to mělo za následek i velký rozrod rodu. Zanedlouho byl vystaven další stejnojmenný hrad, růst rodu

²⁶⁶ A. JIRÁSEK, *Čechy. XIV. Severní Čechy II.*, s. 110–112.

²⁶⁷ E. POCHÉ a kol, *Umělecké památky*, díl T–Ž, s. 305.

²⁶⁸ J. ŽUPANIČ – M. FIALA – F. STELLNER, *Encyklopedie knížecích*, s. 196–197.

pokračoval a kolem roku 1300 stály hrady již tři. Všechny se stejným jménem odkazující na rodové přízvisko. Šternberkové, jako jediní v Čechách vlastnili titul pánu již od samého začátku. Na Moravě docházelo od počátku 14. století ke štěpení na linie šternberské, zábřežské, světlovské a lukovské. Tyto moravské větve(†1574) opanovaly majetky se sídly v Šternberku, Zábřehu, Starém Světlově, Lukově, Zlíně, Holešově, Dvorce, Kvasicích, Moravském Berounu, Rudě nad Moravou, Štítý, Tatenicích a Třešří. Početná část českých Šternberků se také rozdělila, na holické (†1712) a konopišťské. Z Holické větve je mimo jiné známá Kunhuta ze Šternberka, která byla první manželkou Jiřího z Poděbrad. K panství této rodové větve patřily hrady Týřov a Křivoklát. Druhá odnož pocházela z panství Konopiště, které bylo známo díky Zdeňku Konopišťskému ze Šternberka, zprvu přívržence Jiřího z Poděbrad, ale následně, jako vůdce katolického odboje a nejvyššího českého hejtmána. K majetkům krom Konopiště (do r. 1590) patřil i rodný Český Šternberk, Zelená Hora, Nepomuk, Blovice, Ostromeč nebo Kašperk. Na Bechyni sídlil proslulý Adam ze Šternberka (†1623), jako nejvyšší komorník, který se podílel na podpisu Majestátu náboženských svobod a k majetkům připsal panství Horažďovice. Roku 1662 získali český hraběcí stav. Další potomci se pyšnili jako významní spisovatelé či přispívatelé vědy a opět rozšiřovali rodové majetky, k nimž mimo jiné patřili Častolovice a Zásmuky. Počátkem 18. století proběhlo další rozdělení a to na tzv. Damiány (†1830) a Leopoldy. K Damiánově větvi patřil František Filip ze Šternberka, který získal Řád zlatého rouna. Leopoldova větev je spojována s Františkem Leopoldem a jeho syny, jež se zasloužily o panství Radnice a jsou spojovány s velkými skutky v rozvoji vědy či politiky. Šternberkové patřili k jednomu z nejbohatších rodů na území Česka, od 17. století k nim patřila i zahraniční větev, která ale do českých dějin nezasahovala.²⁶⁹

Znak rodu Šternberků

Zlatou osmicípou hvězdou na modrém poli, se Šternberkové pyšnili již od 13. století. V klenotu tehdy bývala též hvězda, ke které přibyla v 16. století křídla, mezi která byla vložena. Erb následně neprošel dalšími změnami.²⁷⁰

29.1 Alianční znaky rodů Paarů a Šternberků na zámku ve Vysokém Veselí

Obrázek znaků: obr. 109

Umístění: v tympanonu zámku (obr. 108)

²⁶⁹ J. PELANT, *Erby*, s. 463–465.

²⁷⁰ *Tamtéž*.

Datace: 1715²⁷¹

Materiál: Kámen, malovaný

Podoba znaků: Jedná se o alianční erby položené na hrudi dvouhlavé korunované orlice. Jejich pravý znak je čtvrcený, kdy na prvním a čtvrtém červeném poli jsou tři zlatá kosmá břevna. Druhé a třetí červené pole je tvořeno orlicí. V srdečním štítku je zobrazena růže, tři kosmá břevna a labuť. Levý znak tvoří červené pole, zlatě orámované, uprostřed se zlatou osmicípou hvězdou. Nad erby je posazena ještě jedna koruna. Znak je zachovalý a dobře čitelný.

Rod z Dohalic

Viz. SBĚŘ – kostel Nanebevzetí panny Marie ve Velešicích

Znak rodu z Dohalic

Viz. SBĚŘ – kostel Nanebevzetí panny Marie ve Velešicích

Rod Mladotů ze Solopysk

Viz. SBĚŘ – kostel Nanebevzetí panny Marie ve Velešicích

Znak Mladotů ze Solopysk

Viz. SBĚŘ – kostel Nanebevzetí panny Marie ve Velešicích

29.2 Alianční znaky rodů Jana Bořka Dohalského a Barbory ze Solopysk na zdi před zámekem ve Vysokém Veselí

Obrázek znaků: obr. 110

Umístění: v terase před zámekem

Datace: 1586²⁷²

Materiál: Kámen

Podoba znaků: Na zdi jsou zpodobněny dva znaky položené mezi antické sloupy zdobené z každé strany ztvárněnou rybou s pohledem na erby. Přes velké poškození jsou dochované hlavní heraldické části. Jedná se o dva štíty ovinuté přikryvadly. Pravý štít je polcený, jehož pravá polovina je hladká, levá je vyplněna šachovnicí. V druhém štítu není zachováno členění ani žádná z heraldických figur. Pod znaky je popisová tabulka obsahující jména rodů a dobu vzniku. Jedná se o velice poškozené znaky přírodními podmínkami

²⁷¹ J. PELANT, *Erby*, s. 320.

²⁷² *Tamtéž*, s. 108.

ZÁVĚR

Průzkum šlechtických znaků, který byl předmětem této bakalářské práce, přinesl zajímavé poznatky. Podařilo se zajistit seznam kulturních památek všech typů v okrese Jičín, na kterých se vyskytuje šlechtický znak a zinventarizovat všechny znamení, která se dochovala ve 29 obcích ze 111 zkoumaných.

V regionu Jičínska se podařilo objevit 62 znaků dokazujících působení mnoha šlechtických rodů. Do celkového počtu znaků je zahrnut i jeden císařský znak a pět znaků upravených Josefem Falgem. Velký podíl na počtu znaků mají znaky alianční, tj. dva znaky tvořící vzájemnou vazbu (např. sňatkem či rodovou příbuzností). Těchto erbů se zachovalo 21, z toho šest znaků vytváří dvojice se znakem hrabat Šliků. Nejčastější dvojici vytváří znaky Šliků se znakem rodu Krakovských z Kolovrat, a to přesně čtyřikrát. Dvakrát opakující jsou ještě dvojice znaků rodů Dohalských z Dohalic a Mladotů ze Solopysk. Celkově se jedná o 45 různých rodů vyskytujících se na území dnešního okresu v rozmezí skoro pěti století. Nejstarší znaky pochází z 16. století, kdy se jednalo především o rody české šlechty, které skupovaly tamní statky a malá panství. Počátkem 17. století ovlivnil Jičínsko vévoda Albrecht z Valdštejna, který z něho učinil jádro svého Frýdlantského vévodství. Navzdory této skutečnosti se však znak rodu Valdštejnů dochoval pouze dvakrát.

Následující roky se na území Čech objevila ve větší míře šlechta cizozemského původu, což byl důsledek pobělohorských konfiskací. Noví majitelé sice neoplývali většími statky jako domácí česká šlechta, ale přesto doplnili region Jičínska dalšími zajímavými stavbami. V období mezi 17. – 18. století můžeme pozorovat velký nárůst šlechtických znaků, nejedná se však o početní nárůst šlechty, ale jen o častější projev snahy reprezentovat rod majitelů panství. V takto projevované okázalosti chtěli šlechtici prokázat svůj rodový původ, starobylost rodu a skutky rodových předků,²⁷³ proto lze vidět nejvíce znaků z rozvětvených starožitných rodů. Jejich erby dochované na stavbách a dalších památkách poukazují vedle původu také na četné příbuzenství s dalšími šlechtickými rody.

V okrese se vyskytují honosné doklady šlechtických rodů s hraběcím titulem, jako byli Černínové, Šternberkové, Valdštejnové nebo Kolovratové. Nicméně i přes hojný počet sídlících rodů nejvíce znaků zanechal hraběcí rod Šliků z Basaunu a Lokte. Jejich rod ovlivnil nejen vzhled již tak pohledné krajiny, ale především ji po zřízení šlikovského majorátu

²⁷³ Petr MAŠEK, *Modrá krev*, Praha 1999, str. 9.

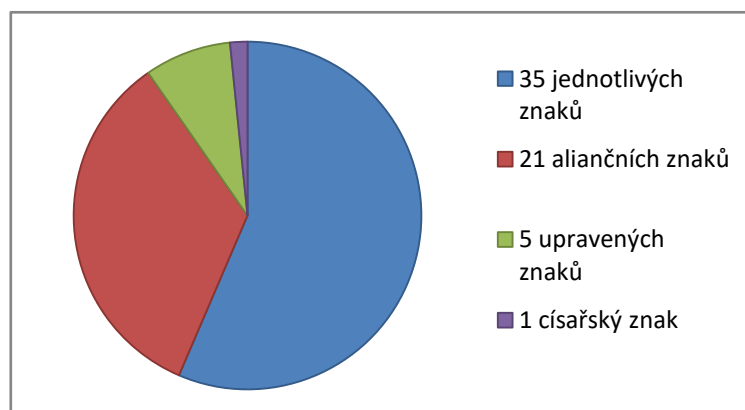
obohatit desítkami staveb. Většina z nich je ozdobena převážně znaky Šliků a znaky s nimi spřízněných rodů Krakovských z Kolovrat a rodu Kinských, které patřily ke staré české šlechtě. Toto časté spříznění prostřednictvím sňatků se potom odrazilo také na dochovaných erbech. Šlikové tím upevňovali povědomí společnosti o svém starobylém stavovském původu a současně dokládali, že si jsou tohoto postavení výrazně vědomi. Šlikovskými rodovými znaky jsou vyzdobeny zámky, kostely, lorety i sochy.

Poslední znaky se objevily v rozmezí 19. – 20. století, kdy se jednalo především o znaky rytířské šlechty, která svůj status získala za dobré skutky, či o znaky potomků z řad původní šlechty, kteří si již nezakládali na původu a ženili se do nešlechtických rodin, ale svůj znak si nesli s sebou.

Časový rozsah	Počet znaků (z 62)	%
16. století	16	26 %
17. – 18. století	30	48 %
19. – 20. století	16	26 %

Ve zkoumaném období lze z následujících mapek (str. 160–162) vidět, že se jedná zpravidla o kontinuální vývoj šlechtických rodů. Nicméně znaky jsou převážně stejného druhu, jedná se o kamenné či pískovcové znaky. Výjimkou jsou čtyři znaky doplněné litinovým štítem (Strozzi v Hořicích, Trautmannsdorf v Jičíně, Šlik v Kopidlně a alianční znaky Paara a Šternberkovny ve Vysokém Veselí). Při rozvoji architektonického umění byla šlechta zadavatelem, ale hlavně mecenášem umění a tak při pohledu na Jičínsko sledujeme tvrze, hrady, zámky, ale i kostely, které by bez šlechty nevznikly. Dějiny šlechtických rodů ovlivnily naprostou většinu naší historie, a proto je důležité toto téma nadále rozvíjet.

Graf získaných znaků z celkového počtu 62 znaků:

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ANDĚL, Rudolf: *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Severní Čechy*, Praha 1984.

BÍLEK, Karol: *Sobotcecko*, Praha – Litomyšl 2005.

BÍLKOVI, Eva a Karol: *Staré Hrady. Stručný průvodce minulostí i současností zámku*, Staré Hrady 2004.

BUBEN, Milan: *Encyklopedie Heraldiky*, Praha 1997.

BERNÝ, Pavel: *Kopidlno: Drahoraz, Ledkov, Mlýnec, Pševes*, Nymburk 2014.

CECHNER, Antonín: *Soupis památek historických a uměleckých v království českém. Od pravěku do počátku XIX. Století. Politický okres Novopacký*, Praha 1909.

ČECHURA, Jaroslav – MIKULEC, Jiří – STELLNER, František: *Lexikon Českých panovnických dynastií*, Praha 1996.

DAVID, Petr – SOUKUP, Vladimír: *Velká turistická encyklopedie. Královéhradecký kraj*, Praha 2009.

FIKKER, Jaroslav – ŠOLTYSOVÁ, Lenka: *Chráněná území a zámecké parky okresu Jičín*, Jičín 1995.

FRANCEK, Jindřich: *Dějiny Jičína*, Praha 2010.

HALADA, Jan: *Lexikon České šlechty*, Praha 1999.

HANIBAL, Jiří: *Marie Kristýna, nejmilejší dcera Marie Terezie*, Praha 2016.

JANÁČEK, Josef – LOUDA, Jiří: *České erby*, Praha 1974.

JIRÁSEK, Alois: *Čechy. XIV. Severní Čechy I*, Praha 1908.

JIRÁSEK, Alois: *Čechy. XIV. Severní Čechy II*, Praha 1908.

KNOB, Jan – HRDLIČKA, Otakar: *Jičín a jeho kraj*, Martin 1985.

MAŠEK, Petr: *Modrá krev*, Praha 1999.

- MYSLIVEČEK, Milan: *Velký erbovník I*, Plzeň 2005.
- MYSLIVEČEK, Milan: *Velký erbovník II.*, Plzeň 2006.
- NOVÁKOVÁ, Marcela a kol.: *Chrámky a kostely Čech, Moravy a Slezska*, Praha 2011.
- PELANT, Jan: *Erby české, moravské a slezské šlechty*, Praha 2013.
- PEŠÁK, Václav: *Berní rula. Kraj Hradecký*, II. díl, Praha 1954.
- PETRÁČEK, Tomáš: *Od prvních písemných zmínek*, in: Holovousy: Dějiny obce, Holovousy 1999.
- PETŘÍKOVÁ, Eva: *Svatý Jan Nepomucký na Jičínsku (soupis soch)*, Jičín 2006.
- POCHE, Emanuel: *Umělecké památky Čech*, díl A–J, Praha 1977; díl K–O, Praha 1978; díl P–Š, Praha 1980; díl T–Ž, Praha 1982.
- PRCHAL, Zdeněk: *Lázně Bělohrad. Historie a významná místa města a okolí*, Lázně Bělohrad 1995.
- ŠIMEK, Tomáš: *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Východní Čechy*, Praha 1989.
- TOMÍČKOVÁ, Oldřiška – BUKAČ, Václav: *Hořice*, Praha 2011.
- ULIČNÝ, Petr a kol.: *Architektura Albrechta z Valdštejna: Italská stavební kultura v Čechách v letech 1600–1635*, Praha 2017.
- ULRYCHOVÁ, Eva: *Od nejstarších dob*, in: Holovousy: Dějiny obce, Holovousy 1999.
- VLČEK, Pavel: *Ilustrovaná encyklopedie Českých zámků*, Praha 2001.
- WAGNER, Jaroslav: *Jičín*, Praha 1979.
- WIRTH, Zdeněk – BARTUŠEK, Antonín: *Umělecké památky Čech*, Praha 1957.
- ŽUPANIČ, Jan – FIALA, Michal – KOBLASA, Pavel: *Šlechtický archiv c. k. ministerstva vnitra. Erbovní listiny*, Praha 2014.
- ŽUPANIČ, Jan – FIALA, Michal – STELLNER, František: *Encyklopedie knížecích rodů zemí koruny české*, Praha 2001.

Český statistický úřad, *Demografický, sociální a ekonomický vývoj Královéhradeckého kraje v letech 2000–2004*. Hradec Králové, Hradec Králové 2005.

Encyklopedie historie světa (přeložil Marián POCHYLÝ, přeložila Veronika PŮROVÁ), Praha 2001.

Krajinou Českého ráje: Sobotecko, Sobotka, Klub přátel města Sobotky 1999.

Internetové zdroje

Historie města, dostupné online: <http://www.lazne-belohrad.cz/mesto/historie-mesta/>

Historie obce, dostupné online: <http://tetin-jc.cz/obec/historie/>

ŘEZNÍK, Miloš: *Desková držba v severovýchodních Čechách od konce 18. do poloviny 19. století – mezi konkurencí a kompromisem statkářských elit?*, in: *Šlechtic podnikatelem podnikatel šlechticem*, edd. Jiří Brňovják – Aleš Zářický, Ostrava 2008, dostupné online: https://www.researchgate.net/profile/Jiri_Brnovjak/publication/

TRYBENEKROVÁ-BIČIŠŤOVÁ, Věra: *Obec Červená Třemešná: Historie rodného kraje se zaměřením*, Červená Třemešná 2010, dostupné online: (<http://www.cervenatremesna.cz/cervena-tremesna-historie.pdf>)

Bakalářské práce

MITISKOVÁ, Kristýna: *Šlechtické erby na stavebních památkách Královédvorská*, Hradec Králové 2012.

TOMÁŠKOVÁ, Adéla: *Šlechtické znaky na kulturních památkách v okrese Blansko*, Hradec Králové 2017.

SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

Obrázek 1 – Socha sv. Jana Nepomuckého

Obrázek 2 – **Znak rodu Girtlerů z Kleebornu**

Obrázek 3 – Kostel sv. Jakuba Většího

Obrázek 4 – Náhrobní deska s erby

Obrázek 5 – **Znak rodu z Bergenthalu**

Obrázek 6 – **Znak rodu svobodného pána ze Simbschen – švagra Hynka Václava Falgeho (matka Marie Klára Falge von Bergenthal)**

Obrázek 7 – **Znak rodu Jindřicha Wolfganga z Albeku**

Obrázek 8 – Zámek Dětenice

Obrázek 9 – **Znak rodu Othenia Lichnovského z Werdenberga**

Obrázek 10 – Sýpka

Obrázek 11 – **Alianční znaky rodů Karla Batthyaniho a manželky Marie Terezie Strattman**

Obrázek 12 – Procesní oltář

Obrázek 13 – **Znak rodu Oktaviána z Valdštejna**

Obrázek 14 – Zámek Holovousy

Obrázek 15 – **Znak rodu Leveneurů z Grunvaldu**

Obrázek 16 – Socha sv. Jana Nepomuckého

Obrázek 17 – **Znak rodu Lamottů z Frintroppu**

Obrázek 18 – Kostel sv. Bartoloměje

Obrázek 19 – Vstup do kostela

Obrázek 20 – **Alianční znaky rodů Jana Václava Lamotte z Frintroppu a jeho manželky**

Obrázek 21 – **Náhrobník Jana Karlíka z Nežetic s jeho rodovým znakem**

Obrázek 22 – **Náhrobník Karlíka z Nežetic s jeho rodovým znakem ve věnci**

Obrázek 23 – Zámek Hořice

Obrázek 24 – **Znak rodu rodu Jakuba Strozziho**

Obrázek 25 – Kostel Narození Panny Marie

Obrázek 26 – **Znak rodu Jezberovských z Olivové Hory**

Obrázek 27 – Kostel sv. Mikuláše

Obrázek 28 – **Náhrobník Kateřiny Mateřovské z Chotče**

Obrázek 29 – **Náhrobník vladyky z Miletínka**

Obrázek 30 – Zámek Jeřice

- Obrázek 31 – **Alianční znaky rodů Marie Magdaleny a Jana Hillprandových**
- Obrázek 32 – Kostel sv. Máří Magdaleny
- Obrázek 33 – **Znak Paarů**
- Obrázek 34 – **Epitaf rytíře von Hilbranda Johana Ferdinandta Leopolda Genanda**
- Obrázek 35 – Valdická brána
- Obrázek 36 – **Znak rodu Trčků z Lípy**
- Obrázek 37 – Měšťanský dům č.p. 2
- Obrázek 38 – **Alianční znaky Jeronýma Bukovského z Neudorfu a Marty Šponárové z Blinsdorfu**
- Obrázek 39 – Valdštejnský zámek
- Obrázek 40 – **Znak hrabat z Trauttmansdorfu**
- Obrázek 41 – **Náhrobník Tobiáše Kloboučníka se znakem rodu Tunechodských z Poběžovic**
- Obrázek 42 – Zámek Jičíněves
- Obrázek 43 – **Znak hrabat Šliků**
- Obrázek 44 – **Znak hrabat Krakovských z Kolovrat**
- Obrázek 45 – zámek Kamenice
- Obrázek 46 – **Alianční znaky hrabat z Trautmannsdorfu a hrabat Altahnnů**
- Obrázek 47 – Zámek Kopidlno
- Obrázek 48 – **Znak hrabat Šliků**
- Obrázek 49 – Zámek Lázně Bělohrad
- Obrázek 50 – **Znak hrabat Schaftgotschů**
- Obrázek 51 – Hospodářská budova v zahradě zámku Lázní Bělohrad
- Obrázek 52 – **Znak hrabat Schaftgotschů**
- Obrázek 53 – Hospodářská budova
- Obrázek 54 – **Znak rodu Kinských**
- Obrázek 55 – Zvonice
- Obrázek 56 – Soubor erbů – rodu Valdštejnů, Bohdaneckých z Hodkova, Radeckých z Radče a Zárubů z Hustířan
- Obrázek 57 – **Alianční znaky rodů Bartoměje z Valdštejna a jeho manželky Magdaleny roz. Bohdanecké z Hodkova**
- Obrázek 58 – **Znak rodu Radeckých z Radče**
- Obrázek 59 – **Znak rodu Zárubů z Hustířan**
- Obrázek 60 – **Upravený erb Josefa Falge na soše sv Gottharda**

- Obrázek 61 – **Upravený erb Josefa Falge na soše sv. Notburgy**
- Obrázek 62 – **Upravený erb Josefa Falge na soše sv. Floriána**
- Obrázek 63 – Socha sv. Jana Nepomuckého
- Obrázek 64 – **Znak Mateřovských z Mateřova**
- Obrázek 65 – Kostel Nanebevzetí Panny Marie
- Obrázek 66 – **Znak rodu Černínů z Chudenic**
- Obrázek 67 – Kostel Povýšení sv. Kříže
- Obrázek 68 – **Alianční znaky Ungnadů z Weissenwolfu a ze Suneku**
- Obrázek 69 – Fara
- Obrázek 70 – **Alianční znaky hrabat Šliků a Krakovských z Kolovrat**
- Obrázek 71 – Loreta
- Obrázek 72 – **Alianční znaky hrabat Šliků a Kinských**
- Obrázek 73 – Zámek Vokšice
- Obrázek 74 – **Alianční znaky hraběte Františka Jindřicha Šlika a jeho ženy Markéty Julie Thun-Castelfondo na zámku ve Vokšicích**
- Obrázek 75 – Kostel Nanebevzetí Panny Marie
- Obrázek 76 – **Znak Dohalských z Dohalic a Mladotů ze Solopysk**
- Obrázek 77 – Kostel Nanebevzetí Panny Marie
- Obrázek 78 – **Alianční znaky hrabat Šliků a Kolovrat-Krakovských**
- Obrázek 79 – **Socha sv. Jana Nepomuckého s aliančními znaky hrabat Šliků a Kolovrat-Krakovských**
- Obrázek 80 – Zámek Milíčeves
- Obrázek 81 – **Alianční znaky rodů hrabat Althannů a Nostitz-Rienecků na zámku v Milíčevsi**
- Obrázek 82 – Kostel sv. Máří Magdaleny
- Obrázek 83 – **Znaky rodů Hasištejnských z Lobkovic a erb pánů z Hradce**
- Obrázek 84 – Vstup do dvora Zámku Staré Hradě
- Obrázek 85 – **Znak rodu Pruskovských Z Pruskova**
- Obrázek 86 – Vstup do zámku Staré Hradě
- Obrázek 87 – **Znak hrabat Šliků**
- Obrázek 88 – **Náhrobník Jiříka Pruskovského Z Pruskova**
- Obrázek 89 – **Náhrobník Uršuly z Lobkovic**
- Obrázek 90 – Sýpka
- Obrázek 91 – **Znak hrabat Šliků**

- Obrázek 92 – **Znak hrabat Kinských**
- Obrázek 93 – Kostel sv. Prokopa
- Obrázek 94 – **Náhrobník Petra Stránika z Kopidlna**
- Obrázek 95 – Kostel sv. Jana Křtitele
- Obrázek 96 – Znak biskupa Josefa Jana Haise
- Obrázek 97 – **Alianční znaky rodů z Assenburgu a Kleistů**
- Obrázek 98 – Socha sv. Venencia
- Obrázek 99 – Socha sv. Donáta
- Obrázek 100 – **Upravený znak**
- Obrázek 101 – **Upravený znak Josefa Falge**
- Obrázek 102 – Socha sv. Vavřince
- Obrázek 103 – **Alianční znaky rodů Sosnovců z Vlkánova a Králů z Dobré vody**
- Obrázek 104 – Kartouzy
- Obrázek 105 – **Císařský znak Ferdinanda II.**
- Obrázek 106 – Kostel sv. Václava
- Obrázek 107 – **Alianční znaky rodů hrabat Šliků a Krakovských z Kolovrat**
- Obrázek 108 – Zámek Vysoké Veselí
- Obrázek 109 – **Alianční znaky rodů Paarů a hrabat Šternberků**
- Obrázek 110 – **Alianční znaky rodů Jana Bořka Dohalského a Barbory ze Solopysk**

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Přehled obcí, památek a znaků v okrese Jičín

Tabulka 2 – Abecední seznam rodů

SEZNAM MAP

Mapa 1 – Rozmístění šlechtických znamení v 16. století

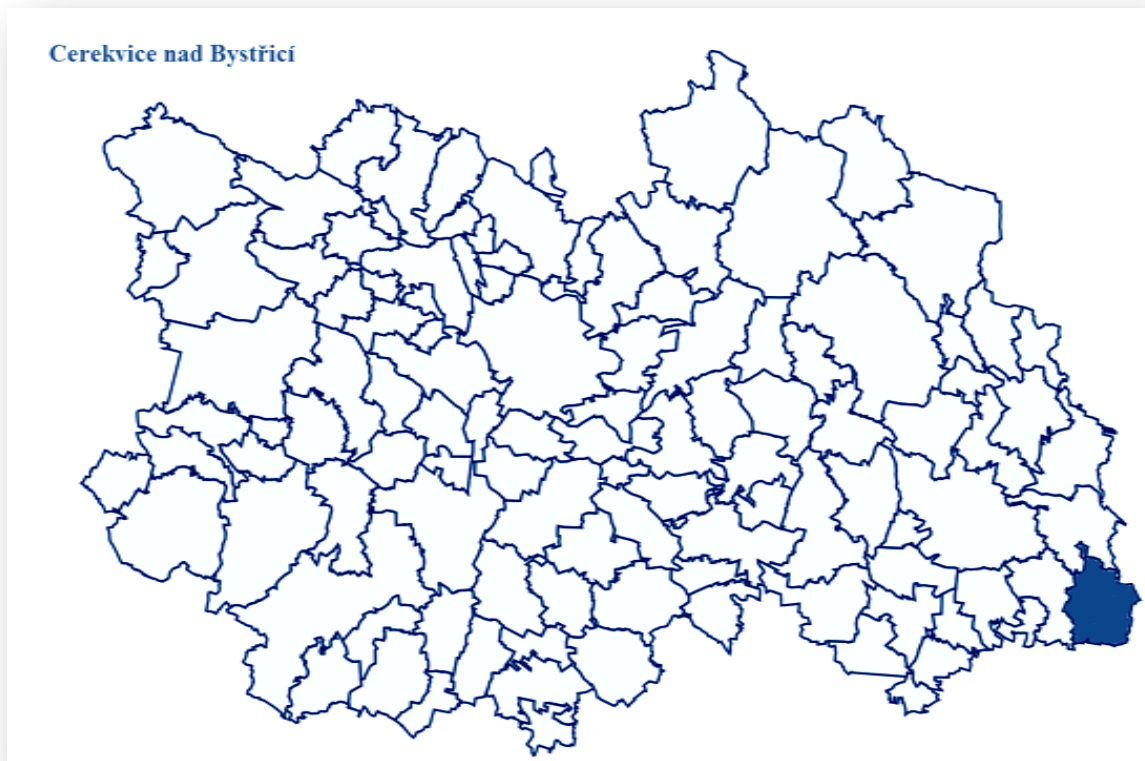
Mapa 2 – Rozmístění šlechtických znamení v 17. – 18. století

Mapa 3 – Rozmístění šlechtických znamení v 19. – 20. století

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

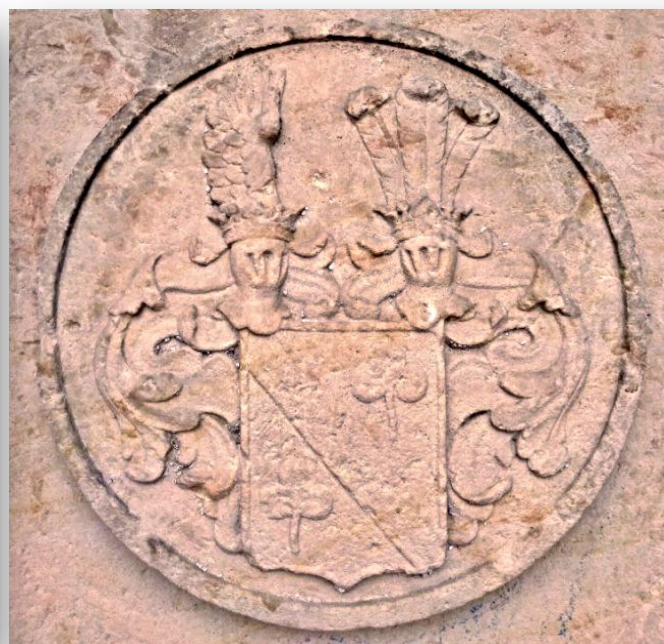
1. CEREKVICE NAD BYSTŘICÍ

Okres Jičín, modře: Cerekvice nad Bystřicí

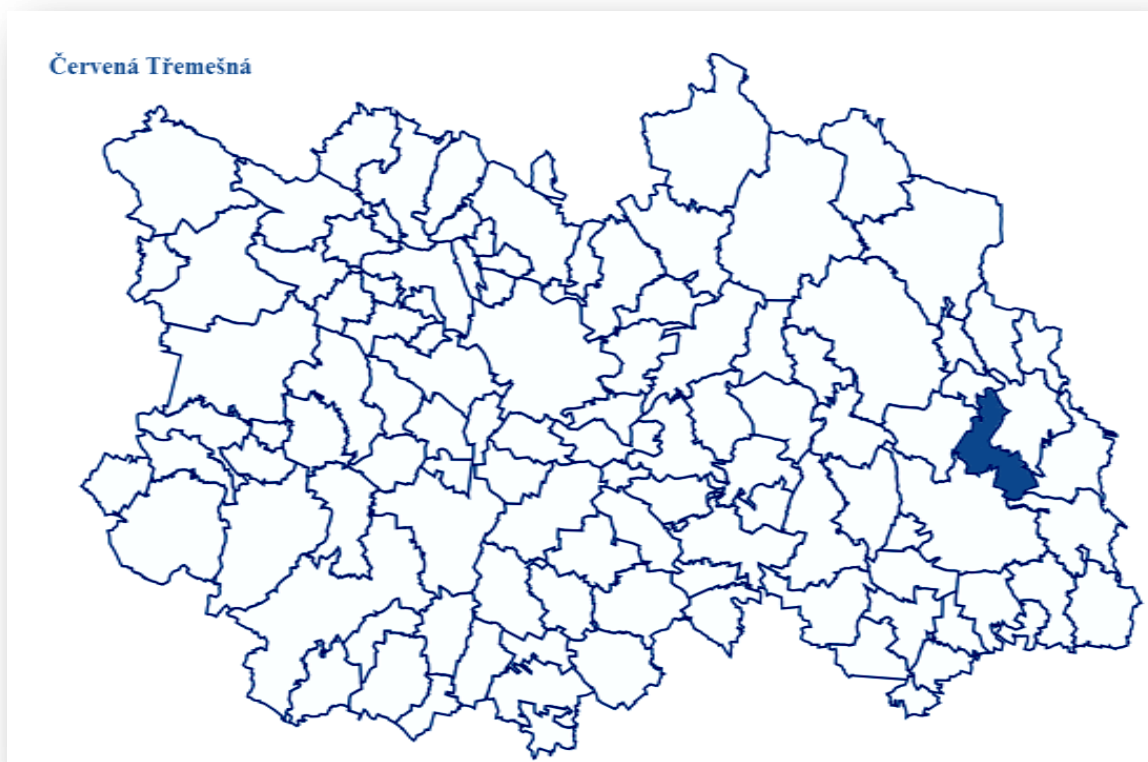
Obrázek 1 – Socha sv. Jana Nepomuckého

Obrázek 2 – Znak rodu Girtlerů z Kleebornu

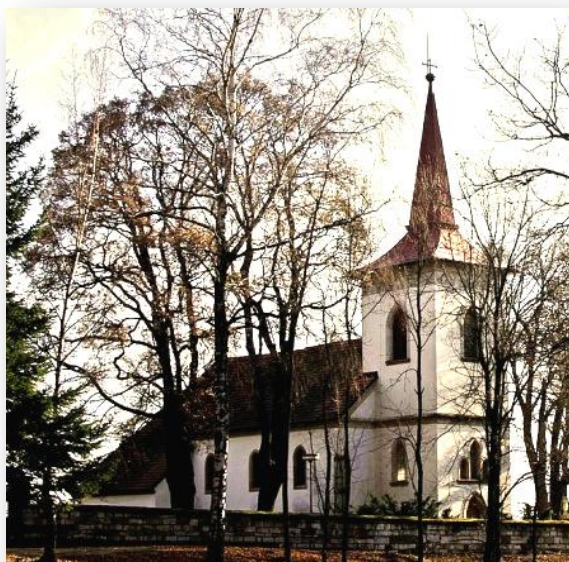
2. ČERVENÁ TŘEMEŠNÁ

Okres Jičín, modře: Červená Třemešná

Obrázek 3 – Kostel sv. Jakuba Většího

Obrázek 4 – Náhrobní deska s erby

Obrázek 5 – Znak rodu z Bergenthalu

Obrázek 6 – Znak rodu svobodného pána ze Simbschen – švagra Hynka Václava Falgeho (matka Marie Klára Falge von Bergenthal)

Obrázek 7 – Znak rodu Jindřicha Wolfganga z Albeku

3. DĚTENICE

Okres Jičín, modře: Dětenice

Obrázek 8 – Zámek Dětenice

Obrázek 9 – Znak rodu Othenia Lichnovského z Werdenberga

OSENICE

Obrázek 10 – Sýpka

Obrázek 11 – Alianční znaky rodů Karla Batthyaniho a manželky Marie Terezie Strattman

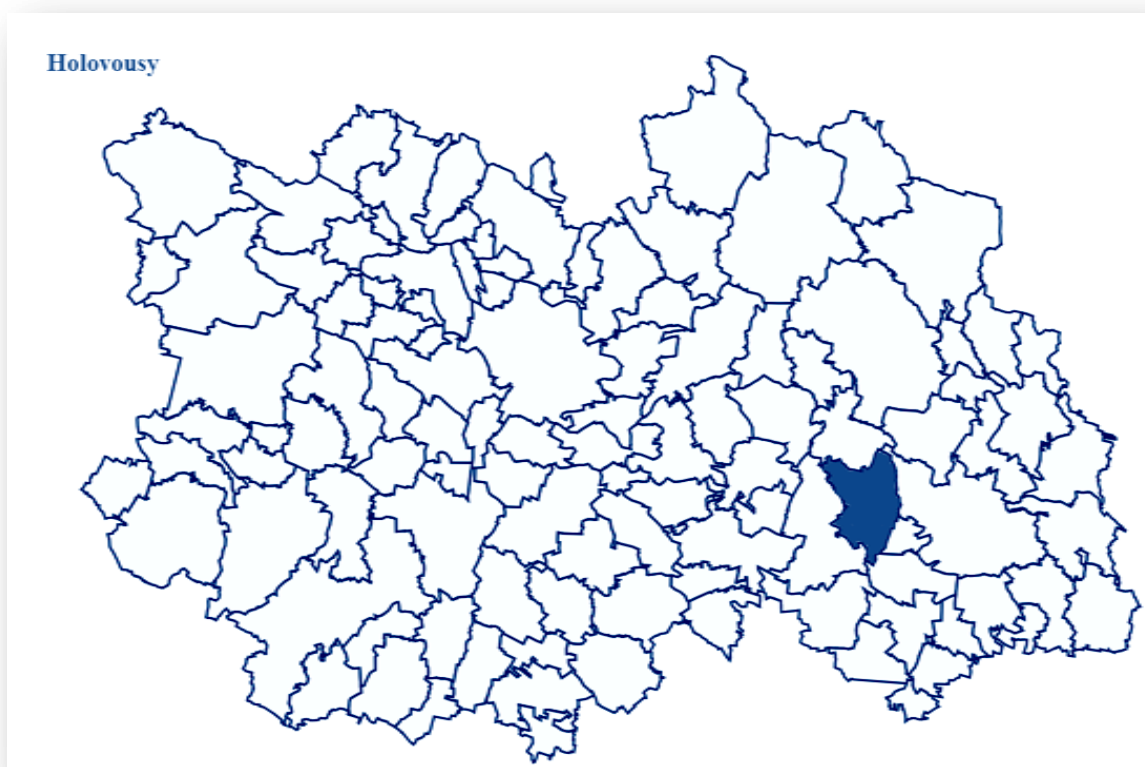
Obrázek 12 – Procesní oltář

Obrázek 13 – Znak rodu Oktaviána z Valdštejna

4. HOLOVOUSY

Okres Jičín, modře: Holovousy

Obrázek 14 – Zámek Holovousy

Obrázek 15 – Znak rodu Leveneurů z Grunvaldu

Obrázek 16 – Socha sv. Jana Nepomuckého

Obrázek 17 – Znak rodu Lamottů z Frintropu

CHODOVICE

Obrázek 18 – Kostel sv. Bartoloměje

Obrázek 19 – Vstup do kostela

Obrázek 20 – Alianční znaky rodů Jana Václava Lamotte z Frientropu a jeho manželky

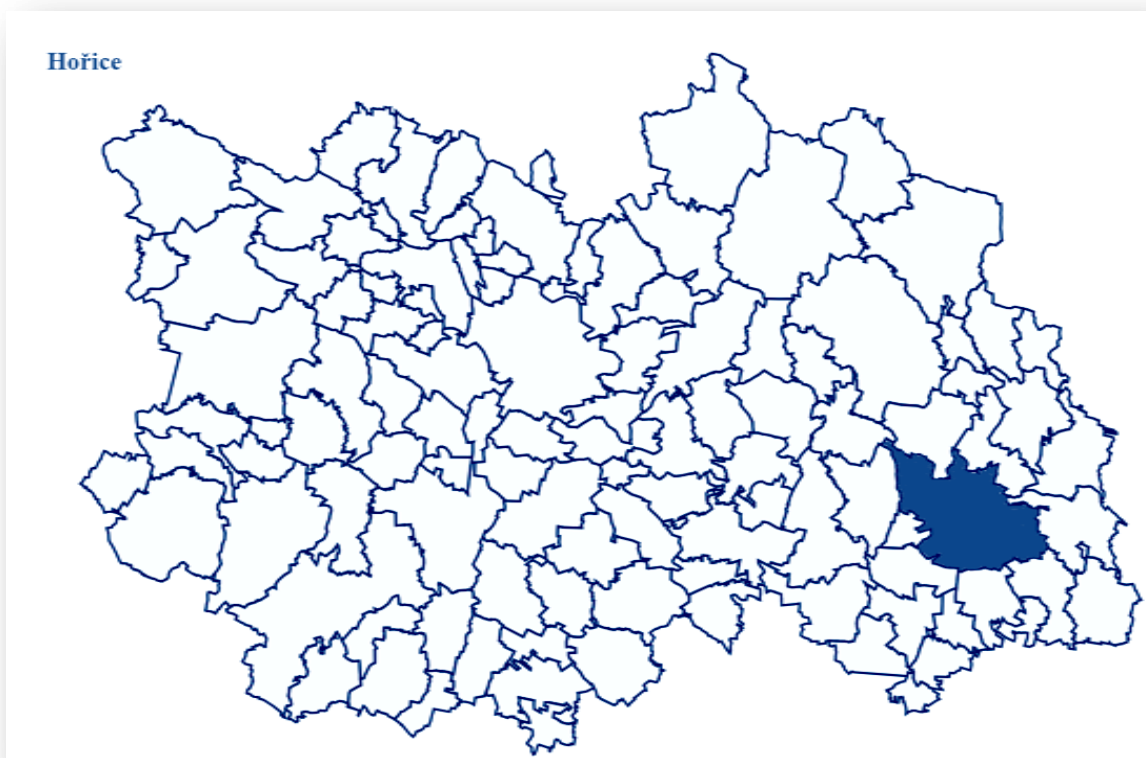
Obrázek 21 – Náhrobek Jana Karlíka z Nežetic s jeho rodovým znakem

Obrázek 22 – Náhrobek Karlíka z Nežetic s jeho rodovým znakem ve věnci

5. HOŘICE

Okres Jičín, modře: Hořice

Obrázek 23 – Zámek Hořice

Obrázek 24 – Znak rodu rodu Jakuba Strozziho

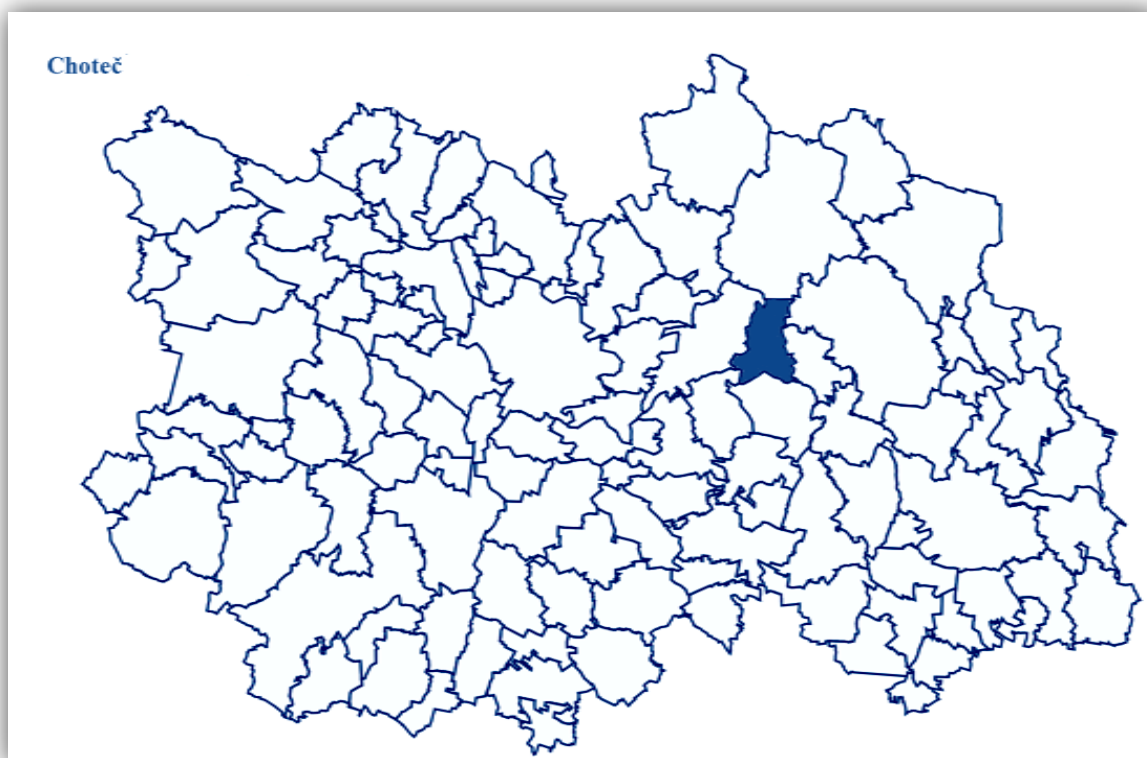
Obrázek 25 – Kostel Narození Panny Marie

Obrázek 26 – Znak rodu Jezberovských z Olivové Hory

6. CHOTEČ

Okres Jičín, modře: Choteč

Obrázek 27 – Kostel sv. Mikuláše

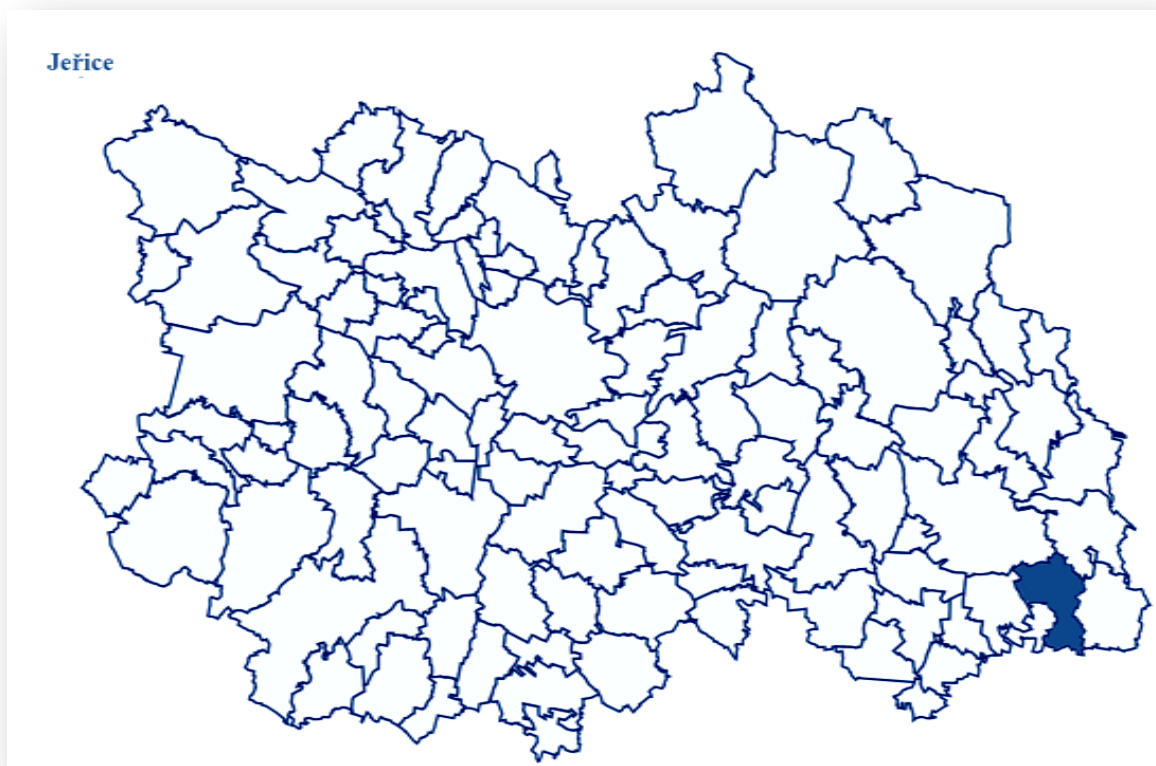
Obrázek 28 – Náhrobník Kateřiny Mateřovské z Chotče

Obrázek 29 – Náhrobník vladky z Miletínka

7. JEŘICE

Okres Jičín, modře: Jeřice

Obrázek 30 – Zámek Jeřice

Obrázek 31 – Alianční znaky rodů Marie Magdaleny a Jana Hillprandových

Obrázek 32 – Kostel sv. Máří Magdaleny

Obrázek 33 – Znak Paarů

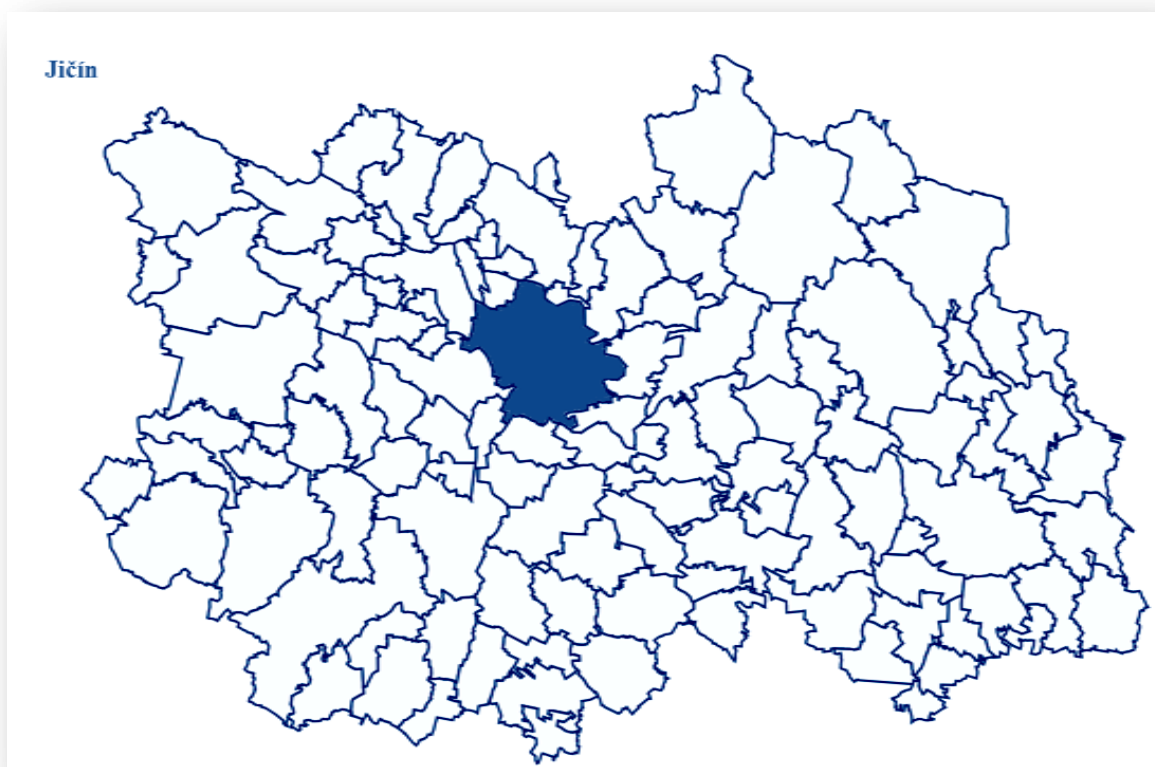

Obrázek 34 – Epitaf rytíře von Hilbranda Johana Ferdinandta Leopolda Genanda

8. JIČÍN

Okres Jičín, modře: Jičín

Obrázek 35 – Valdická brána

Obrázek 36 – Znak rodu Trčků z Lípy

Obrázek 37 – Měšťanský dům č.p. 2

Obrázek 38 – Alianční znaky Jeronýma Bukovského z Neudorfu a Marty Šponárové z Blinsdorfu

Obrázek 39 – Valdštejnský zámek

Obrázek 40 – Znak hrabat z Trauttmansdorfu

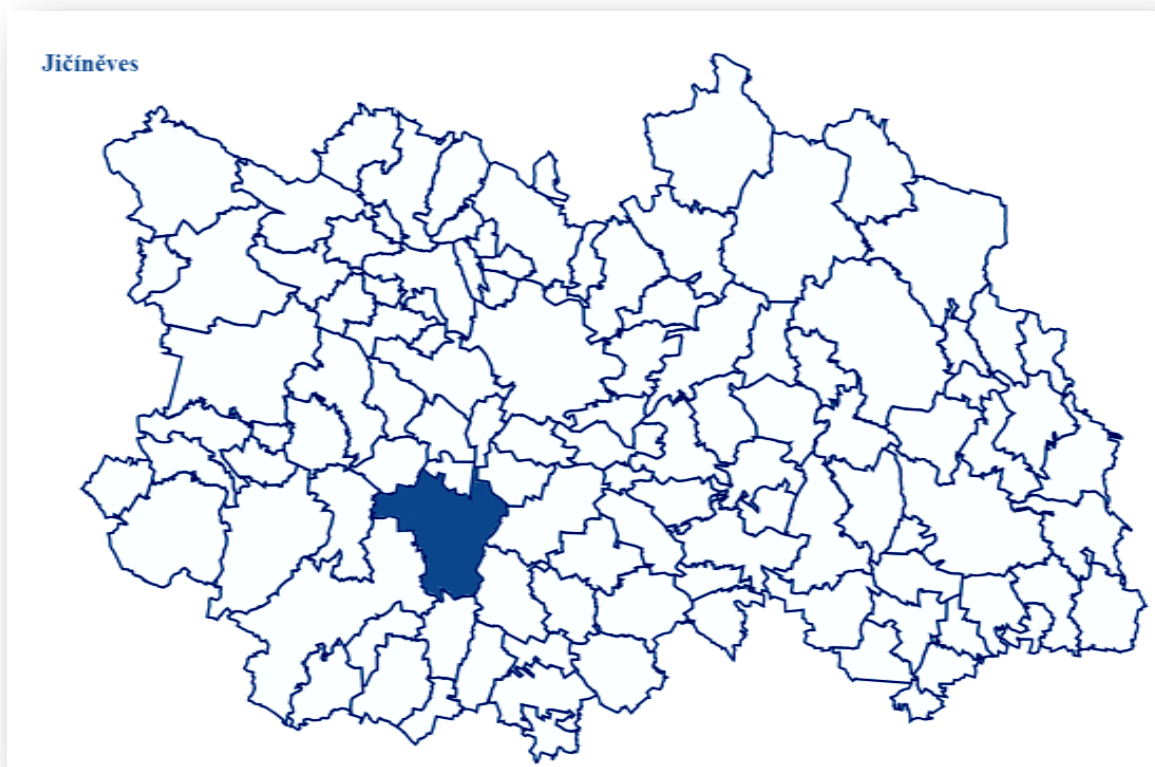

Obrázek 41 – Náhrobek Tobiáše Kloboučnicka se znakem rodu Tunchodských z Poběžovic

9. JIČÍNĚVES

Okres Jičín, modře: Jičíněves

Obrázek 42 – Zámek Jičíněves

Obrázek 43 – Znak hrabat Šliků

Obrázek 44 – Znak hrabat Krakovských z Kolovrat

10. KONECCHLUMÍ

Okres Jičín, modře: Konecchlumí

KAMENICE

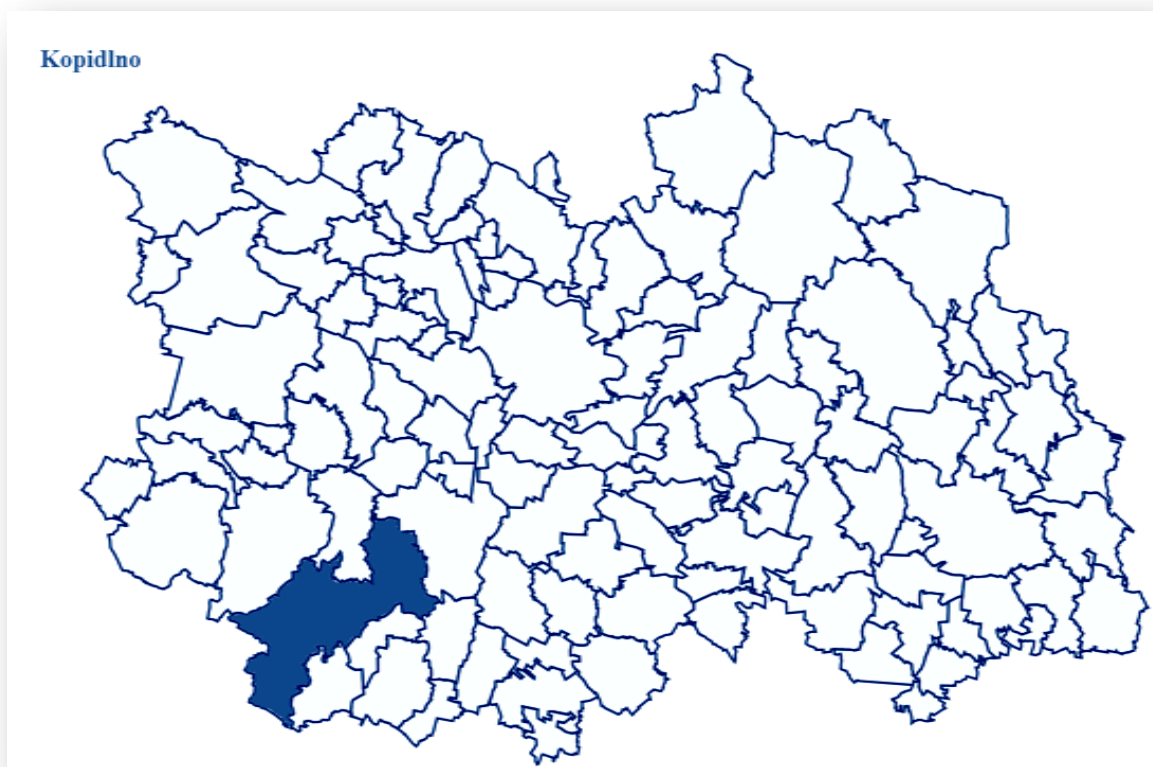
Obrázek 45 – zámek Kamenice

Obrázek 46 – Alianční znaky hrabat z Trautmannsdorfu a hrabat Altannů

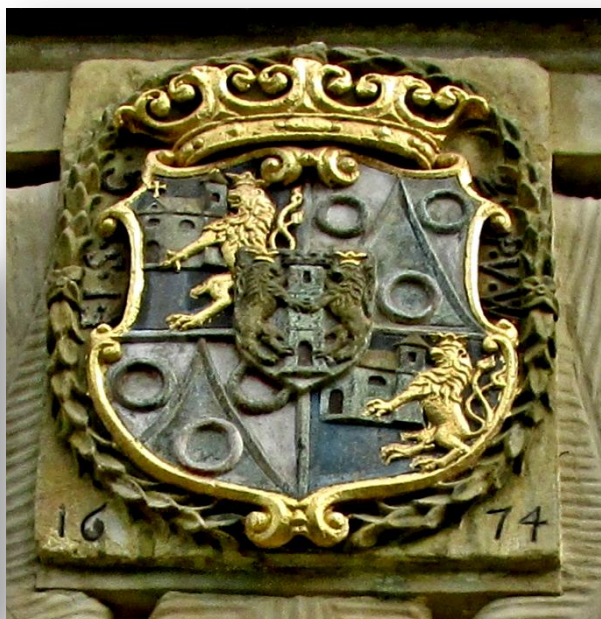
11.KOPIDLNO

Okres Jičín, modře: Kopidlno

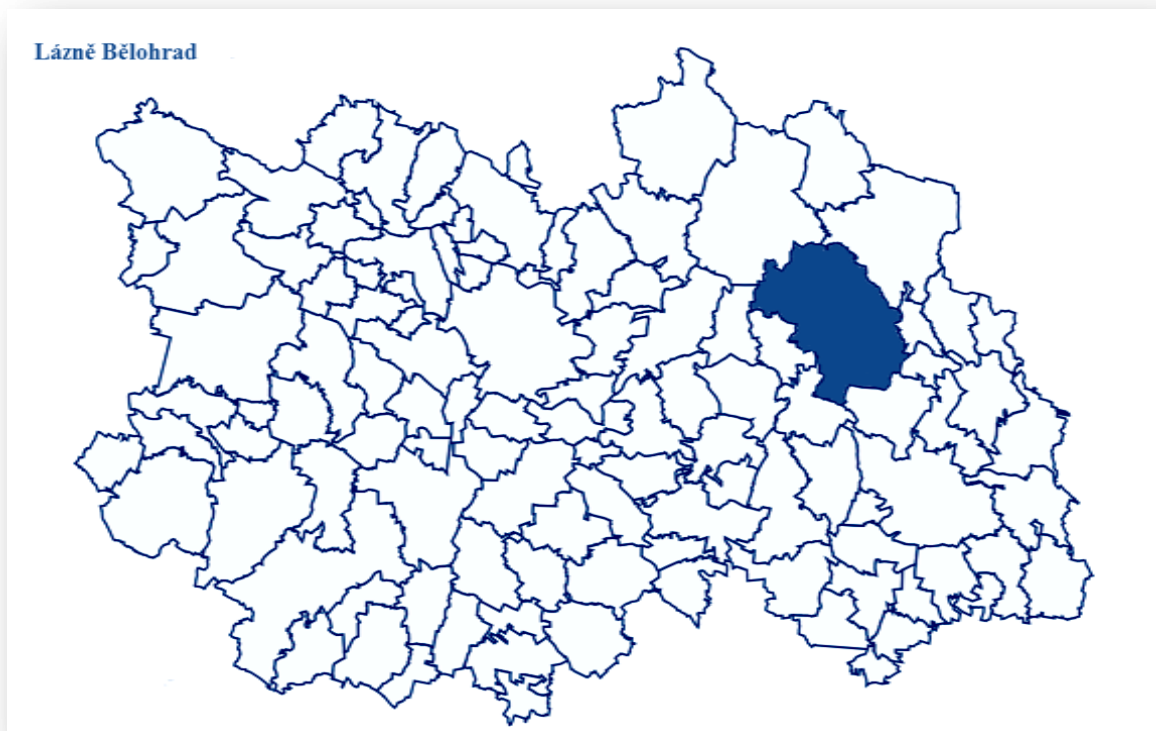
Obrázek 47 – Zámek Kopidlno

Obrázek 48 – Znak hrabat Šliků

12.LÁZNĚ BĚLOHRAD

Okres Jičín, modře: Lázně Bělohrad

Obrázek 49 – Zámek Lázně Bělohrad

Obrázek 50 – Znak hrabat Schaftgotschů

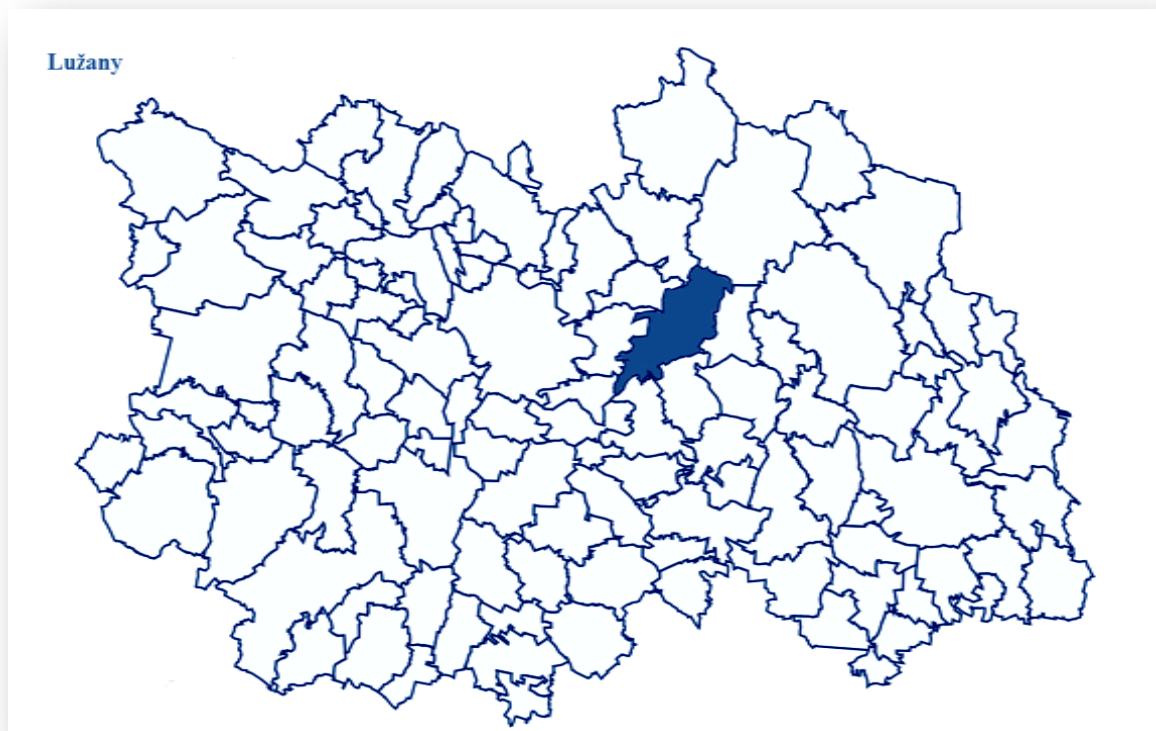
Obrázek 51 – Hospodářská budova v zahradě zámku Lázní Bělohrad

Obrázek 52 – Znak hrabat Schaftgotschů

13.LUŽANY

Okres Jičín, modře: Lužany

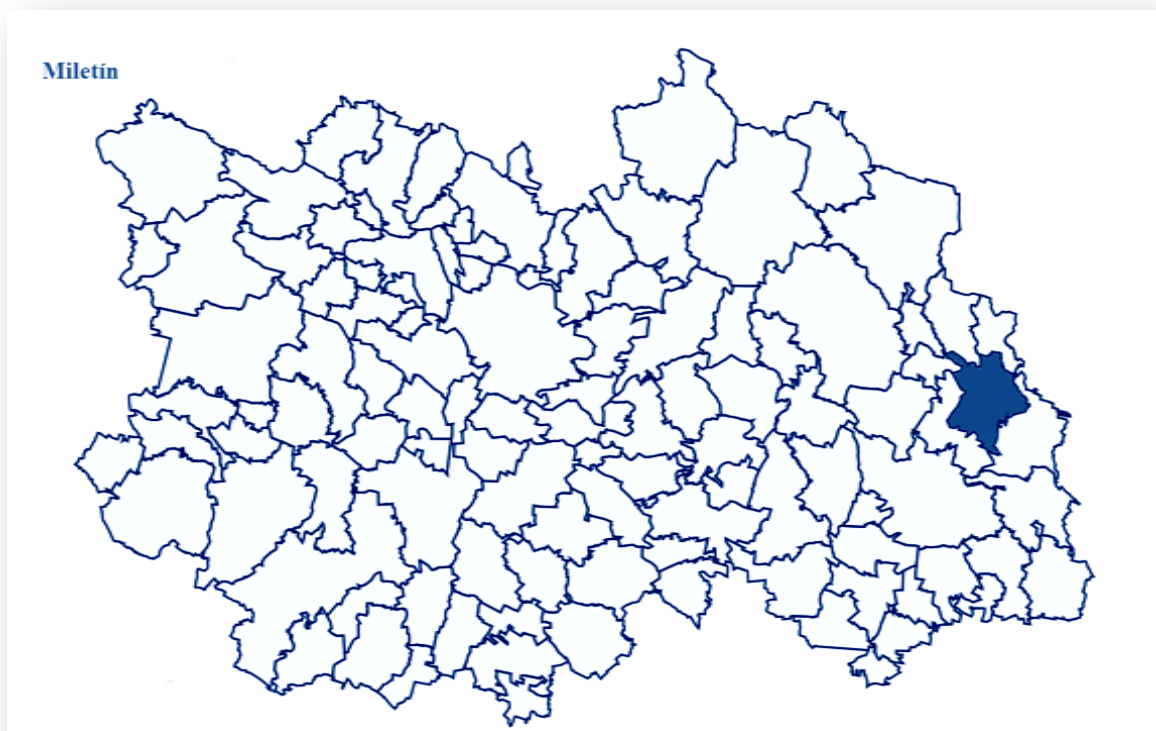
Obrázek 53 – Hospodářská budova

Obrázek 54 – Znak rodu Kinských

14.MILETÍN

Okres Jičín, modře: Miletín

Obrázek 55 – Zvonice

Obrázek 56 – Soubor erbů – rodu Valdštejnů, Bohdaneckých z Hodkova, Radeckých z Radče a Zárubů z Hustířan

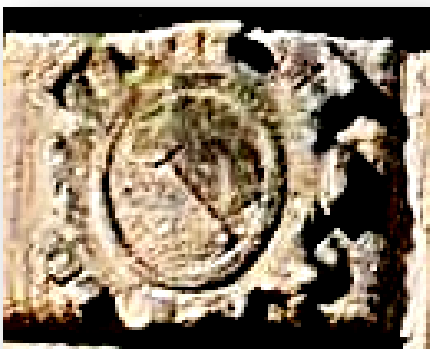

Obrázek 57 – Alianční znaky rodů Bartoměje z Valdštejna a jeho manželky Magdaleny roz. Bohdanecké z Hodkova

Obrázek 58 – Znak rodu Radeckých z Radče

Obrázek 59 – Znak rodu Zárubů z Hustířan

Obrázek 60 – Upravený erb Josefa Falge na soše sv Gottharda

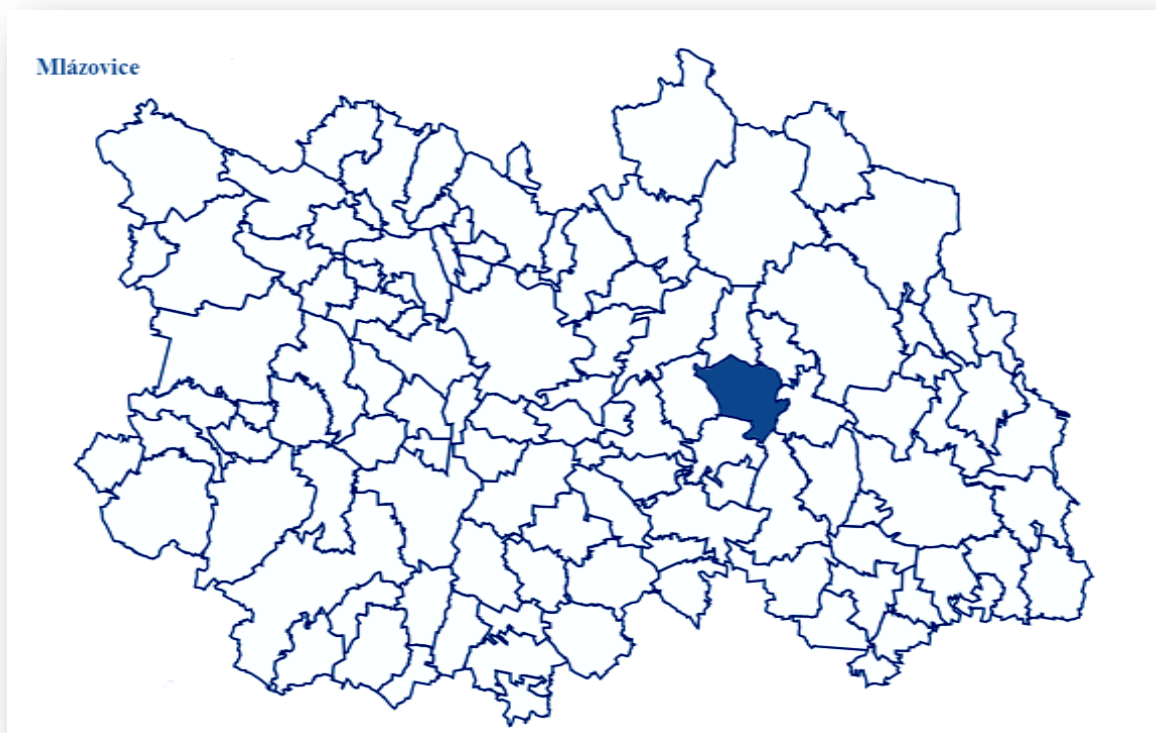
Obrázek 61 – Upravený erb Josefa Falge na soše sv. Notburgy

Obrázek 62 – Upravený erb Josefa Falge na soše sv. Floriána

15.MLÁZOVICE

Okres Jičín, modře: Mlázovice

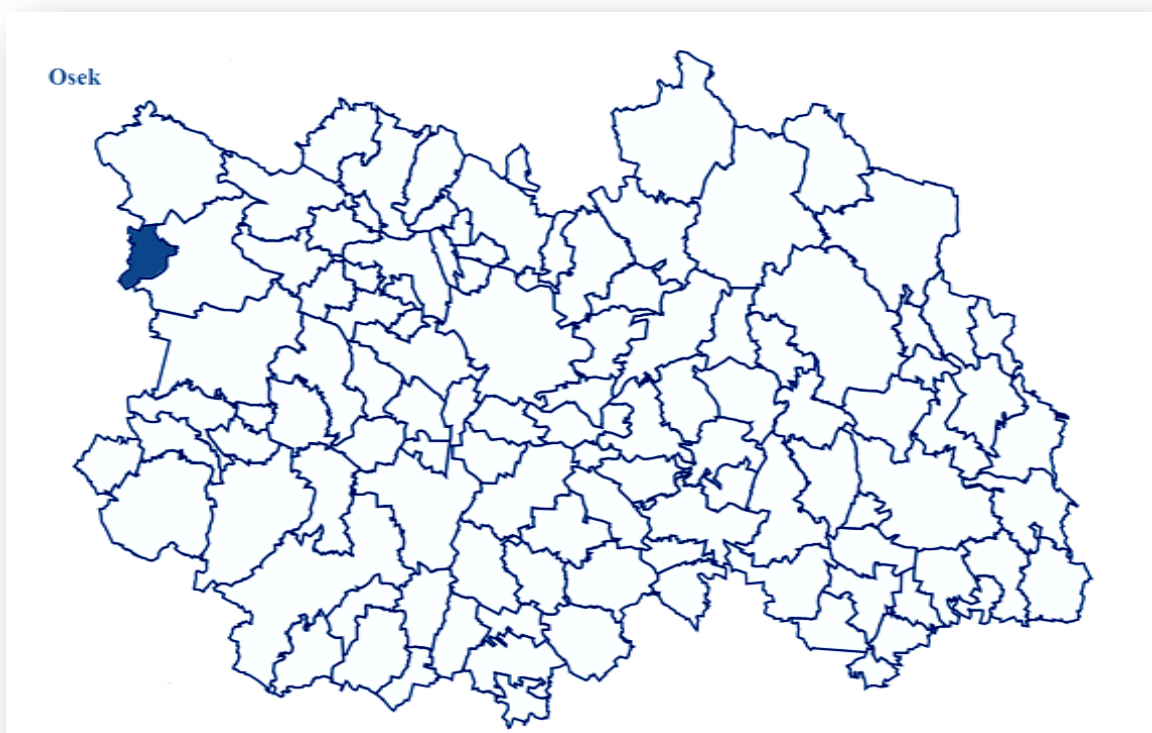
Obrázek 63 – Socha sv. Jana Nepomuckého

Obrázek 64 – Znak Mateřovských z Mateřova

16.OSEK

Okres Jičín, modře: Osek

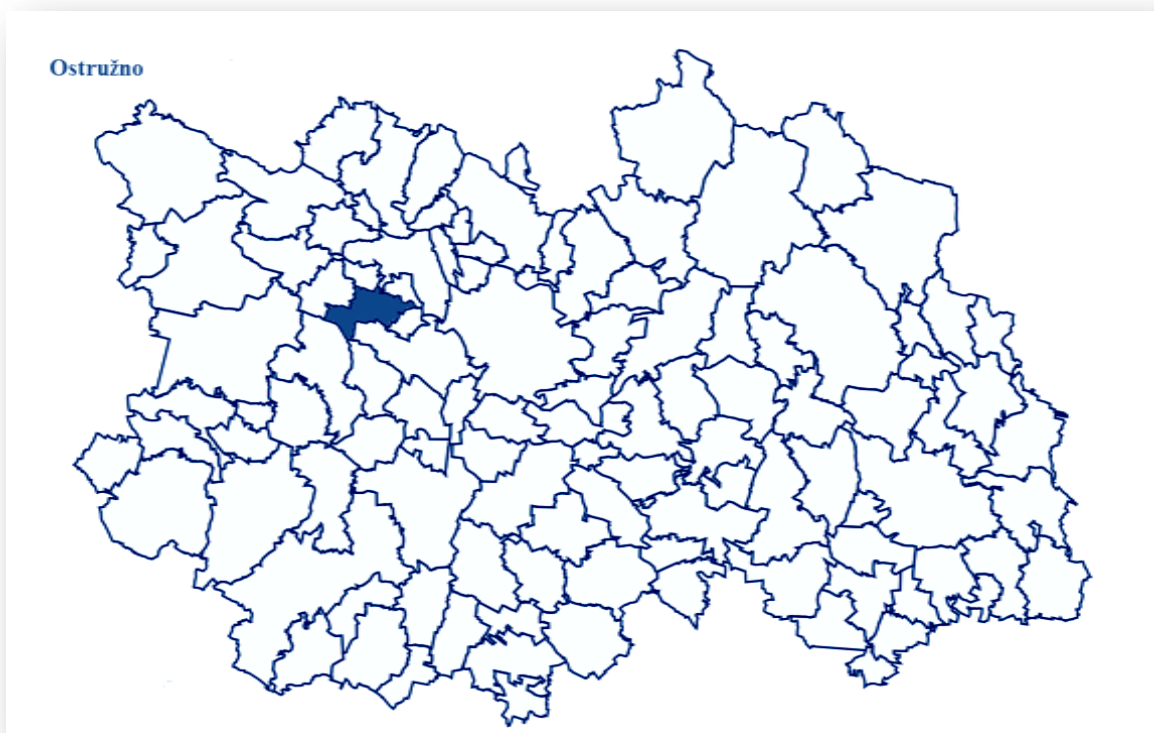
Obrázek 65 – Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Obrázek 66 – Znak rodu Černínů z Chudenic

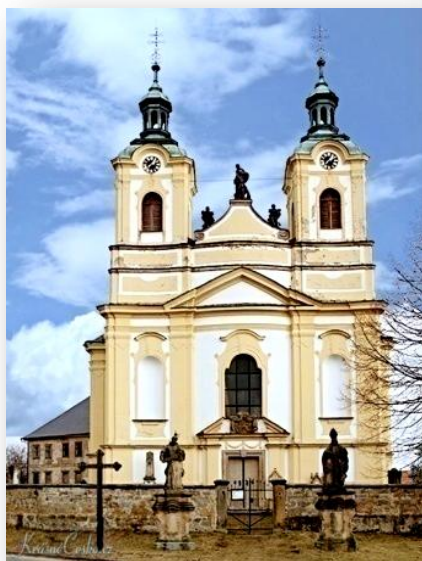
17.OSTRUŽNO

Okres Jičín, modře: Ostružno

Obrázek 67 – Kostel Povýšení sv. Kříže

Obrázek 68 – Alianční znaky Ungnadů z Weissenwolfu a ze Suneku

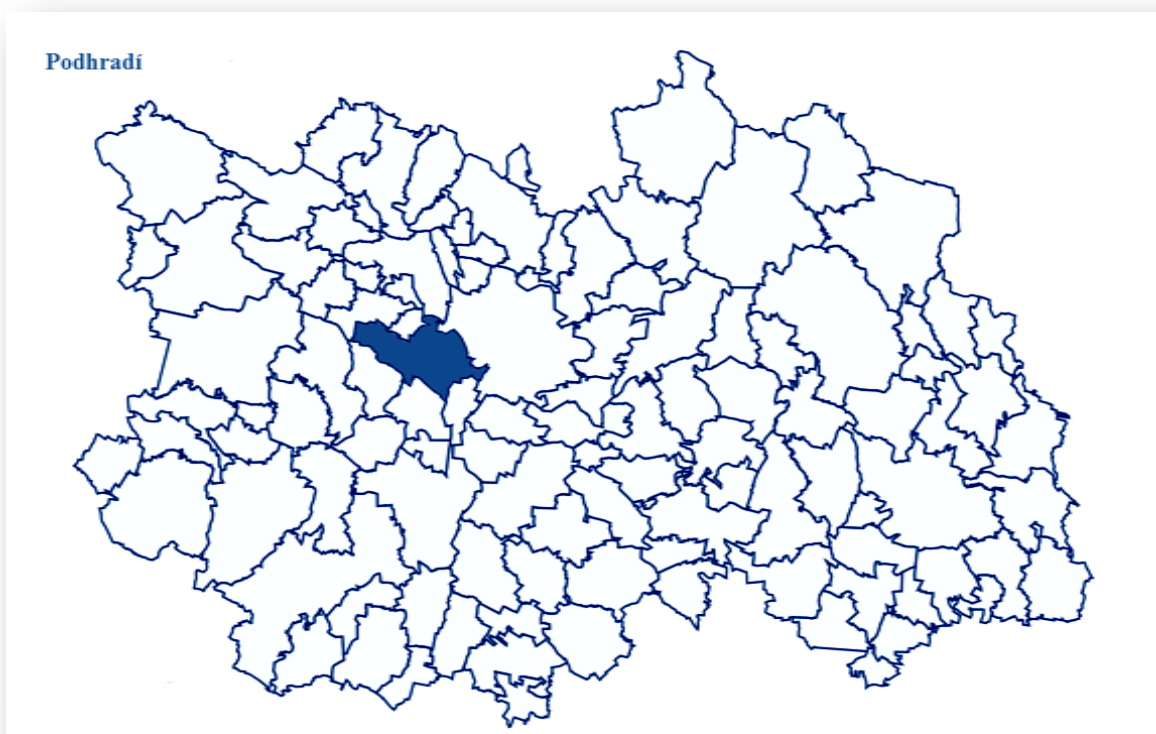
Obrázek 69 – Fara

Obrázek 70 – Alianční znaky hrabat Šliků a Krakovských z Kolovrat

18. PODHRADÍ

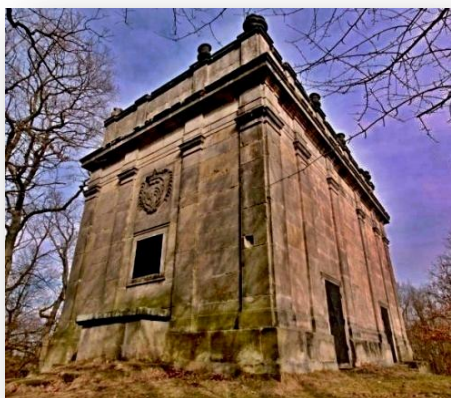
Okres Jičín, modře: Podhradí

HLÁSNÁ LHOTA

Obrázek 71 – Loreta

Obrázek 72 – Alianční znaky hrabat Šliků a Kinských

VOKŠICE

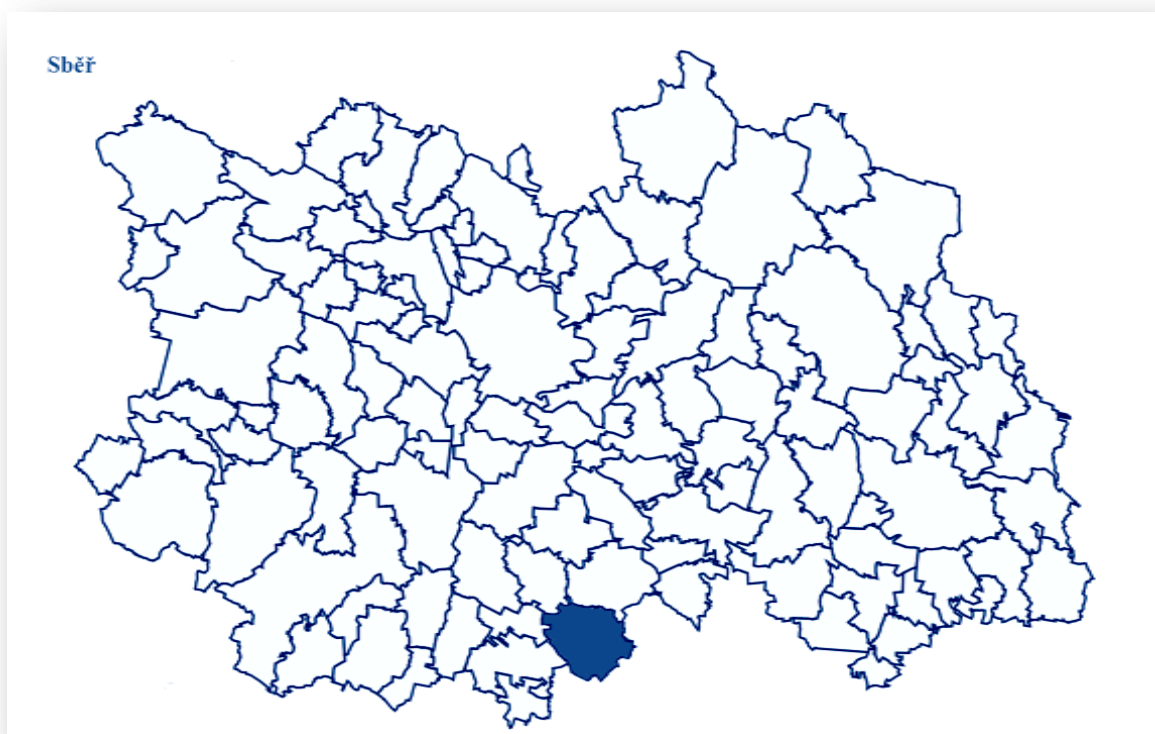
Obrázek 73 – Zámek Vokšice

Obrázek 74 – Alianční znaky hraběte Jindřicha Šlika a jeho ženy Markéty Thun-Castelfondo

19.SBĚŘ

Okres Jičín, modře: Sběř

VELEŠICE

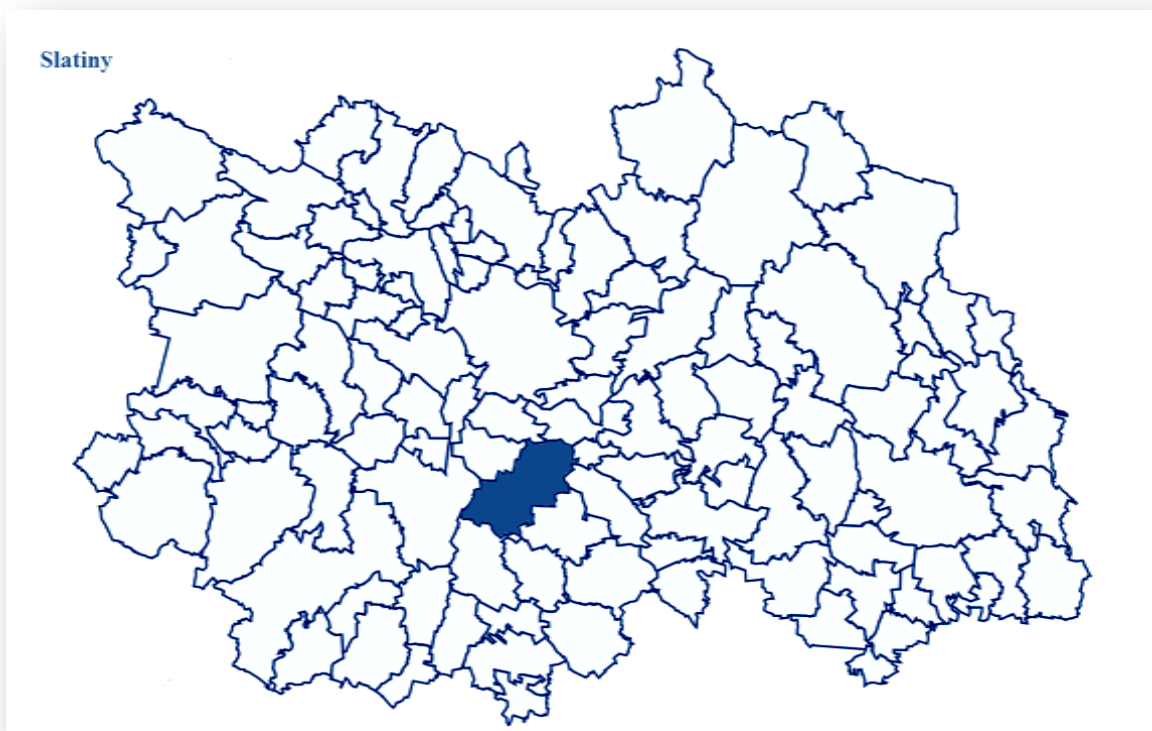
Obrázek 75 – Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Obrázek 76 – Znak Dohalských z Dohalic a Mladotů ze Solopysk

20.SLATINY

Okres Jičín, modře: Slatiny

Obrázek 77 – Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Obrázek 78 – Alianční znaky hrabat Šliků a Kolovrat-Krakovských

Obrázek 79 – Socha sv. Jana Nepomuckého s aliančními znaky hrabat Šliků a Kolovrat-Krakovských

[Jelikož je socha momentálně restaurována, nepodařilo se získat detailnější fotografii krom této, za kterou jsem vděčna obyvatelům obce Slatiny.]

MILÍČEVES

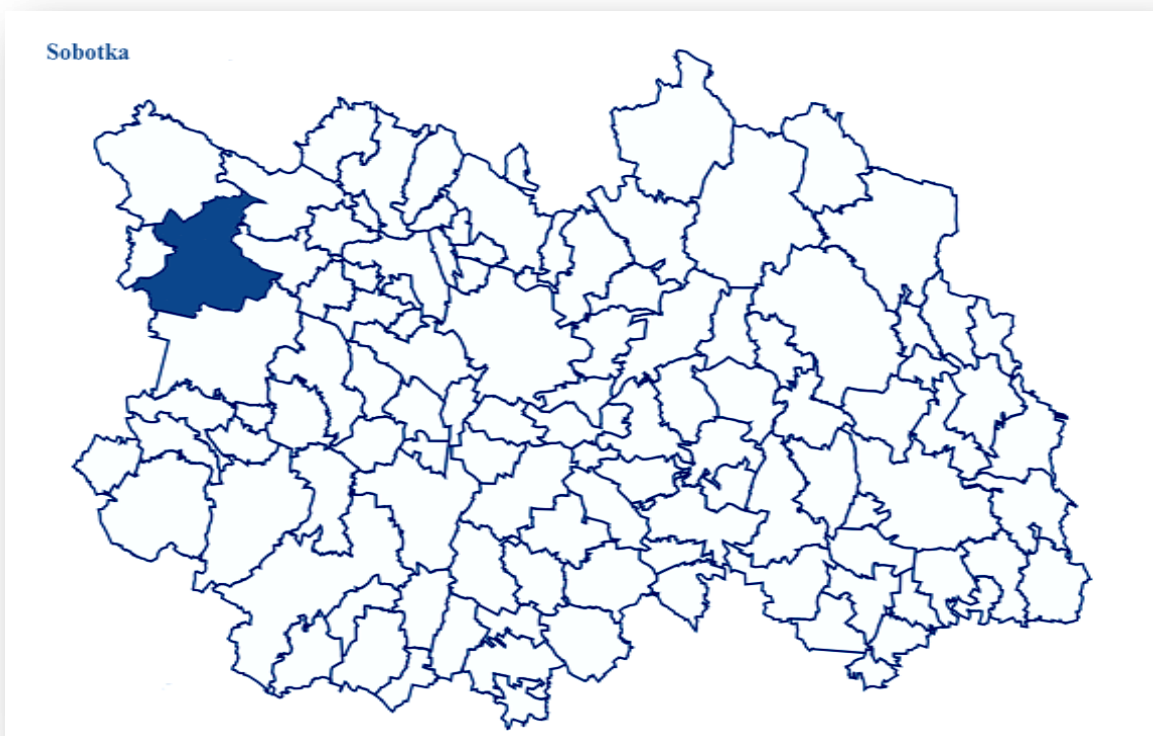
Obrázek 80 – Zámek Milíčeves

Obrázek 81 – Alianční znaky rodů hrabat Althannů a Nostitz-Rienecků na zámku v Milíčevesi

21.SOBOTKA

Okres Jičín, modře: Sobotka

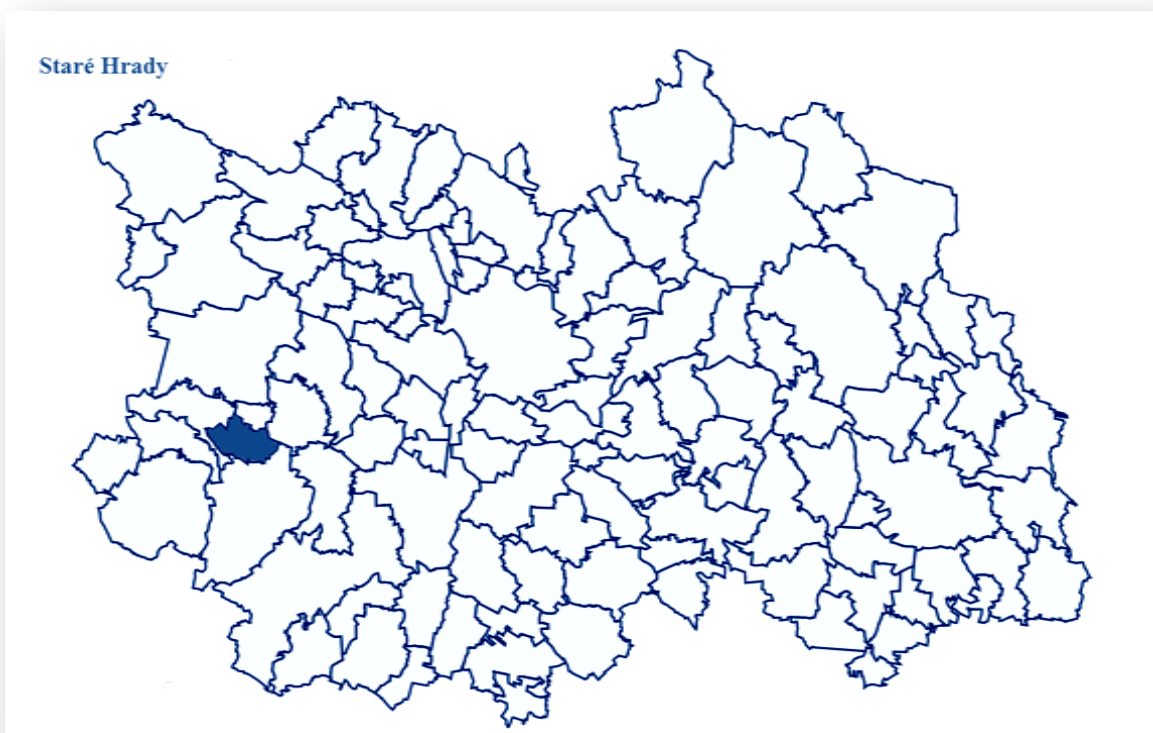
Obrázek 82 – Kostel sv. Máří Magdaleny

Obrázek 83 – Znaky rodů Hasištejnských z Lobkovic a erb pánů z Hradce

22.STARÉ HRADY

Okres Jičín, modře: Staré Hrady

Obrázek 84 – Vstup do dvora Zámku Staré Hrady

Obrázek 85 – Znak rodu Pruskovských Z Pruskova

Obrázek 86 – Vstup do zámku Staré Hrady

Obrázek 87 – Znak hrabat Šliků

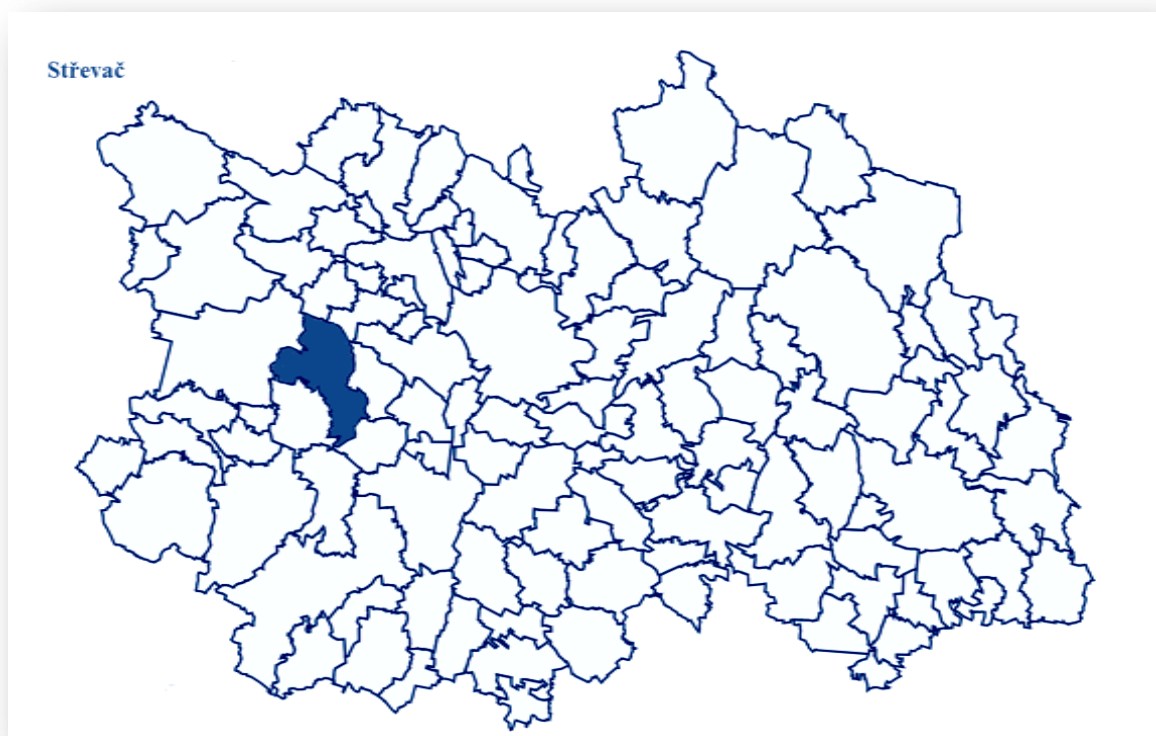
Obrázek 88 – Náhrobník Jiříka Pruskovského Z Pruskova

Obrázek 89 – Náhrobník Uršuly z Lobkovic

23.STŘEVAČ

Okres Jičín, modře: Střevač

Obrázek 90 – Sýpka

Obrázek 91 – Znak hrabat Šliků

Obrázek 92 – Znak hrabat Kinských

NADSLAV

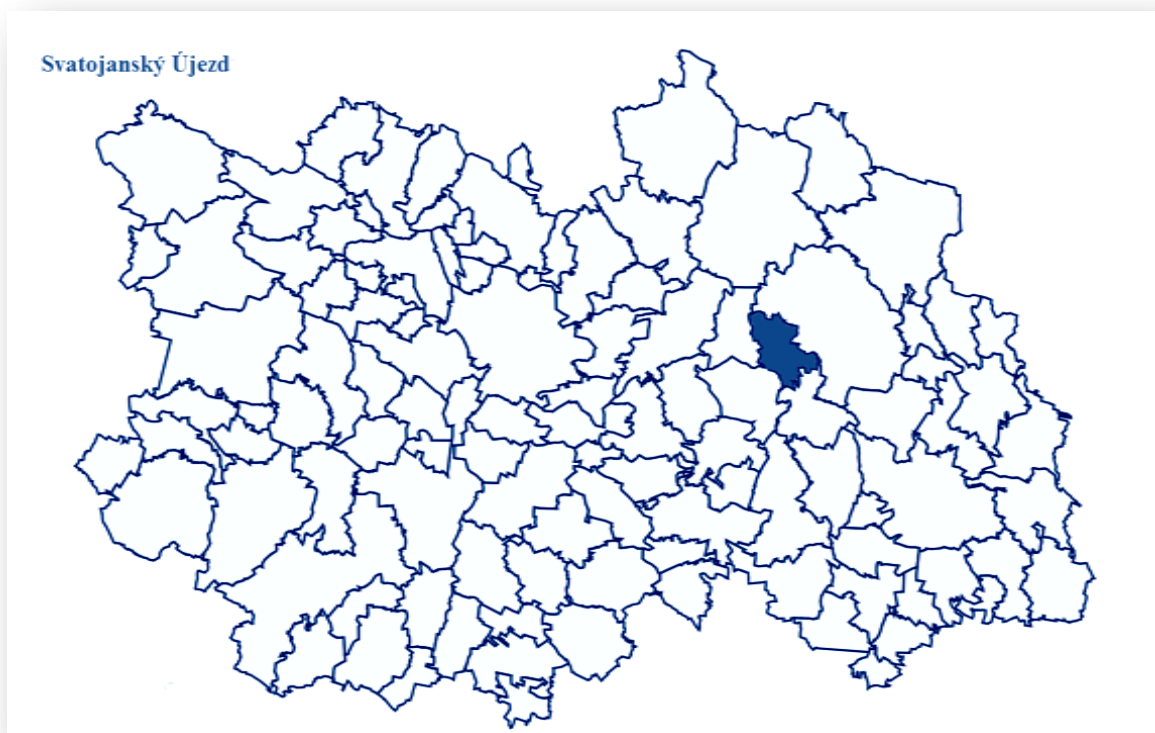
Obrázek 93 – Kostel sv. Prokopa

Obrázek 94 – Náhrobník Petra Stránika z Kopydlna

24.SVATOJANSKÝ ÚJEZD

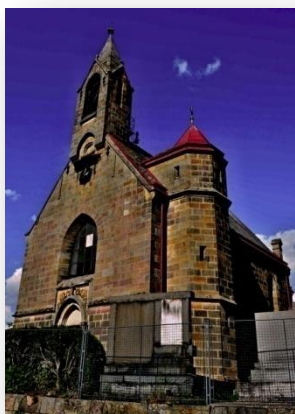
Okres Jičín, modře: Svatojanský Újezd

Obrázek 95 – Kostel sv. Jana Křtitele

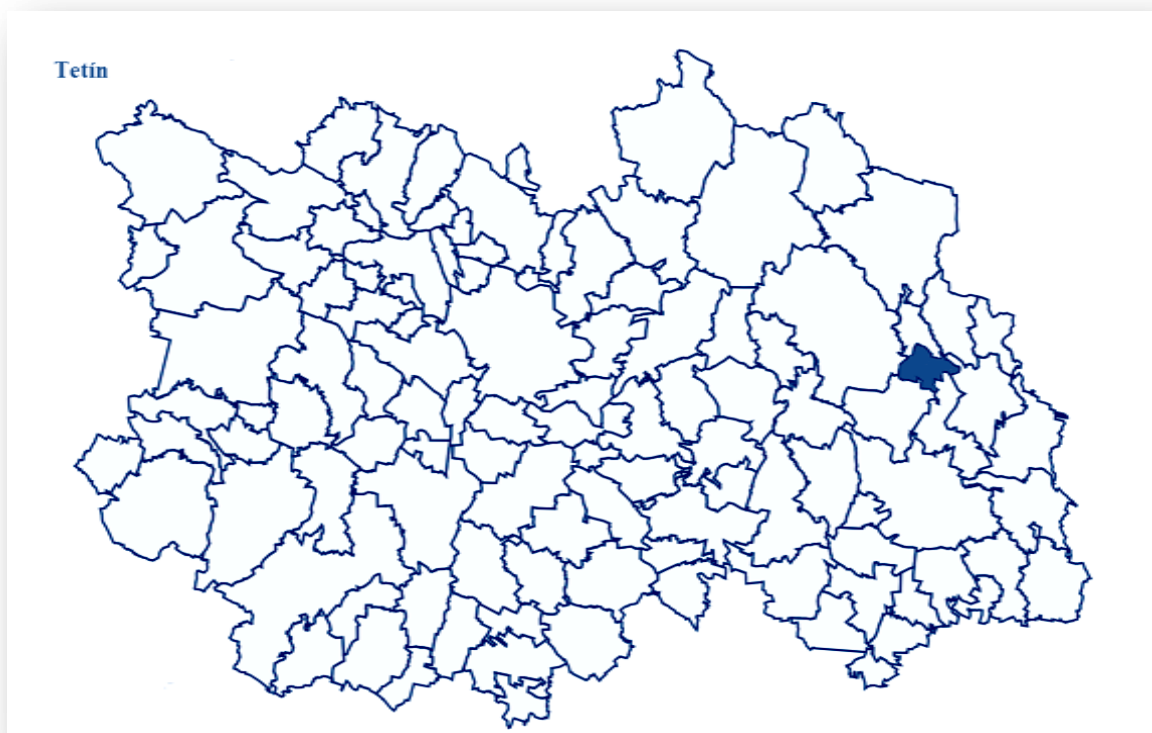
Obrázek 96 – Znak biskupa Josefa Jana Haise

Obrázek 97 – Alianční znaky rodů z Assenburgu a Kleistů

25. TETÍN

Okres Jičín, modře: Tetín

Obrázek 98 – Socha sv. Venencia

Obrázek 99 – Socha sv. Donáta

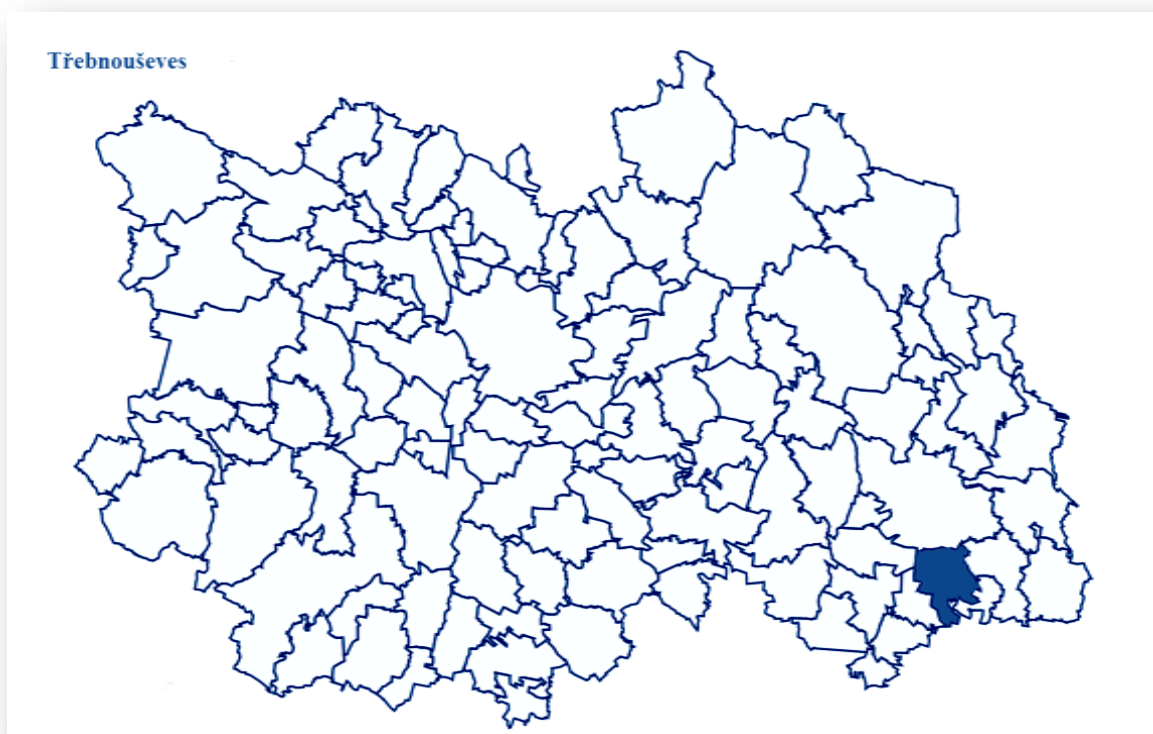
Obrázek 100 – Upravený znak

Obrázek 101 – Upravený znak Josefa Falge

26. TŘEBNOUŠEVES

Okres Jičín, červeně: Třebnouševes

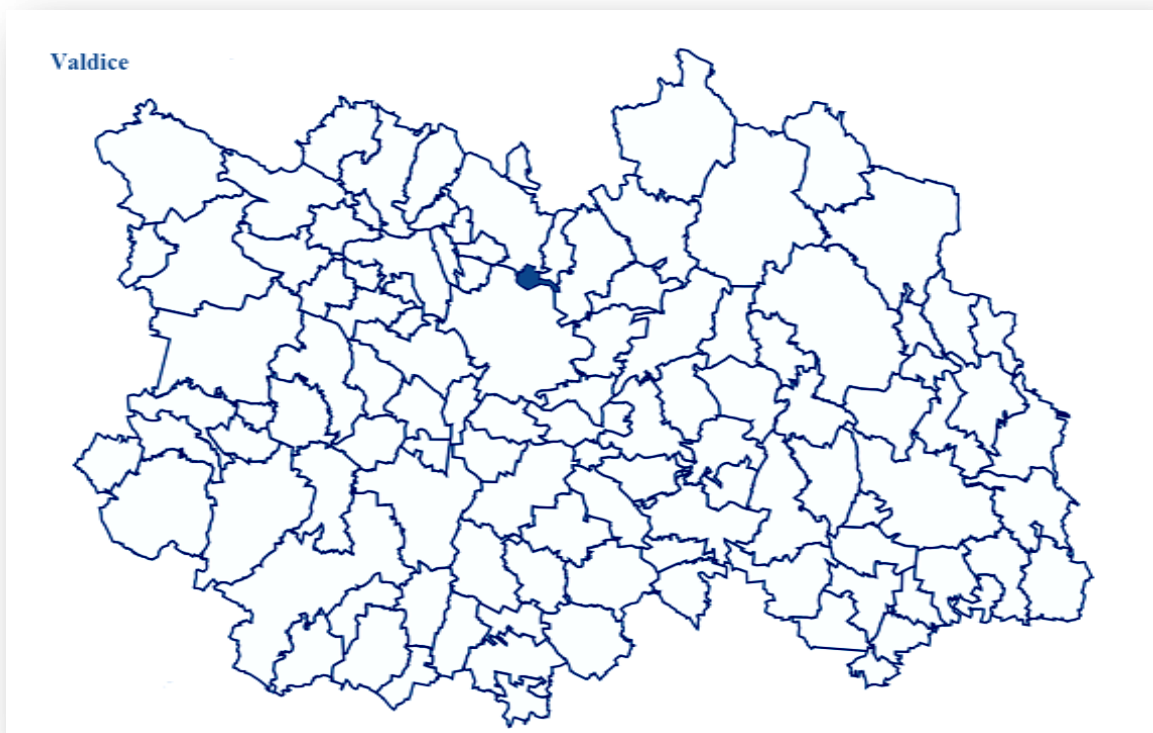
Obrázek 102 – Socha sv. Vavřince

Obrázek 103 – Alianční znaky rodů Sosnovců z Vlkánova a Králů z Dobré vody

27. VALDICE

Okres Jičín, červeně: Valdice

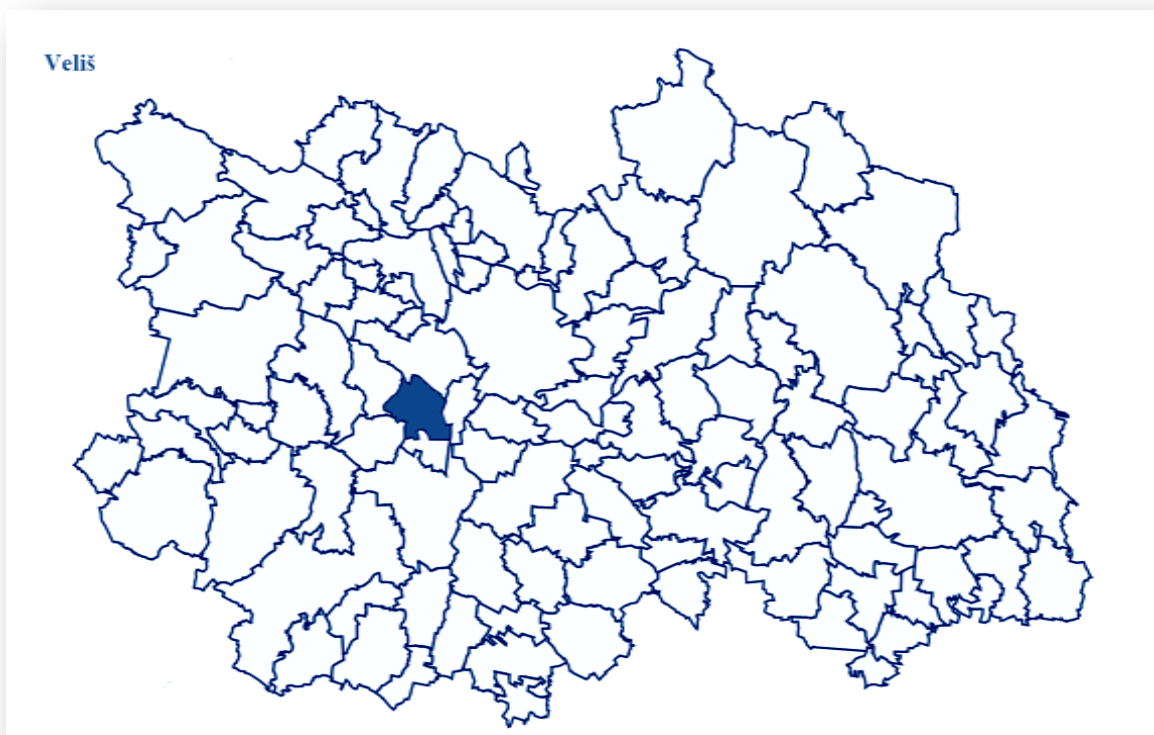
Obrázek 104 – Kartouzy

Obrázek 105 – Císařský znak Ferdinanda II.

28.VELIŠ

Okres Jičín, modře: Veliš

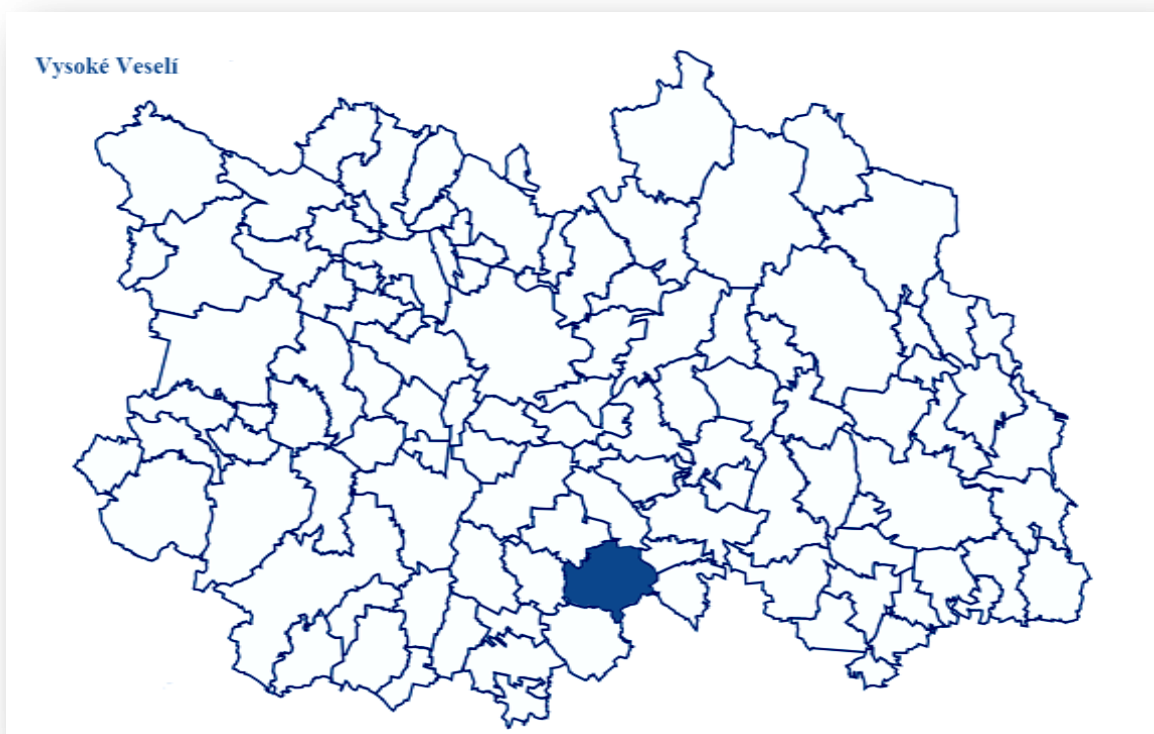
Obrázek 106 – Kostel sv. Václava

Obrázek 107 – Alianční znaky rodů hrabat Šliků a Krakovských z Kolovrat

29.VYSOKÉ VESELÍ

Okres Jičín, modře: Vysoké Veselí

Obrázek 108 – Zámek Vysoké Veselí

Obrázek 109 – Alianční znaky rodů Paarů a hrabat Šternberků

Obrázek 110 – Alianční znaky rodů Jana Bořka Dohalského a Barbory ze Solopysk

Tabulka 1 – Přehled obcí, památek a znaků v okrese Jičín

	OBEC	KULTURNÍ PAMÁTKA	ROD	
1	BAČALKY	-	-	
2	BAŠNICE	-	-	
3	BĚCHARY	Kostel sv. Vojtěcha		
4	BÍLSKO U HOŘIC	-	-	
5	BOHÁŇKA	-	-	
6	BOREK	-	-	
7	BRADA – RYBNÍČEK	Kostel sv. Bartoloměje Hrad Brada Barokní dům (na vinici) Kaple sv. Isidora	- - - -	
8	BŘEZINA	Hřbitovní kaple Sousoší - 1766	- -	
9	BŘÍŠTANY	-	-	
10	BUDČEVES	-	-	
11	BUKVICE	Kaple sv. Jana Nepomuckého	-	
12	BUTOVES	-	-	
13	BYSTRICE	Kostel nanebevzetí panny Marie	-	
14	CEREKVICE NAD BYSTRICÍ	Zámek Kostel Zvěstování P. Marie	Girlerové z Kleebornu	1
15	ČERVENÁ TŘEMEŠNÁ	Kostel sv. Jakuba Většího	Z Bergenthalu Z Bergenthalu Z Albeku	2 3 4
16	ČEŠOV	-	-	
17	DĚTENICE	Zámek OSENICE-Kostel nanebevzetí P. Marie OSENICE-Sýpka -Procesní oltář	Lichnovští z Voštic - - Batthyani Strasmann Valdštejnové	5 6 7
18	DÍLCE	-	-	
19	DOBŘÁ VODA U HOŘIC	-	-	
20	DOLNÍ LOCHOV	-	-	
21	DŘEVĚNICE	Kaple sv. Jana Nepomuckého		
22	HOLÍN	Statek č.p. 11		
23	HOLOVOUSY	Zámek Socha sv. J.N. Kaple sv. Antonína CHODOVICE – Kostel sv. Bartoloměje	Leveneur z Grunvaldu Lamotte z Frintroppu - Lamotte z Frintroppu Karlíkové z Nežetic Karlíkové z Nežetic	8 9 10 11 12
24	HOŘICE	Kostel nanebevzetí P. Marie Hřbitovní kostel sv. Gotharta Buštěhrad Zámek	Jezberovští z Olivové Hory - - Strozzi	13 14
25	CHOLENICE	Kaple sv. Marka	-	
26	CHOMUTICE	Kostel. Sv. Dionysia OBORA - Zámek	-	
27	CHOTEČ	Kostel sv. Mikuláše	Kulové z Chotče Z Miletínka	15 16
28	CHYJICE	Kostel sv. Šimona a Judy	-	
29	JEŘICE	Kostel sv. Máří Magdaleny	Paust z Libštátu,	17

		Zámek	Hilprandt Paar Paust z Libštátu Hilprandt	18 19
30	JIČÍN	Valdická brána Kostel sv. Jakuba většího Kostel sv. Ignáce Valdštejnský zámek Zámecký park Dům č.p. 2 MORAČICE – Jesuitský dvůr POPOVICE-Kostel Narození P.Marie ROBOUSY – Kostel Nalezení sv. Kříže	Těkové z Lípy - - Traumansdorfové Tobiáš Kloboučník Jeroným Bukovský - - - -	20 21 22 23
31	JIČÍNĚVES	Zámek Kaple sv. Antonína DOLANY – Kaple sv. Matouše	Šlikové Krakovští z Kolovrat - -	24 25
32	JINOLICE	Mlýn č.p.37 Domy 8,12,13,14,15	-	
33	KACÁKOVA LHOTA	-	-	
34	KBELNICE	Valdštejnská loggie	-	
35	KNĚŽNICE	-	-	
36	KONECCHLUMÍ	Kostel sv. Petra a Pavla KAMENICE - Zámek	- Traumansdorfové Althann	26
37	KOPIDLNO	Kostel sv. Jakuba většího Zámek DRAHORAZ-Kostel sv. Petra a Pavla	- Šlikové -	27
38	KOSTELEČ	Kostel nanebevzetí P. Marie		
39	KOVAČ	-	-	
40	KOZOJEDY	-	-	
41	KYJE	-	-	
42	LÁZNĚ BĚLOHRAD	Kostel všech svatých Zámek	- Schaftgotsch Schaftgotsch	28 29
43	LIBÁŇ	Kostel sv. Ducha Radnice Hrad	- - -	
44	LIBOŠOVICE	-	-	
45	LIBUŇ	-	-	
46	LÍSKOVICE	Kostel sv. Mikuláše	-	
47	LUKAVEC U HOŘIC	-	-	
48	LUŽANY	Kostel sv. Máří Magdaleny Kaple P. Marie Hospodářská budova	- - Kinský	30
49	MARKVARTICE	HŘMELÍN – Dům č.p. 10,12 MRKVOJEDY-Domy č.p. 1,3,9,12	- - -	
50	MILETÍN	Kostel Zvěstování P.Marie Zámek	- -	

		TROTINKA – Kaple sv. Jana Nepomuckého Zvonice	- - Valdštejnové Bohdanečtí z Hodkova Radečtí z Radče Zárubové z Hustířan	31 32 33
		Socha sv. Gotharda Socha sv. Notburgy Socha sv. Floriana	Josef Falge Josef Falge Josef Falge	34 35 36
51	MILOVICE U HOŘIC	Kostel sv. Petra a Pavla	-	
52	MLADĚJOV	Kostel sv. Jiljí Zámek	-	
53	MLÁZOVICE	Kostel N. Trojice	Mateřovští z Mateřova	37
54	NEMYČEVES	Kostel sv. Petra a Pavla	-	
55	NEVRATICE	-	-	
56	NOVÁ PAKA	Kostel sv. Mikuláše Kostel nanebevzetí P.Marie Hřbitovní kaple Řeckokatolický kostel Radnice KUMBURSKÝ ÚJEZD-Kaple p. Marie CHLOUMEK-Hřbitovní kostel sv. Václava PUSTÁ PROSEČ- Kostel sv. Jiří Štikov – Kaple N. trojice	- - - - - - - - - - -	
57	OHAŘICE	-	-	
58	OHAVEČ	-	-	
59	OSEK	Kostel nanebevzetí Panny Marie	Černínové z Chudenic	38
60	OSTROMĚŘ	Kostel nejsvětější trojice	-	
61	OSTRUŽNO	Kostel pozdvižení sv. Kříže Fara	Ugnad z Weissenwolfu a ze Suneku Šlikové Krakovští z Kolovrat	39 40
62	PECKA	Hrad Kostel sv. Bartoloměje VIDONICE – Kostel sv. Jana Křtitele	- - -	
63	PETROVIČKY	-	-	
64	PODHORNÍ ÚJEZD A VOJICE	-	-	
65	PODHRADÍ	HLÁSNÁ LHOTA –Loreta ŠLIKOVA VES – Zvonička VOKŠICE – Zámek	Šlikové Kinský Šlikové Thunové	41 42
66	PODŮLŠÍ	-	-	
67	RADIM	Kostel sv. Jiří Zámek TUŽÍN – Kaple Anděla Strážce		
68	RAŠÍN	-	-	
69	ROHOZNICE	-	-	
70	ROKYTNANY	-	-	
71	SAMŠINA	DRŠTĚKRYJE- Kaple sv. Prokopa Zámeček	-	

72	SBĚŘ	Kostel Nanebevzetí Panny Marie	Dohalští z Dohalic Mladotové ze Solopysk	43
73	SEDLÍŠTĚ	-	-	
74	SEKERŮVICE	-	-	
75	SLATINY	Kostel nanebevzetí P. Marie	Šlikové	44
		Socha sv. Jana Nepomuckého	Šlikové	45
		MILÍČEVES-Zámek	Krakovští z Kolovrat Althannové Nosticové	46
76	SLAVHOSTICE	Fara ve Vršcích		
77	SOBČICE	Kostel sv. Prokopa Zámeček	- -	
78	SOBĚRAZ	Kostel. Sv. Petra a Pavla	-	
79	SOBOTKA	Humprecht Kostel sv. Máří Magdaleny	Hasištejnští z Lobkovic Z Hradce	47
80	STARÁ PAKA	Kostel sv. Vavřince KRSMOL-Domy č.p. 1,9,13,18	- - -	
81	STARÉ HRADY	Zámek	Pruskovský z Pruskova	48
			Šlikové	49
			Pruskovský z Pruskova	50
		Kostel sv. Jana Křtitele	Hasištejnští Lobkovic	51
82	STARÉ MÍSTO	Kostel sv. Františka Seraf	-	
83	STARÉ SMRKOVICE	-	-	
84	STŘEVAČ	Špýchar	Šlikové	52
		NADSLAV – Kostel sv. Prokopa	Kinský	53
			Kopidlánští z Kopidlna	54
85	SUKORADY	-	-	
86	SVATOJANSKÝ ÚJEZD	Kostel sv. Jana Křtitele	Z Assenburgu Kleistové	55
87	ŠÁROVCOVA LHOTA	LIBÍN-Kostel	-	
88	TETÍN	Socha sv. Donáta Socha sv. Donáta	Josef Falge Josef Falge	56 57
89	TŘEBNOUŠEVES	VINICE-Socha sv. Vavřince	Sosnovci z Vlkánova Králové z Dobré vody	58
90	TRTĚNICE	Kaple sv. Anny	-	
91	TUŘ	Kaple P. Marie	-	
92	ÚBISLAVICE	Kostel narození P. Marie STAV – Kaple sv. Petra a Pavla		
93	ÚDRNICE	Kostel sv. Martina	-	
94	ÚHLEJOV	-	-	
95	ÚJEZD POD TROSKAMI	Kost	-	
96	ÚLIBICE	Kostel zvěstování P. Marie	-	
97	VALDICE	Kartouzy Kostel sv. Josefa	Fedinand II -	59
98	VELIŠ	Kostel sv. Václava	Šlikové	60
		Kaple sv. Kříže	Krakovští z Kolovrat -	
99	VIDOCHOV	Kostel sv. Andělů Strážných STUPNÁ –Kostel sv. Máří	- -	

		Magdaleny	-	
			-	
100	VITINĚVES	Mlýn	-	
101	VOLANICE	-	-	
102	VRBICE	STRÍBRNICE – býv. Jezuitský dvůr	-	
103	VRŠCE	Kostel sv. Vavřince	-	
104	VŘESNÍK	-	-	
105	VYSOKÉ VESELÍ	Zámek	Paar Šternberkové Mladotové ze Solopysk Dohalský z Dohalic	61 62
106	ZÁMOSTÍ – BLATA	-	-	
107	ZELENECKÁ LHOTA	-	-	
108	ŽELEZNICE	Kostel sv. Jiljí Fara	- -	
109	ŽERETICE	HRADÍŠTKO –Kostel sv. Matouše	-	
110	ŽIDOVICE	-	-	
111	ŽLUNICE	-	-	

Tabulka 2 – Abecední seznam rodů

1. ALTHANOVÉ	24. MATEŘOVŠTÍ Z CHOTČE
2. ASSENBURG	25. MLADOTOVÉ ZE SOLOPYSK
3. BATTYANI	26. NOSTICOVÉ
4. BOHDANEČTÍ Z HODKOVA	27. PAAR
5. ČERNÍNNOVÉ Z CHUDENIC	28. PRUSKOVŠTÍ Z PRUSKOVA
6. DOBŘENSKÝ Z DOBŘENIC	29. RADEČTÍ Z RADČE
7. DOHALŠTÍ Z DOHALIC	30. SCHAFTGOTSCH
8. GIRLETOVÉ Z KLEEBORNU	31. SOSNOVCOVÉ Z VLKÁNOVA
9. HABSBUKOVÉ	32. STRATTMAN
10. HASIŠTEJNŠTÍ Z LOBKOVIC	33. STROZZI
11. HILLPRAND	34. ŠLIK
12. JERONÝM BUKOVSKÝ	35. ŠTERNBERKOVÉ
13. JEZBEROVŠTÍ Z OLIVOVÉ HORY	36. THUNOVÉ
14. KARLÍKOVÉ Z NEŽETIC	37. TRAUTTMANSDORF
15. KINSKÝ	38. TRČKA Z LÍPY
16. KLEIST	39. UNGALD Z WEISENWOLFU A ZE SUNEKU
17. KLOBOUČNÍK	40. VALDŠTEJNOVÉ
18. KOLOVRAT-KRAKOVSKÝ	41. Z ALBEKU
19. KOPIDLANŠTÍ Z KOPIDLNA	42. Z BERGENTHALU
20. KRÁLOVÉ Z DOBRÉ VODY	43. Z HRADCE
21. LAMOTTÉ Z FRINTROPU	44. Z HUSTÍŘAN
22. LEVENEUR Z GRUNVALDU	45. Z MILETÍNKA
23. LICHNOVŠTÍ Z WERDENBERGA	

Mapa 1 – Rozmístění šlechtických znamení v 16. století

Karlíkové z Nežetic

Mateřovští z Chotče

Z Miletínka

Tunechodští z Poběžovic

Valdštejnové

Bohdanečtí z Hodkova

Radečtí z Radče

Z Hustířan

Dohalský z Dohalic

Mladotové ze Solopysk

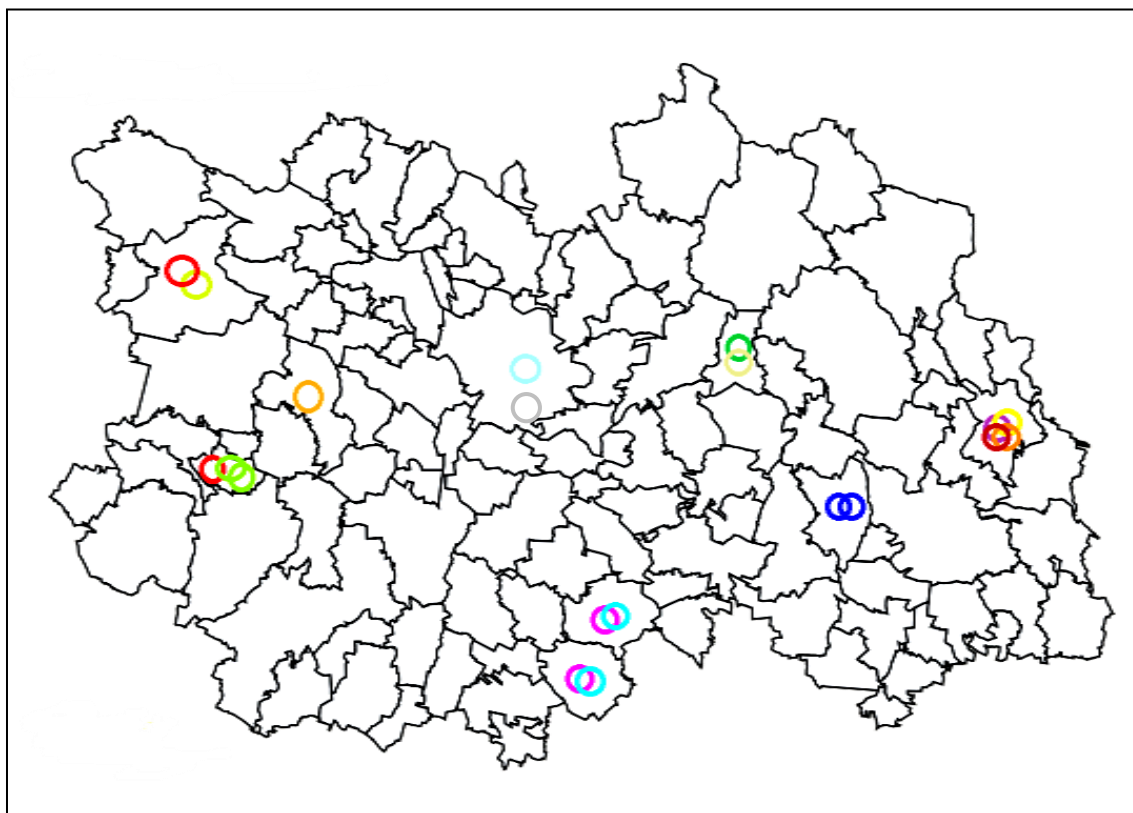
Hasištejnští z Lobkovic

Z Hradce

Pruskovský z Pruskova

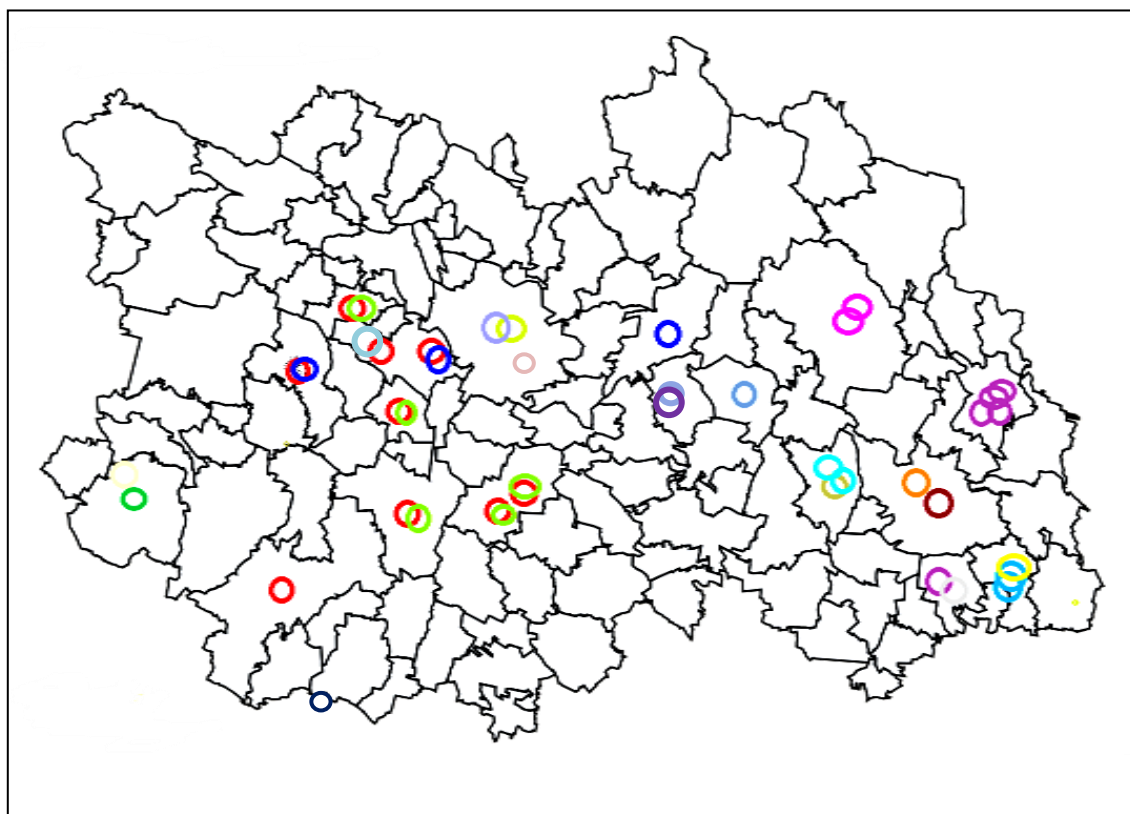
Kopidlanský z Kopidlna

Trčkové z Lípy

Mapa 2 – Rozmístění šlechtických znamení v 17. – 18. století

- Batthyani
- Valdštejnové
- Leveneurové z Grunvaldu
- Lamotte z Frintropu
- Strozzi
- Jezberovští z Olivové Hory
- Paus z Libštátu (Hillprandt)
- Paarové
- Bukovský z Neudorfu
- Trauttmansdorf
- Šlikové
- Kolovrat-Krakovský
- Schaftgotsch
- Kinští
- Sosnovci z Vlkánova
- Mateřovští z Mateřova
- Králové z Dobré vody
- Strattman
- Ferdinand II.
- Althanové
- Thunové

Mapa 3 – Rozmístění šlechtických znamení v 19. – 20. století

Girletové z Kleebornu

Lichnovští z Werdenberg

Josef Falge

Černínové z Chudenic

Ungald z Weissenwolfu a ze Suneku

Althanové

Šlikové

z Assenburgu

Kleist

Paarové

Šternberkové

Z Bergenthalu

z Albecku

Nosticové

